

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSLERİNİN
ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Âdem PERVAN

İstanbul

Ağustos, 2024

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN BEDEN
EĞİTİMİ VE SPOR DERSLERİNİN ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Âdem PERVAN

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Esra TÖRE

İstanbul

Ağustos, 2024

TEZ ONAYI

TEZ ONAYI Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üye: Danışman Doç. Dr. Esra TÖRE

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Pınar ÖZKAN

Üye: Doç. Dr. Gülten Feryal GÜNDÜZ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Erhan İÇENER

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Etkililiğine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Âdem PERVAN

ÖN SÖZ

Günümüzde teknoloji kullanımının oldukça yoğun olması, insanın en temel gereksinimini ve ihtiyacı olan hareket yetkinliğini farklı noktalara getirmiştir. İnsan için hareket yetkinliği oldukça önemli ve kritik bir yere sahiptir. Bu sebeple çocukların en rahat hareket ettikleri, fiziksel gelişimlerini sağlarken sosyal becerilerini de geliştirdikleri beden eğitimi ve spor dersi, ders kazanımlarından ziyade daha zengin alanlara hitap etmektedir. Yetişkin bireylerin, sağlıklı yaşam konusunda bir kültür edinmesi, fiziksel olarak dinç olması ve bunların neticesinde hem zihinsel hem de ruhsal olarak iyi olma hallerini yüksek tutması için çocukluk yıllarından temel atmaları gerekmektedir. Beden eğitimi ve spor dersi ise, çocukların oldukça yoğun vakit geçirdikleri okullarda fiziksel aktivitelerin yapıldığı, sosyal becerilerin sergilendiği planlı, programlı olarak müfredatta uygulanan tek ders olmaktadır.

Okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin, bu noktada özverili olması, beden eğitimi ve spor dersini gereken özeni göstermesi, çocukların sadece akademik gelişim süreçlerini değil aynı zamanda bilişsel, sosyal, ruhsal ve fiziksel gelişimlerini de hayatın içerisine dâhil etmelerini sağlayacaktır. Bu noktada beden eğitimi ve spor dersinin etkililiği için gerek yönetici olarak gerekse öğretmen olarak üstümüze düşen sorumlulukları hakkıyla yerine getirmek büyük önem kazanmaktadır. Çocukların gelişimine daha bütüncül bir yaklaşım sergileyerek zihinsel ve fiziksel kazanımları edinebilecekleri ortamları hazırlamak ve sunmak gerekmektedir.

Bu bağlamda araştırma kapsamında, farklı okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi dersinin etkililiğine ilişkin görüşleri alınarak, nitel veriler toplanmış, literatürdeki ilgili çalışmalar da incelenerek sonuç ve önerilere ulaşılmıştır.

Araştırma sürecinde her zaman desteğini hissettiğim, tecrübesine ihtiyaç duyduğum zamanlarda etkili geri dönüşler yapan kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Esra Töre'ye teşekkürü bir borç bilirim. Öğrenme yolculuğumda her daim yanımda olan, zorlandığımda yükümü benimle paylaşan ve cesaretlendiren kıymetli eşim Büşra Pervan'a ve biricik kızımız Âlâ Şifa'ya sevgilerimi sunarım.

ÖZET

OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSLERİNİN ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Âdem PERVAN

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Esra TÖRE

Ağustos, 2024-133 Sayfa

Araştırmanın amacı devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğine ilişkin görüşlerini incelemektir. Bu amaçla, çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul'da bulunan 8 farklı devlet okulunun ve 8 farklı özel okulun ortaokul kademesinde görev yapan 4 müdür, 4 müdür yardımcısı ve 10 öğretmen oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında, konu ile ilgili literatür taraması yapıldıktan sonra alanında uzman kişilerin görüşleri alınıp yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sürecinde, yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler, nitel araştırma veri analizi tekniklerinden içerik analizi tekniği kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre, devlet okullarında ve özel okullarda uygulanan beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiği noktasında ortaokul kademesinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin farklı temalar altında olumlu ortak görüşleri olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kavramlar: Beden Eğitimi, Spor, Etkililik, Yönetici, Öğretmen

ABSTRACT
INVESTIGATION OF THE OPINIONS OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND TEACHERS ON THE
EFFECTIVENESS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS
COURSES

Âdem PERVAN

Master's Degree, Educational Administration

Thesis advisor: Assoc. Prof. Dr. Esra TÖRE

May, 2024

The purpose of the research is to report on the effectiveness of physical education and sports details of the administrators and departments working in public and private schools. For this purpose, the case study model, one of the special research methods, was used. In the study area of the research, there are 4 principals, 4 principal officers and 10 teachers working at the secondary school level of 8 different public schools and 8 different private schools in Istanbul. In expanding the data, after conducting a literature review on the subject, a semi-prepared interview formula was prepared by experts in the field and used as a data collection tool. A systematic evaluation was made of the research process, data obtained from quasi-relationships, and content analysis from qualitative research data analysis techniques. According to the research findings, it has been determined that administrators and teachers working at the secondary school level have positive common opinions under different themes regarding the effectiveness of physical education and sports lessons implemented in public and private schools.

Keywords: Physical Education, Sports, Effectiveness, Administrator, Teacher

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	2
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Eğitimdeki Yeri.....	5
2.1. Eğitim Kavramı.....	5
2.2. Beden Eğitimi ve Spor	6
2.2.1. Beden Eğitimi ve Spor Kavramlarının Farklılıkları	7
2.2.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni.....	8
2.3. Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Tarihsel Süreci	10
2.4. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Genel Amaçları.....	12

2.5. Ortaokulda Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Önemi.....	14
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	19
YÖNTEM	19
3.1. Araştırma Modeli	19
3.2. Çalışma Grubu	19
3.3. Verilerin Toplama Aracı	21
3.4. Verilerin Toplanması	22
3.5. Verilerin Analizi.....	23
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	25
BULGULAR	25
4.1. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Sağladığı Faydalar Temasına İlişkin Bulgular	27
4.2. Sağlıklı ve Hareketli Yaşam Tarzını Etkileyen Etmenler Temasına İlişkin Bulgular.....	37
4.3. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Gelişim Alanlarına Katkısı Temasına İlişkin Bulgular.....	43
4.4. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Kültür ve Keşif Alanına Etkileri Temasına İlişkin Bulgular	49
4.5. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Verimliliğini Olumlu-Olumsuz Etkileyen Faktörler Temasına İlişkin Bulgular	57
4.6. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Etkililiğini Arttırıcı Etmenler Temasına İlişkin Bulgular	64
4.7. Yöneticilerin, Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar Temasına İlişkin Bulgular	71
4.8. Yaşam Kalitesini Artırması ve Hastalıklardan Koruması Üzerindeki Rolü Temasına İlişkin Bulgular	77
4.9. Beden Eğitimi ve Spor Dersini Ayırıcı Özellikler	83
BEŞİNCİ BÖLÜM	91
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	91

5.1. Tartışma.....	91
5.1.1. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Sağladığı Faydalara İlişkin Tartışma 91	
5.1.2. Sağlıklı ve Hareketli Yaşam Tarzını Etkileyen Etmenlere İlişkin Tartışma.....	92
5.1.3. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Gelişim Alanlarına Katkısına İlişkin Tartışma	93
5.1.4. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Kültür ve Keşif Alanına Etkilerine İlişkin Tartışma	94
5.1.5. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Verimliliğini Olumlu-Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Tartışma	95
5.1.6. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Etkililiğini Arttırıcı Etmenlere İlişkin Tartışma	96
5.1.7. Yöneticilerin, Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Tartışma	98
5.1.8. Yaşam Kalitesini Artırması ve Hastalıklardan Koruması Üzerindeki Rolüne İlişkin Tartışma	99
5.1.9. Beden Eğitimi ve Spor Dersini Ayırıcı Özelliklerine İlişkin Tartışma ..	101
5.2. Sonuç.....	102
5.3. Öneriler	103
5.3.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler:	103
5.3.2. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler:	104
KAYNAKÇA	105
EKLER.....	116
ÖZGEÇMİŞ.....	120

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1: Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler (Yönetici)	20
Tablo 3.2: Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler (Öğretmen)	21
Tablo 3.3: Veri Toplama Sürelerine İlişkin Bilgiler (Yönetici)	22
Tablo 3.4: Veri Toplama Sürelerine İlişkin Bilgiler (Öğretmen)	23
Tablo 4.1: Alan yazın incelemesi ve araştırma sırasında katılımcılardan elde edilen temalar ve kodlar	25
Tablo 4.2: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Buldukları Okulların Fiziki Şartlarına Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri	27
Tablo 4.3: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Kazanımlarına Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri	37
Tablo 4.4: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Haftalık Ders Saatine Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri	43
Tablo 4.5: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Keşif Alanına Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri	47
Tablo 4.6: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sağlıklı Yaşam Kalitesine Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri	57
Tablo 4.7: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Akademik Sürece Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri	64
Tablo 4.8: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerler Eğitimi Aktarımına Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri	71

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Ortaokul beden eğitimi ders programı kazanımlarının bilişsel, psikomotor ve duyuşsal olarak yüzdelerle dağılımı (Uğraş ve Aral, 2018:39)..... 15

KISALTMALAR

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

vd: Ve diğçerleri

ark: Arkadaşları

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın en önemli kısmını oluşturan problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1 Problem

Beden eğitimi ve spor, yeni yetişen nesillerin günümüzde temel kaynağı olan hem zihinsel, hem sosyal hem de duygusal olarak gelişimini amaç edinen, eğitimin bilinçli ve planlı faaliyetleridir (Yıldıran ve Yetim, 1996:37). Beden eğitimi dersi çocuk ve gençlerin farklı gelişim alanlarına hitap ettiğinden dolayı eğitim hayatlarının temel parçası olmasının yanında ayrıca yetişkinlik dönemlerindeki yaşayışlarını kolaylaştıracak becerileri de kazandırmaktadır (Karafil, vd., 2017:2).

Bireylerin ve toplumun kendine özgü değerleri olduğu gibi her okulun da kendine özgü değerleri vardır veya zamanla bu değerleri oluşturur (Turan ve Aktan, 2008:231). Bu sebeple sağlıklı yaşam alışkanlığı edinmiş ve spor felsefesini amaç edinen bireyler yetiştirmek her okulun ve öğretmenlerin temel görevi (Sayın, 2014:1) olmakla birlikte bu ortamın oluşmasında yöneticiler de oldukça önemli bir role sahiptir.

Tüm ülkeler kendi bireylerine yönelik okul içi ve okul dışı çeşitli faaliyetler sunar ve bu faaliyetlerin içinde kazandırılacak hedefler, konular, sosyal beceriler, teknik ve yöntemler bulunmaktadır (Aydın, vd., 2022:101). Beden eğitimi ve spor derslerinde, okulun ve çevresinin olanakları doğrultusunda farklı beceriler kazandırmaktadır, bu spor becerilerinin öğretiminde teknik, taktik, ve bilgi içeriklerinin aşamalı olarak ele alınması gerekir (Pehlevan, vd., 2019:1218).

Akbaşlı ve Balıkçı, (2013:367)'ya göre, okul yöneticisinin sorumluluğu bu temel değerlerin daha etkili ve nitelikli bir şekilde paylaşılmasını sağlayarak geleceği çok iyi öngörmek ve temel eğilimlerini çok iyi netleştirmek zorunda olmasıdır. Günümüzün ve geleceğin temel ihtiyaçlarından birisinin de bireyin ve toplumların sağlıklı olabilmesi için doğru bir beden eğitimi alabilmesidir. Bu sebeple okullarda eğitim alan öğrencilerin beden eğitimi ve spora dair bilinçlenmesi ve gelişim göstermesi için uygun ortamı hazırlayacak kişi okul yöneticileridir.

1.2 Amaç

Araştırmanın amacı devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğine ilişkin görüşlerini incelemektir. Bu amaç kapsamında aşağıdaki alt amaç sorularına da yanıt aranmaktadır.

1. Beden eğitimi ve spor dersinin sağladığı faydalar (öğrenci, öğretmenler, ders işleme süreci, okulun yönetimi, bilinirliği vb.) genel olarak nelerdir?
2. Beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin sağlıklı ve dengeli beslenme alışkanlıkları kazanması ve hareketli yaşam tarzını benimsemesi üzerindeki etkisi nedir?
3. Gelişim (bilişsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal, ahlaki ve ruhsal) alanlarına dersin katkıları var mı, nasıl?
4. Kültür (bilinçli vatandaş, yurttaş) ve kariyer (işgücü, yetenek keşfi) anlamında dersin katkıları var mı, nasıl?
5. Okullarda beden eğitimi ve spor derslerinin öğrenciler üzerindeki verimliliğini olumlu veya olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?
6. Beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğini arttırmak neler yapılabilir?
7. Günümüzde beden eğitimi ve spor dersinde öğretmenlerin/yöneticilerin ve öğrencilerin en fazla yaşamış olduğu sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?
8. Beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin yaşam kalitelerini arttırması ve hastalıklardan korunması üzerindeki rolü nedir?
9. Beden eğitimi ve spor dersini diğer derslerden ayıran en önemli özellikler nelerdir?
10. Ortaokul yönetici ve öğretmenlerinin görev tanımlarına göre beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğine ilişkin görüşleri arasında nasıl farklar vardır?
11. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğine ilişkin görüşlerinde ne gibi farklılaşmalar vardır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Türk Milli Eğitiminin temel amaçlarından birisi “Milli Eğitim Temel Kanunu'nun ikinci maddesinde Türk milletinin bütün fertlerini; beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu alanlarında bütüncül olarak kişiliğine ve karakterine

yansıyacak şekilde evrensel dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, insanlara değer veren ve topluma karşı sorumluluk duyan kişiler yetiştirmek” olarak tanımlamaktadır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973:5010).

Bu tanımdan hareketle son yıllarda eğitimde spor ve fiziksel aktivite konularında araştırmalar da oldukça yaygınlaşmaya başlamıştır. Beden eğitimi derslerinde çocukların spor branşlarıyla ilgili bilgi edinimlerinin sağlanması aynı zamanda çocukların sağlıklı yaşam dengesini, kimlik oluşumunu, kendine olan güvenini, takım halinde çalışabilmesini vd. sağlayarak sağlıklı ve bilinçli vatandaşlar olabileceklerdir (Çiçek vd., 2002:4). Al-Zandee ve Ünlü, (2019:101) tarafından yapılan araştırmada da, çocukların fiziksel aktivitelere katılmaları ve egzersiz alışkanlığı edinmeleri bakımından beden eğitimi ve spor dersine yönelik katılımlarının sağlanması ve artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile ortaokul öğrencilerine kazandırılması hedeflenen beceriler şunlardır (MEB, 2018:9):

- Koordinasyon
- Kuvvet
- Esneklik
- Hareketlilik
- Dayanıklılık
- Çabukluk
- Ritim

Hedeflenen becerilerle birlikte beden eğitimi ve spor dersi, bireyler ve toplumlar için ruhsal ve sosyal etkisi bakımından da önemli bir derstir (Akgül, 2018:15). Beden eğitimi ve spor dersi, ortaokul öğrencilerinin fiziksel, bilişsel ve ruhsal yönünü geliştirirken aynı zamanda toplumsal değerlerin kazanılmasında da etkindir. Bedeni eğitmek de genel eğitimin bir parçasıdır, tüm organizmayı kapsar ve temel felsefesi olarak zihin-beden bütünlüğünü ele alır (Kuter ve Kuter, 2012:80). Günümüzde kendine güvenen, sorumluluk alan, serbest zamanını değerlendiren, sosyal ilişkilerini doğru yöneten bireylerin yetişmesinde beden eğitimi ve spor dersi gibi özel alan derslerinin etkililiğinin göz ardı edilmemesi ve özen gösterilmesi gerekmektedir (Dalkıran ve Tuncel, 2007:42).

Günümüzde teknolojinin bu kadar hızlı yayılmasıyla beraber birey ve toplum için

yaşamın merkezinde hareket etmek daha önemli hale gelmiştir. Toplumun sağlıklı bir şekilde yaşamını devam ettirebilmesi için beden eğitimi ve spor tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir. Spor alanında oldukça gelişmiş ülkeler de spor bilimleri temelli antrenör ve sporcunun yetiştirilmesine verdikleri önemle sporda başarılı olmuşlardır ve buna paralel olarak spor her branşında nitelikli beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörler yetiştirmişlerdir (Sunay, 1998:44).

Özetle, tüm dünyada beden eğitimi dersine yönelik programların kıymetinin artması yönünde gerekli çalışmalar gözden geçirilmektedir (Edginton, vd., 2010:123). Bu bağlamda yöneticilerin ve öğretmenlerin ortaokul kademesinde beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğine ilişkin görüşlerini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Beden eğitimi dersinin önemine dair de farklı araştırmalara rastlanması sebebiyle beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğine ilişkin literatüre katkı sunması beklenmektedir.

1.4 Varsayımlar

1. Yapılan görüşmelerde sorulan sorulara cevap veren yönetici ve öğretmenler fikirlerini tarafsız bir şekilde ifade etmişlerdir.
2. Çalışma grubundaki yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi ve spor dersine olan ilgi düzeylerinin yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

1. Araştırma bulguları 2023-2024 eğitim yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırma verileri yalnızca ortaokulda görev yapan yönetici ve öğretmenlerden toplanmıştır.

1.6 Tanımlar

Beden Eğitimi: Kişinin fiziksel aktivitelere dâhil olması suretiyle davranışlarında bilinçli olarak beden eğitiminin amaçlarına uygun (bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel) değişmeyi ortaya çıkarma sürecidir (Orhan ve Yoncalık, 2016:354).

Spor: Bireysel ya da toplu oyunlar şeklinde uygulanan, genellikle yarışma atmosferi oluşturan ve bazı kurallara göre yerine getirilen beden hareketlerinin tamamıdır (Yazıcı, 2014:397).

Etkililik: Belirlenen amacın, istenilen düzeyde gerçekleştirilmesi durumudur (Karatepe, 2005:309).

İKİNCİ BÖLÜM

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Eğitimdeki Yeri

2.1 Eğitim Kavramı

Eğitim, insanın hayatının her anında boy gösteren oldukça köklü bir konudur. Bu sebeple eğitime dair birçok kaynakta çeşitli bilgilere değinilmiştir. Eğitim konusu günümüz yaşantısında da ayrıcalıklı bir konuma sahiptir ve eğitim gibi toplumda fazlasıyla önem gösterilen ve farklı değerler yüklenen bu kavramı incelemek ve irdelemek için her daim meraklı olmayı gerektirir (İnce, 2021:12).

İnsan, yaratıldığı ilk andan itibaren her daim çevresiyle etkileşimde bulunmuş ve yaşamını devam ettirebilmek için gerek duyduğu bilgi, beceri, değer ve tutumları kendinde bulundurmıştır (Keleş, 2022:9). Kişilerin toplumda varlıklarını sürdürmesi, kişilik kazanımı elde etmelerine yardımcı olması, bilgiyi elde etmesinde ve geliştirmesinde eğitimin önemi oldukça büyüktür (Demir, 2021:5). Sanayi ve ticaret alanlarında yapılan yenilikler, sosyal durum ve toplumsal ihtiyaçları gerekli kılan konuları, eğitim müfredatındaki ders ve programlar içerisinde yapılan yenilikler de aynı nedenle yapılmaktadır (Dewey, 2022:24).

Eğitim, insanın çevresiyle ve toplumla olan uyumunun ve mutlu olmanın yanında, varlık alemini anlamak ve tanımak için bazı bilgi, değer/his ve davranışı edinmesidir (Gündüz, 2021:12). Devlet, kendi refahını artıracak, iyi olma halini yükseltecek işleri gerçekleştirmek için bir bireyi eğitmeyi hedefler; ikinci olarak ruhsal ve fiziksel ihtiyaçlar giderildiğinde kişinin iyi bir şekilde yetişmesinde de etkili olan serbest zamanını, en doğru biçimde ele almayı kıymetli bulur (Burnet, 2021:9). Söz konusu kelime şekil vermek, şekillendirmek, davranış değiştirmek anlamlarında kullanılmaktadır (Sezgin, 2019:20). Buradan hareketle belli bir eğitim felsefesi ve bu felsefeye göre teorik bakımdan yetiştirilmesi planlanan bir insan ve bir toplum modeli vardır (Şişman, 2007:19).

Bir millet kriz durumundan kaynaklı yere düşmez; bir millet ancak insanın eğitim niteliği yüksek ise gelişir, büyür ve zenginleşir (Ortaylı, 2019:140). Bu sebeple bir birey için eğitim sadece okul içinde değil okulların dışında da devam etmektedir.

Eğitim insanın ömrü boyunca devam eder. Eğitim okulun içinde ve dışında bireyin

hayatı boyunca edindiği deneyimlerin hepsini içine alırken sosyal, kültürel ve ekonomik olguların da eğitim üzerinde bir takım tesiri vardır ve bu olgular eğitimi etkiler (Kal, 2021:7). Eğitim son kertede bir toplumsal kurum olduğundan onu sosyolojik bir analize tabi tutmadan yapılacak tüm yorumların, eğitimin üstünkörü ele alınışını ve alelade bir fenomen olarak tek yönlü görüşünü değiştirmeyeceği ve bize gösterilmeyen yüzündeki alacakaranlığın da asla aydınlanmayacağı açıktır (İnce, 2021:106). Okul, toplumların kendi yaşam şekillerini ideolojik, ekonomik, ve siyasal ilişkilerin temellerini attığı ve bunu topluma aktardığı toplumsal bir kurumdur (Radmard, vd., 2019:2).

Toplumlarda görev yapan kurumlar, toplumsal ilişkileri düzenlemek, toplumun varlığını ve sürekli oluşunu sürdürmekle görevlidir (Aslan, 2001:19). Kurumlar aynı zamanda bu toplumların yeni nesilleri olan çocuklara; eğitim alanı üzerinden toplumsal değerlerin aktarımında, öğretim yoluyla bilgi kazandırılmasında da önemli rollere sahiptir (Şenel ve Buluç, 2016:2). Okullar, eğitim sisteminin öğrencilere kazandırmak istediği amaç ve hedeflerin sağlanmasında aktif örgütlerdir ve bu sürecin gerçekleştirilmesi durumuna da okul yönetimi denir (Acar, 2019:14).

Eğitim, insanı sadece zihinsel anlamda değil aynı zamanı bedeni anlamda da yetiştiren, insanları zihinsel ve bedensel olarak bütüncül bir şekilde ele alması, toplumun sağlıklı ve mutlu olması için önde koşullardan birisidir (Taşmektepligil, vd., 2006:139). Bu nedenle her bir okulun toplum ile bağlı olduğu düşünülerek okul yöneticilerinin buna uygun bütüncül bir eğitim ve yönetim anlayışı benimsemeleri oldukça önemlidir.

2.2 Beden Eğitimi ve Spor

Beden eğitimi ve spor, beden eğitiminin amaçlarına uygun, kişilerin fiziksel hareketler yoluyla toplum içerisinde uygulama niteliği olan yetenek ve davranış dizilerini oluşturma sürecidir (Doyran, 2022:5). Beden eğitimi, gençleri üretken yetiştirmek, sosyal ilerlemeyi sağlamak konusunda çok fazla yardımı olan aynı zamanda bireyi sağlıklı hale getirmekle yetinmeyip, sosyal alanlarda da farklı olmasını sağlamaktadır (Çitil, 2021:18). Ortaokul kademesinde ise beden eğitimi ve spor dersi ile öğrenciler, yaşam boyu kullanacakları hareket becerileri ile birlikte sağlıklı yaşam becerilerine yönelik konuları, kavramları, stratejileri öğrenerek öz yönetim gibi farklı becerilerini de geliştirerek bir sonraki düzeye hazırlanmaktadır (MEB, 2018:9).

Beden eğitiminin, uygulanmakta olan eğitim sistemleri arasında önemli bir yeri

bulunmaktadır ve öğrencilerin farklı birçok alanda gelişimine katkı sağlamaktadır (Oğuz, 2022:11). İnsanların hareket yetenekleri doğrultusunda davranışlarındaki değişiklik süreci ile ilgilenen eğitim alanlarından biri beden eğitimidir (Sayılı, 2020:6). Beden eğitimi dersinin davranış değişiklikleriyle ilgili belirlenen hedefleri yerine getirebilmesi için öğrenci ve öğretmen arasında dengeli bir uyum olması gerekir (Gülüm ve Bilir, 2011:58).

Beden eğitimi alıştırmalarında aşırılık da eksiklik de gücü yok eder, doğru ölçü ise sağlığı vücuda getirir, artırır ve korur (Aristoteles, 2021:72) Bir faaliyetin eğitim olabilmesi, sistemli, ileriye dönük, neden ve niçinleri insana özel olan ve bütüncül bir şekilde ele alan yapıda olması elzemdir (Sezgin, 2019:7).

Bir devletin, kendi içine eğitim veren her kurumu, o devletin bireylerini ve toplum yapısını dikkate alarak milli ve fenni bir eğitim vermesi gerekir (Pervan, 2023:7). Bu bağlamda her dersin kendine özel amaçları bulunmaktadır. Beden eğitiminin amacı ise; Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerinden yola çıkarak, kişinin beden, ruhen ve fikren ilerlemesine ve gelişmesine katkı sağlamaktır. Kal, (2021:9). Bu sebeple sadece beden gelişimini düşünmekle sınırlı kalmadan diğer gelişim alanlarını da dikkate alarak doğru planlamayı takip etmek oldukça önemlidir. Disiplinlerarası bağlantı kurmak beden eğitimi derslerinde çocukların ilerlemesine olumlu yönde katkı sağlayacaktır (Özkaya, 2009).

2.2.1 Beden Eğitimi ve Spor Kavramlarının Farklılıkları

Beden eğitimi ve spor dersi kapsamında iki farklı kavram birlikte kullanılmaktadır. Birbirinden farklı anlamlara gelen bu iki kavram insanın zihninde benzer çağrışımların oluşmasına sebep olsa da aynı anlama gelmemektedir. Sporun çeşitli tanımları olsa da birçok bilim insanı, sporun, içsel ve dışsal ödüllerle motive olan katılımcıların şiddetli fiziksel çaba veya nispeten karmaşık fiziksel beceriler kullanmasını içeren, kurumsallaşmış, yarışmaya dayalı aktiviteler olduğu konusunda hemfikirdir (Coakley ve Pike, 2024:34).

Buradan hareketle her iki kavramın anlamları karşılaştırıldığında beden eğitimi ve spor dersinin etkililiği daha anlaşılır olacaktır (İnal, 2020:7).

2.2.1.1 Beden Eğitimi ve Spor'un Karşılaştırılması

Beden Eğitimi:

- Yarışma değildir.
- Reklam aracı değildir.
- Bir meslek değildir.
- Üretime katkı sağlamaz.
- Toplumlar arası ilişkilerin artmasına katkı sağlamaz.
- Seyir vasıtası değildir.
- Politika aracı olarak kullanılamaz.
- Profesyonel bir uğraş olarak yapılamaz.
- Kişilerarası ilişkileri artırır.
- Eğitim ve eğlence aracıdır.
- Boş zaman faaliyetidir.
- Bir bilim ve tekniktir.
- Zevk ve estetikdir.

Spor:

- Yarışmadır.
- Reklam aracıdır.
- Bir meslektir.
- Üretime katkı sağlar.
- Toplumlar arası ilişkilerin artmasına katkı sağlar.
- Bir seyir vasıtasıdır.
- Politika aracı olarak kullanılabilir.
- Profesyonel bir uğraş olarak yapılabilir.
- Kişilerarası ilişkileri artırır.
- Eğitim ve eğlence aracıdır.
- Boş zaman faaliyetidir.
- Bir bilim ve tekniktir.
- Zevk ve estetikdir.

Öz-denetimli egzersizlerden yarışma sporlarına geçiş olduğunda sağlık faydaları azalır; aslında, yarışma sporlarının sağlık maliyetleri öncelikli yaralanmalar nedeniyle nispeten yüksektir. Bu fayda-maliyet oranı, temassız sporlardan temaslı sporlara ve kitle sporlarından sporcuların yoğun bir şekilde antrenman yaptığı, bedenlerini riske attığı ve yaralı halde oynadığı elit sporlara geçiş olduğunda daha da az önemli hale gelir (Coakley ve Pike, 2024:155).

2.2.2 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

Beden eğitimi ve spor dersi, çocuğun karakter gelişimi, motivasyonunun geliştirilmesi, milli ve kültürel duyguları geliştirmiş, toplumun ortak değerlerini benimseyen bir bireyin varlığı ile doğrudan ilişkisi olan önemli bir eğitim etkinliğidir (İnan, 2021:8). Bu doğrultuda spor, toplumsal kültürde sosyal bir gerçeklik olarak yer alırken aynı

zamanda yaşamın her evresinde bireyin toplumsallaşmasına etki eder (Töre, 2017:143).

Eğitim sistem olarak içerisinde öğretmeni, öğrenciyi, okul binalarını, öğretim programlarını, ders kitaplarını ve yasal düzenlemeler gibi birçok ögeyi barındırır (Nayır, 2021:111). Ancak belli hedeflere yönelik başlayan ve eğitim, sınama durumlarıyla devam eden ve geri bildirim ile bilgi edinimini sağlayan, aktif geçen sürecin en önemli öğelerinden birisi de öğretmendir (Demirhan, vd., 2002:35). Eğitim için önümüze getirilen herhangi bir kimsede iyi bir davranış ortaya çıkarmak herkesin elinde olan bir şey değildir; bunu ancak alanında uzman biri yapabilir, nasıl ki dikkat, pratik ve uzmanlık gerektiren başka her alanda durum böyle ise (Aristoteles, 2021:139) eğitimde de öğretmen öyledir.

Özellikle okullar, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin öğrencilere sevdirmesinde, yaptırılmasında önemli bir yere sahip olduklarından dolayı sürecin niteliği, bu alanda bilimsel olarak konuları anlayan beden eğitimi öğretmenleri tarafından sağlanmaktadır (Bilge, 1989:3). Beden eğitimi ve spor dersi kapsamında yapılan hareket eğitimi; sağlık, eğlence, enerji, estetik, performans, kendine güven, sosyallik vd. olgular farklı hedeflere ulaşmak için planlanır (İnan, 2021:12).

Spora katılımın aşağıdakileri sağlmasıyla birlikte insanlar için olumlu toplumsallaşma sonuçları doğurmasının en muhtemel olduğu sonucuna varmamıza yol açar (Coakley ve Pike, 2024:153):

- Spor yapmak dışında kimlikleri keşfetme ve geliştirme fırsatları,
- Soyunma odasının ve oyun alanının ötesine geçen bilgi oluşturma deneyimleri,
- Özellikle sporla bağlantısı olmayan ve etkileşimlerini, bir kişinin sporcu olarak statüsüne veya kimliğine dayandırmayan insanlarla yeni ilişkiler,
- Sporda öğrenilen derslerin, spor dışında belirli durumlara nasıl uygulanabileceğine dair belirgin örnekler,
- Spor dışında mentor ve savunucu olarak hizmet edebilecek diğer insanlar tarafından gözlenen, spor dışı aktivitelerde yetkinlik geliştirme ve sergileme fırsatları.

Beden eğitimi ve spor dersleri, beden eğitimi öğretmenlerinin beklentileri doğrultusunda bireylerin ve toplumların istekleri dikkate alınarak gerçekleştirildiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin verimi artacak ve iş doyumunu da yükselecektir (Göktaş,

2007:15). Bu sayede beden eğitimi ve spor öğretmenleri, kendi derslerine ait eğitim ve öğretim etkinlikleri yaptıkları planlama üzerinden yönettiği gibi okul içinde ve okul dışında da her daim etkileşim halinde bulunmuş olacaktır (Genç, 2021:9).

Serbest olana oyun gözüyle bakılabilir fakat eğitsel olan kısmı ciddi bir meseledir ve serbest birikim edinme süreci öğrencilerin arasında doğal şekilde oluşan bir süreçken eğitsel birikim edinme belli bir disiplin altında öğretilmelidir. Kant, (2018:45). Bu kapsamda beden eğitimi ve spor dersinin eğitim ve öğretim programlarında yer alan amaçlarına ulaşabilmesi, bireyde istendik davranış değişiklikleri meydana getirebilmesi ancak gelişimci, araştırmacı, nitelikli, yaratıcı ve yenilikçi özelliklere sahip beden eğitimi ve spor öğretmenleri sayesinde mümkün olabilir (Karakütük, 2022:13).

Günümüz eğitim anlayışı doğrultusunda bir öğretmenin sadece kendi branşını aktarmasıyla ilgili eğitim ve öğretim sürecini yürütmesi yeterli görülmediğinden farklı niteliklere de sahip olması gerekmektedir. Çünkü beden eğitimi öğretmenlerinin nitelikleri, öğrenciyle okul içinde ve okul dışında sürekli etkileşimde bulunması, ders planını uygulaması, gerekli değerlendirmeleri yapması, okul içi ve okul dışı sportif faaliyetleri düzenlemesi ve okul idaresi, aile tarafıyla da sürekli iletişim halinde olması sebebiyle büyük önem taşıyacaktır (Ünlü ve Aydos, 2010:173).

2.3 Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Tarihsel Süreci

Beden eğitimi fikri, Platon’un (M.Ö. 427-347) “fiziksel ve zihinsel yetilerini birleştiren ve onları dengeli bir şekilde ruhsal anlamda da kendi hizmetine sokan, eğitilmiş insan” düşüncesi ekseninde şekillenmiştir (Çakan, 2022:49). Atmak, atlamak ve koşmak, insanın yaratıldığı ilk günden itibaren süre gelen hareket alanlarıdır. Bu sebeple tarihte beden eğitimi ve sporun gelişmesi ile birlikte birçok farklı teori de ortaya çıkarak zaman içinde yine farklı gelişimlere ve değişimlere maruz kalmıştır (Mutlu, 2019:104). Tüm bu süreç doğrultusunda sportif faaliyetlerin ihtiyacı anlaşılmış ve beden eğitimi ve spor dersi genel eğitim faaliyetlerinin içerisinde dahil edilmeye çalışılmıştır (Akkurt ve Şinforoğlu, 2020:27).

Jean-Jacques Rousseau (d.1712 - ö.1778) ile olgunlaşan, beden eğitiminin eğitim kurumlarındaki programlara alınması, Avrupa’da 1400-1500’lü yıllara denk gelmektedir (Karakaya, 2022:493). Avrupa toplumunda yarattığı sosyal, kültürel, politik etkileri ve gelişim süreçlerine etkisi bakımından Rönesans ve Aydınlanma döneminde beden eğitiminin önemi, 19. yüzyıl sonrasında beden eğitim akımlarının

günümüze yansımaları bakımından oldukça önemlidir (Akkurt ve Şinforoğlu, 2020:15). Dünyada belirli kurallar dâhilinde yapılmaya ve gelişmeye başlayan spor hareketleri Tanzimat dönemiyle beraber Osmanlı İmparatorluğu içinde de yayılmaya başlamıştır (Bileyci, 2015:33). İlk olarak Tanzimat devrinde Osmanlı Devleti'nde beden terbiyesine dair hareketlenmeler görülsede özellikle II. Meşrutiyet dönemine kadar beden terbiyesi devlet tarafından, eğitimciler tarafından ve halk tarafından hak ettiği değeri görmemiş ve bir dönem Avrupa'da olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de zihinsel eğitim öncelik olarak yer almıştır (Mutlu, 2019:108).

Beden eğitimi ve spor dersinin Türkiye eğitim sistemine entegrasyonunda öncü isimlerinden biri olan Selim Sırrı Tarcan, Avrupa'da uzun bir süredir beden eğitimiyle yeteneklerinin sunulduğu aktivitelerin birbirinden ayrı tutulduğunu ancak Türkiye'de meselenin halen daha fiziksel bir beceri gösterimi olarak devam ettiğini ifade ederek beden eğitime bu bakış açısıyla bakılmasını toplumun büyük bir kesimini beden terbiyesinden uzak tuttuğu görüşündedir (Kurtuluş, 2022:278).

Bu sebeple Selim Sırrı Bey, beden terbiyesi dersinin bir amaca sahip olması gerektiğini ve bu amacın da beden eğitimi öğretmeni tarafından doğru bir şekilde anlaşılması ve öğretmesi gerektiğini belirtir (İslam ve Dever, 2022:501).

Selim Sırrı Bey, beden eğitimi konusunda ülkemizde oldukça büyük izler bırakmış, İsveç jimnastiğinin (aletsiz jimnastiğin) ülke sınırlarının çoğunluğunda hâkim olmasında etkili bir isim olmuş, bununla birlikte Osmanlı Milli Olimpiyat Komitesi'ni kurmuş ve Cumhuriyet döneminde beden eğitiminin tasarlanmasında da oldukça etkili olmuştur (Dever, vd., 2020:964). 1909 yılının Mayıs ayında Selim Sırrı Tarcan, Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsüne eğitim görmesi için İsveç'e gönderilmiş, bir buçuk sene geçtikten sonra 1910 yılında İsveç'teki eğitimini tamamlayıp ülkeye geri dönmüştür (Acet ve Yıldırım, 1999:298). Beden eğitime dair eğitim almaya gittiğinde ve orada pek çok araştırma yapma imkânı elde ettikten sonra yurda geri döndüğünde ise, "İsveç'e pazularıyla gittim, kafamla döndüm" diyerek İsveç'te aldığı bu eğitimin önemini vurgular (Türkiye Atatürk Ansiklopedisi).

Türkiye'de ise Tanzimat ile görülen yenilenme adımlarıyla birlikte önce askeri okullarda, sonrasında sivil okullarda uygulatılmaya başlayan beden eğitimi dersi ilk zamanlarda askeri amaçlarla ortaya konmuş, dönemin

aydınlarının Türk gençliğinin zihinsel gelişimi kadar fiziksel gelişiminin önemi üzerinde durmaları sebebiyle Avrupa'daki örneklerden hareketle II. Meşrutiyet döneminden başlayarak beden eğitimi dersi okul programlarında daha fazla yer bulmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır (Şinoforoğlu, 2020:125).

Akın, (2019:47) tarafından yapılan çalışmada, Cumhuriyet dönemi erken zamanlarında fiziksel kültür anlayışı, beden eğitimi ve sporun özümsemesi, rekabetçi, saldırgan ve bireysel yanlarının bastırılması ve beden eğitimi noktasında eritilmesi yoluyla şekillendirilmeye çalışıldığı belirtilmektedir. Buradan hareketle 1983 yılında yürürlüğe dâhil edilen öğretim programı günümüz beden eğitimi programlarının temelini oluştururken, 2005 yılında yapılan öğretim değişikliğiyle birlikte öğretmen merkezli hazırlanan öğretim programları öğrenci merkezli olacak şekilde değişim göstermiştir (Aydın, vd., 2022:115). Bu sayede beden eğitimi, eğitim sisteminde benzersiz bir rol üstlenerek okul programlarının vazgeçilmez bir parçası olarak bireyin bütüncül olarak gelişimine destek olur (Duran, 2019:27).

2.4 Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Genel Amaçları

Beden eğitimi ve spor dersinin amacı; öğrencilerin hayatları boyunca uygulayacakları hareket kapasitelerini, kavramlarını, stratejilerini hem bireysel hem de sosyal becerilerini geliştirerek ilerleyen yaşlarına hazırlanmalarını sağlamaktır (Kal, 2021:14-15). Beden eğitimi ve sporun temel amacı ise, genel eğitim sürecinin içerisinde çocukların bedensel faaliyetler yoluyla eğitimini sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeye çıkarılmasına destek olmaktır (Zekeriya ve Atilla, 2011:116).

Beden eğitiminin ve sporun tek amacı kas, eklem ve vücut sağlığı bakımından düşünülemez, beden sağlığının yanında, kuvvetli, emin kararlar verebilen, iradesi güçlü, özgüvenli, doğayı seven, neşeli ve ruhsal bakımdan da doğru ve sağlıklı kişiler yetiştirmektir (Kuru, 2003:177). Beden eğitimi, kaslara ustaca hareket etme gücü vermeye, kuvvetli pazular meydana getirmeye, dışardan vücuda gelen darbeleri tam bir kuvvetle karşılamaya, sürat yarışlarında birincilik elde etmeye hizmet etmez; onun vazifesi yalnızca genel sağlığı ve organların doğal gelişimini korumak ve takviyeye yöneliktir. (Bakar, 2023:356).

Spor alanının eğitimcileri, sporcu yetiştirirken başarı için iki konu özelinde dikkatle

durmaktadırlar. Bunlar (Sunay, 1998:44):

1. Okullarda uygulanan Beden Eğitimi Ders Programı ile öğretmenin etkinliği,
2. Okul dışında da çocuğun spora yönlendirilmesini sağlayan antrenörün etkinliğidir.

Bu bağlamda, spor için belirlenen hedeflere ulaşmak, ilk olarak eğitim-öğretime gerekli önemi göstermek ve spor konusunda eğitici kadroları bilimsel kaidelere uygun bir şekilde eğitim almalarını sağlamakla mümkün olabilir (Sunay, 1998:44). Tam aksine okullarda beden eğitimi ve spor konularına ve serbest zamana yeteri kadar yer vermemek çocukların belli gelişim alanlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Konuyla bağlantı olarak Hari (2022:243), Çalınan Dikkat kitabında Dr. Isabel Behncke ile yaptığı görüşmeye atıfta bulunarak okullarda oyuna yer vermemenin büyük bir hata olduğunu şu şekilde ifade eder:

“Oyun yoluyla öğrenme fırsatı bulduğunuzda beynimizin daha esnek, daha yaratıcı yönde gelişirken aynı zamanda oyun oynarken öğrenmeyi öğrenip yirmi yıl sonrasına uyum sağlayabilen, bağlamı değerlendirebilen, eleştirel düşünebilen beyinlerin gelişimi de oyun yoluyla sağlanıyor.”

Selim Sırrı Tarcan ise, beden eğitimiyle ilgili egzersizleri oyun ve jimnastik olarak iki kısma ayırmaktadır. Buradan hareketle Selim Sırrı’ya göre, oyun ve jimnastik konuları birbirinin tamamlayıcısı olarak ele alındığında ve uygulandığında daha yararlı ayrıca da verimli sonuçlar görülebilmektedir (Kurtuluş, 2022:282-283). Sportif faaliyetlerin oyun olgusunun dinamikleri ile beslenmesi çocuklardaki kazanımı daha kalıcı kılabilir. Bu sebeple ilkokul ve ortaokul kademesinde beden eğitimi dersinin adı farklılık göstermektedir. Ülkemizde eğitimin sisteminin 2012 yılında, 12 yıllık (4+4+4) zorunlu eğitime geçmemizle beraber beden eğitimi dersi, Oyun ve Fiziki Etkinlikler adıyla değiştirilerek eğitim programına dâhil olmuş, 2018 yılına gelindiğinde ise, Beden Eğitimi ve Oyun olarak tekrardan isim değişikliğine uğramıştır ve ilkokul kademelerinde beden eğitimi ve oyun dersi sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir (Yılmaz ve Kurt, 2019:47). Bireyin gelecek yaşamını etkileyen beden eğitimi ve oyun dersinin ülkemizde sınıf öğretmenleri tarafından verilmesi yerine beden eğitimi ve spor konusunda uzman olan beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından verilmesi öğrencilerin daha nitelikli kazanımlar edinmesi bakımından elzemdir (Filiz vd., 2022:12).

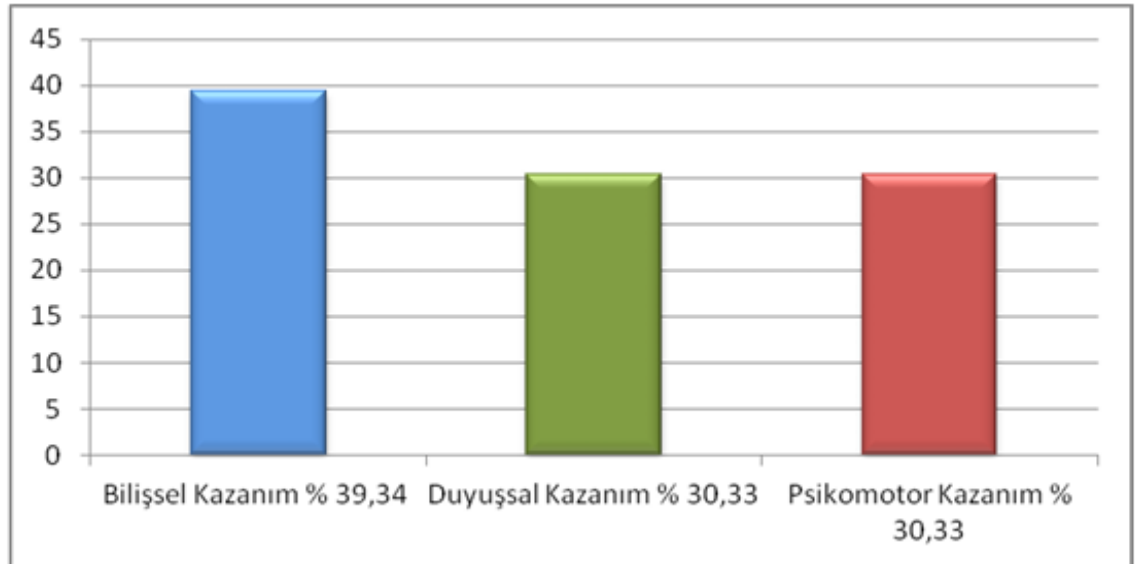
Eğitimde zaman sınırlı ancak sürekli yenilenen bir kaynaktır; süreç içerisinde bir konuya yönelik vakit ayırmak gerektiğinde bir başka konuya ayrılan zamandan almak sık karşılan bir durum olmakla birlikte eğitim-öğretim saatlerinin de farklı planlarla doldurulması, daha fazla etkinlik hazırlamayı güçleştirmektedir (Sahlberg, 2018:37). Genel olarak eğitim sürecinin amaçlarına ulaşmasında beden eğitimi ve spor dersinin de yeri oldukça önemlidir. Eğitimde amaçların gerçekleşebilmesi, çocukların zihinsel ve duygusal eğitimlerinin yanında fiziksel eğitimleri için de şartların dengeli bir şekilde düzenlenmesine bağlıdır (Tortop, 2005:6). Başarılı bir öğretim, beden ve zihnin ortaklaşa çalışmasıyla birlikte kavramları ve sorunları özümsemek için zamana ihtiyaç duyar (Germano ve Nicholls, 2023:97).

2.5 Ortaokulda Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Önemi

“Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 19.06.2013 tarih ve 56 sayılı kararı ile 2013–2014 Öğretim Yılından itibaren uygulanmak üzere Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) Öğretim Programı kabul edilmiştir.” (Işıkgöz, 2015:28). Alınan bu karar neticesinde yine Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 2023-2024 eğitim-öğretim dönemi için ortaokulun tüm kademelerine yönelik beden eğitimi ve spor dersi zorunlu ders kapsamında haftada iki (2) ders saati olarak belirlenmiştir (MEB, Talim ve Terbiye Kurulu). Haftalık ders programında zorunlu ders olarak okutulan beden eğitimi, beden ve ruh bütünlüğünü korumaya, hareket yetkinliklerini geliştirmeye dair gerektiğinde çevre koşullarına ve bireysel özelliklere göre şekillendirilebilen esnek kurallara sahip, oyun ve jimnastik gibi aktivitelerle çalışmaların tümünü kapsayan geniş bir etkinliktir (İnal, 2020:4). Bütün ülkeler beden eğitiminde, jimnastik ve oyundan çocuk karakterinin oluşumunda faydalanmak istemişler, her düzeydeki eğitim kurumlarındaki programlara beden eğitimi dersini koymuşlar (Karakaya, 2022:507).

Beden eğitimi dersinin Türk eğitim sistemine entegrasyonunda aktif rol alan Selim Sırrı Bey, gençlerin spor faaliyetlerini hangi amaçlarla uygulamaları gerektiğini sıhhi, bedii, ahlaki ve millî amaçlar bakımından dört konu başlığı altında sayar ve bu amaçlardan ilk ikisinin spor faaliyetlerinin bireyin bedeni yönüne dair odaklandığı son ikisinin de motivasyonla ilgili sonuçları hedeflediğini ifade etmektedir (Kurtuluş, 2022:289).

Kısacası beden eğitimi ve spor; eğitim-öğretimin tamamlayıcı bir parçası olması sebebiyle öğrencilerin fiziksel faaliyetlerle, duyuşsal, bilişsel, psikomotor ve sosyal becerilerinin gelişimine, hayatında sporu kalıcı kılmasına, okul dışındaki serbest zamanlarında kültürel ve sportif faaliyetlerle geçirmesine yardımcı olur (MEB, 2018:10). Aynı zamanda sağlıklı yaşama prensiplerinin tamamı vücudumuzu kuvvetlendirdiğinden dolayı akli melekelerimizi de düzeltir, enerjimizi çoğaltır ve irademize metanet verir (Bakar, 2023:350). Uğraş ve Aral, (2018:38) tarafından yapılan, 2017-2018 eğitim ve öğretim yılında yürürlüğe giren ortaokul beden eğitimi ders programının analizinin sonucunda 122 kazanım ifadesinin 48'i bilişsel, 37'si psikomotor ve yine 37'si duyuşsal kazanım olarak tespit edilmiştir ve kazanımların dağılım yüzdeleri aşağıda verilmiştir.

Şekil 2.1: Ortaokul beden eğitimi ders programı kazanımlarının bilişsel, psikomotor ve duyuşsal olarak yüzdelerle dağılımı (Uğraş ve Aral, 2018:39).

Okullar, öğrencilerin sadece bir konuda gelişmesini değil, organizmanın bütünlüğü ilkesi doğrultusunda bireyin bedeni, zihni, ruhsal ve sosyal yönden gelişimini de amaçlamaktadır. Düşünsel faaliyetlerde olduğu gibi, fiziksel faaliyetlerin de amacı bireyin eğitilmesi olduğundan toplumda sağlıklı ve aktif insanların yetiştirilebilmesi için çocukların fikri ve ahlaki gelişimleri kadar bedeni anlamda da gelişimlerine özen gösterilmelidir (Yılmaz ve Cihan, 2018:10). Bundan dolayı okul içinde ve okul dışında çocukların beden eğitimi ve spor dersleriyle spora katılımının kazanımlar noktasında oldukça önemli bir yere sahip olduğu yukarıdaki tabloda da ortaya konulmuştur. Bulgular spora katılımın üç etmenle ilişkili olduğunu göstermiştir. Bunlar (Coakley ve

Pike, 2024:142):

- Bir kişinin yetenekleri, özellikleri ve kaynakları;
- Ebeveynler, kardeşler, öğretmenler, arkadaşları ve rol modeller dâhil olmak üzere önemli diğerlerinin etkisi ve
- Kişisel olarak tatmin edici şekillerde spor yapma fırsatlarının varlığı.

Her geçen gün sporun popülerliğinin yükselmesi, farklı alanlarda görev yapan kişilerin ilgi duyduğu bir uğraşa dönmesi sporun toplumsal anlamda bir olgu olduğunu göstermektedir (Yetim, vd., 2006:5). Eğitimin buradaki görevi ise, insanların sporla fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden sağlıklı olmasını sağlamaktadır (Ünal, 2017:11). Bu bağlamda eğitim süreci içerisinde beden eğitimi dersinin önemli bir role sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitimin genel amacı, insanın hayatta kalabilmesi için gereken bilgileri ve becerileri edinerek, içinde bulunduğu toplumsal yapıya uyum göstermesi ve öğrenme, bilgi edinme merakına dair cevaplar bulması ve her daim mutlu olabilmesidir (Gündüz, 2021:27). Beden eğitimi dersi, eğitimin alanı içerisinde birey ve topluluklar yönünden fiziksel, bilişsel ve ruhsal gelişim için etkin bir araç ve/veya amaç olabilmektedir (Erdemli, 2019:11).

Beden eğitimi ve spor dersinin kazanımlarının temeli okullarda başlar. Gün geçtikçe okullarda verilen eğitimin sadece zihinsel ve düşünsel yetiler üzerine değil, aynı zamanda çocukların bütünsel eğitimi dikkate alınarak bedeni ve sosyal gelişmelerini sağlamak amacıyla beden eğitimi ve spor dersi önemli bir yere sahiptir. Günümüzde beden eğitimi ve spor, bireylerin farklı isteklerine cevap verebilmek amacıyla ilgi alanını genişleterek toplumsal sorunların çözümünde güçlü bir eğitim aracı olarak işlev görmeye başlamıştır (Çelik ve Pulur, 2011:116). Buradan hareketle beden eğitimi dersi kapsamında ölçme ve değerlendirme yöntemleri arasında yer alan “gösteri” yöntemi sıklıkla kullanılırken, ardından sırasıyla performans değerlendirme, gözlem, kontrol listesi, dereceleme ölçeği ve görüşme yöntemlerinin diğer ölçme ve değerlendirme yöntemleri olarak kullanıldığı ortaya konulmuştur (Özkoparan ve İnan, 2018:32). Beden eğitimi ve spor dersinde çocukların fiziksel yetileriyle ilgili not verilmesi, sadece bedeni anlamda değerlendirme yapmayı mümkün kılacağından dolayı bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönden de diğer gelişim alanlarındaki gelişimleri de değerlendirilerek öğrenciye not verilir (Avşar, 2009:82).

İlköğretimin ilk yıllarında yavaş ilerleme gösteren fiziksel gelişim alanı, ön ergenlik

döneminde fiziksel, bilişsel ve psikolojik gelişim noktasında hızlı seyrederken, ergenlik dönemi ise bu hızlı değişime uyum sağlamaya çalışarak geçiş sağlar (Yaylacı, 2012:195). Beden eğitimi ve spor, okul müfredatının çocukların motor becerilerinin ve sağlık gelişiminin ilerlemesini sağlayan tek alanıdır (Akandere, vd., 2010:3). Bu yönüyle beden eğitimi ve spor dersi, çocukların geçiş dönemini sağlıklı bir şekilde atlatabilmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Beden eğitimi ve spor dersinde, öğrencinin kendi bedenini tanıması, hangi aktiviteleri yapabileceğine ve hangilerini yapamayacağına dair karar verebilmesi aynı zamanda öğrencinin bu aktivitelerden keyif alabilmesi, aldığı eğitimin de bunları engellememesinin ilk öncelik olması gerekir (Bilir, 2008:149).

Okul yöneticileri; beden eğitimi ve spor dersinin çocukları fiziksel olarak geliştirmesinin yanında ruhen ve zihinsel olarak da geliştirdiğinin bilincinde olan, ders ekipmanlarını temin eden, dersin beklentilerini sağlayabilmesi için beden eğitimi öğretmenleriyle yakın temasta olan, ders hedeflerinin sağlanmasında önemli bir etkidir (Tural, 2014:12). Buradan hareketle yaşam becerileri açısından sporun, çocukların büyümesine yönelik bulunduğu katkılara dair artan farkındalık, okul yöneticileriyle birlikte ebeveynlerin de çocukları spor yapmaya yönlendirmesi gerekmektedir (Dalgın, 2019:26). Bu çerçevede, beden eğitimi ve spor dersleri, kişinin sadece okul içinde fiziksel faaliyetlere katılımını sağlamamakta aynı zamanda toplum içinde sosyal yaşamı öğretmeyi, fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişme dair faydayı da sağlamaktadır (Aybek, vd., 2011:52).

Literatürde yer alan çeşitli çalışmalarda da benzer sonuçlar ortaya konulmuştur. Çiçek, vd., (2002:12) tarafından yapılan araştırmada, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiği için öğretmenin niteliğinin olması, okullarda ders ortamının spor salonu, spor sahası, okul bahçesi gibi farklı alanların uygun şekilde oluşturularak etkili olacağı ortaya konulmuştur. Beden eğitimi ve spor derslerinin amaçlarına ulaşma düzeylerini etkileyen faktörlerin neler olduğuna dair yapılan bir çalışmada katılımcılar tarafından alınan veriler neticesinde elde edilen sonuçlar şunlardır:

- “Okullarımızda Beden Eğitimi ve Spor dersinin amaçlarına ulaşmada birinci derecede gerekli olan Spor Salonu ve sahası yeterli değildir.
- Okullarımızda Beden Eğitimi ve Spor dersinin önemi ve gereği yeterince kavratılamamaktadır.
- Okullarımızda sınıflar çok kalabalık ve spor tesis araç ve gereçleri yönünden

yetersizdir.

- Beden Eğitimi ve Spor dersinin haftalık ders saati yetersizdir.
- Beden Eğitimi ve Spor öğretmenleri okul idaresi ve diğer branş öğretmenleri tarafından yeterince desteklenmemektedir (Mamak, 2012:115)''.

Beden eğitimi ve spor dersinde yaptırılan fiziksel aktivitelerin ve sportif faaliyetlerin çocukların beden memnuniyet düzeylerini artırdığı, kendilerini mutlu ettiğini ve bunlarla beraber ruhsal ve psikolojik olarak da gelişim gösterdiklerini ortaya koymaktadır (Kaya, 2023:159). Beden eğitimi ve spor dersinin dışında da okul sporlarına katılımında oldukça etkili olduğu görülmektedir. Bu konuyla ilgili Mallı, (2018:42) tarafından yapılan bir çalışmada, okul sporlarına katılım sağlayan çocukların, öznel iyi oluş düzeylerinin okul sporlarına katılım sağlamayan çocuklara nazaran anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde yer alan benzer çalışmalardan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak, beden eğitimi ve spor dersi çocukların gelişiminde gerek fiziksel alanda etkili olduğu gibi bilişsel, duyuşsal, sosyal ve ruhsal alanlarında da oldukça önemli bir etkiye sahiptir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama araçları ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmanın amacı, İstanbul ilinde ortaokul kademelerinde görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğine ilişkin görüşlerini incelemektir. Bu amaçla, araştırmanın yapıldığı okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler ile beden eğitimi dersinin etkililiğine dair çeşitli deneyimleri, görüşleri, gözlemleri, sorun ve çözüm önerilerinin araştırılması ve bütüncül bir bakış açısıyla ortaya çıkarmak için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma, insana özgü bireysel özelliklerin farklı ve derin doğasına odaklanır (Baltacı, 2019:369). Nitel araştırmalar; olguların, olayların ya da davranışların yaşandığı doğal ortam içerisinde etkilidir, araştırmacı verilerini direkt olarak kaynağından edinir, bağlam ve olguların detaylıca anlaşılmasını sağlayacak betimlemeler yapar, olguların ve davranışların nasıl ve neden yaşandığını, katılımcıların anlamasını ve anlamlandırmasını odağına alır (Şık, 2022:35). Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli, bilim anlamında sosyal araştırma gerçekleştirmenin farklı alternatiflerinden birisidir ve araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması bireysel, grup, örgütsel, sosyal, politik ve olaylarla ilgili bilgilerimize katkı sunmak amacıyla çeşitli durumlarda kullanılmaktadır (Aytaçlı, 2012:2). Durum çalışması; sadece bir durumun veya olayın detaylı bir şekilde boylamsal olarak irdelendiği, verilerin sistemli bir şekilde toparlandığı ve doğal ortamda nelerin olduğuna bakıldığı yöntemlerden birisidir (Subaşı ve Okumuş, 2017:420). Devlet ve özel okullarını ortaokul kademesinde görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin beden eğitimi dersinin etkililiğine ilişkin görüşlerini incelenmesi konuya uygun olması bakımından durum çalışması modelinin uygulanması tercih edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul'da bulunan devlet ve özel okulların ortaokul kademesinde görev yapan 4 müdür, 4 müdür yardımcısı ve 10 öğretmen

oluşturmaktadır. Nitel araştırmalarda sıklıkla uygulanan veri toplama yöntemleri genellikle görüşme ve gözlem yöntemleridir. Yıldız, (2017:438). Bu sebeple araştırma konusuyla ilgili olarak görüşme yapılacak kişilerin, belli bir deneyime ve bilgiye sahip olmasından kaynaklı derinlemesine çalışma sağlayacağından, amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme, sınırlı kaynakların en etkili kullanımını için bilgi noktasında zengin olayların tespit edilmesi ve seçilmesi için nitel araştırmalarda genellikle kullanılan bir tekniktir ve nitel çalışmalarda daha çok amaçlı örnekleme yöntemleri uygulanmaktadır (Yağar ve Dökme, 2018:4).

Tablo 3.1: Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler (Yönetici)

Katılımcı okul yöneticilerinin yaşı, kıdem yılı ve cinsiyetleri Tablo 3.1’de birlikte verilmiştir.

Sıra No	Kod	Yaş	Kıdem Yılı	Cinsiyet:
1	Y1	36-40	11-15	E
2	Y2	36-40	16-20	E
3	Y3	41-45	11-15	E
4	Y4	46+	6-10	E
5	Y5	42-45	1-5	E
6	Y6	31-35	1-5	E
7	Y7	41-45	6-10	E
8	Y8	46+	26+	E

Tablo 3.2: Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler (Öğretmen)

Katılımcı öğretmenlerin branşı, yaşı, kıdem yılı ve cinsiyetleri Tablo 3.2’de birlikte verilmiştir.

Sıra No	Kodu	Branşı	Yaş	Kıdem Yılı	Cinsiyet
1	Ö1	Beden Eğitimi	36-40	11-15	K
2	Ö2	Beden Eğitimi	46+	21-25	E
3	Ö3	Beden Eğitimi	26-30	1-5	K
4	Ö4	Beden Eğitimi	46+	21-25	E
5	Ö5	Matematik	46+	21-25	K
6	Ö6	Matematik	41-45	16-20	K
7	Ö7	Yabancı Dil	26-30	1-5	E
8	Ö8	Yabancı Dil	20-25	1-5	K
9	Ö9	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	26-30	1-5	E
10	Ö10	Psikolojik Rehberlik ve Danışma	20-25	1-5	K

3.3. Verilerin Toplama Aracı

Bu araştırmada konuyla ilgili literatür taraması yapıldıktan sonra alanında uzman kişilerin görüşleri alınıp yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve kullanılmış olup araştırmacı tarafından analiz edilerek tema, kod ve frekans değerleri bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Yarı yapılandırılmış görüşme sorularının daha esnek bir biçimde oluşturularak katılımcıların açık uçlu cevap vermesine fırsat sağlayan görüşme tekniği, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğidir (Karahan, vd., 2022:89). Yarı yapılandırılmış görüşmelerde, araştırmacı sorularını ön hazırlıkla mümkün mertebe anlaşılır olmasını sağlamaya çalışır; görüşme süresince de soruların anlaşılmadığı ya da anlık sorunların ortaya çıktığı halinde sorularını tekrar düzenleyip oluşturarak katılımcıya yöneltir (Polat, 2022:172).

Araştırmacı, görüşme öncesinde katılımcıları çalışmanın içeriği hakkında ve ortalama süre konusunda bilgilendirme yapmıştır. Bu sayede katılımcıların görüşme sorularını cevaplarken daha rahat ve samimi olacakları düşünülmüştür. Görüşme esnasında katılımcıların onayı alınarak ses kayıt uygulaması kullanılmış ve görüşmeler kayda geçirilmiştir.

Tablo 3.3: Veri Toplama Sürelerine İlişkin Bilgiler (Yönetici)

Katılımcı okul yöneticileriyle yapılan görüşmeler kapsamında en kısa süren görüşme 11 dk 37 s, en uzun süren görüşme ise 31 dk 15 s olmuştur.

Sıra No	Katılımcı Kodu	Kıdem Yılı	Görüşme Süresi
1	Y1	11-15	30 dk 49 s
2	Y2	16-20	26 dk 48 s
3	Y3	11-15	16 dk 33 s
4	Y4	6-10	31 dk 15 s
5	Y5	1-5	19 dk 12 s
6	Y6	1-5	20 dk 05 s
7	Y7	6-10	11 dk 37 s
8	Y8	26+	14 dk 43 s

Tablo 3.4: Veri Toplama Sürelerine İlişkin Bilgiler (Öğretmen)

Katılımcı öğretmenler yapılan görüşmeler kapsamında en kısa süren görüşme 16 dk 09 s, en uzun süren görüşme ise 31 dk 43 s olmuştur.

Sıra No	Katılımcı Kodu	Branş	Görüşme Süresi
1	Ö1	Beden Eğitimi	23 dk 20 s
2	Ö2	Beden Eğitimi	25 dk 25 s
3	Ö3	Beden Eğitimi	27 dk 44 s
4	Ö4	Beden Eğitimi	25 dk 85 s
5	Ö5	Matematik	18 dk 62 s
6	Ö6	Matematik	16 dk 09 s
7	Ö7	Yabancı Dil	21 dk 52 s
8	Ö8	Yabancı Dil	28 dk 51 s
9	Ö9	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	18 dk 41 s
10	Ö10	Psikolojik ve Rehber Danışman	31 dk 43 s

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma sırasında, yarı yapılandırılmış görüşmeler neticesinde elde edilen veriler, nitel araştırma veri analizi tekniklerinden içerik analizi tekniği ile değerlendirilmiştir. Araştırmacı içerik analizi tekniği ile ortaya çıkan metinlerin, belgelerin, dokümanların, temaların içeriklerini belli kurallar çerçevesinde nesnel olarak analiz etmektedir (Metin ve Ünal, 2022:275). İçerik analizi yapılırken tema belirleme sürecinde, araştırma süresince elde edilen verilerden yola çıkarak yeni temalar üretilmiştir.

Belirlenen yeni temalar veri analizi sürecinde sürekli olarak irdelenmiş bir şekilde bulgular elde edilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında belirlenen alt amaçlarla ilgili farklılıklar ise araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul kademelerinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğine ilişkin görüşleri ile ilgili, araştırmanın analiz birimi olarak toplam 18 kişinin görüşlerinden elde edilen verilere yer verilmiştir. Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, temalara ayrılmış ve kodlar oluşturulmuş ve tablolar halinde yazılmıştır. Katılımcılara katılım sağladıkları sıraya göre çeşitli kodlar verilmiştir. Bu bölümde katılımcı yönetici ve öğretmenlerden elde edilen veriler doğrudan alıntı olarak sunulmuştur. Dokuz temel soru bağlamında katılımcılardan alınan cevaplar bazı temaların altında kodlama ile analiz edilmiştir. Literatür incelemesi ve araştırma esnasında katılımcıların cevaplarından oluşturulan temalar ve kodlar aşağıdaki gibi belirlenmiştir;

Tablo 4.1: Alan yazın incelemesi ve araştırma sırasında katılımcılardan elde edilen temalar ve kodlar

1. Tema	Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sağladığı Faydalar
Kodlar	Rahatlatıcı Etkisi Sosyal Beceri Kazanımı Bedensel/Fiziksel Gelişim Diğer Derslere Olumlu Etkisi Motivasyon Artışı Keşif ve Gözlem Alanı Sağlaması
2. Tema	Sağlıklı ve Hareketli Yaşam Tarzını Etkileyen Etmenler
Kodlar	Düzenli Hareket Etmek Olumlu Öğretmen Tutumu Okul-Aile İş Birliği
3. Tema	Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Gelişim Alanlarına Katkısı
Kodlar	Ders İçi/Ders Dışı Etkinliklere Katkısı Doğru Yönlendirmeye Katkısı Fiziki Ortamın Düzenlenmesine Katkısı

4. Tema	Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Kültür ve Keşif Alanına Etkileri
Kodlar	Kariyer Sürecine Etkisi Yetenek Keşfi Bilinçli Vatandaş Milli Kültür Aktarımı
5. Tema	Dersin Verimliliğini Olumlu-Olumsuz Etkileyen Faktörler
Kodlar	Fiziksel İmkânlar Öğretmen Niteliği Haftalık Ders Saati Aile İş Birliği
6. Tema	Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Etkililiğini Arttırıcı Etmenler
Kodlar	Ders Saati Düzenlemesi Uygun Ders Ortamı Branşlaşma Öğretmenin Olumlu Tutumu
7. Tema	Yöneticilerin, Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar
Kodlar	Kullanım Alanlarının ve Malzemelerinin Yetersizliği Ders Müfredatının Uygulanamayışı Derse İlişkin Olumsuz Algı Olumsuz Yönetici Yaklaşımı
8. Tema	Yaşam Kalitesini Artırması ve Hastalıklardan Koruması Üzerindeki Rolü
Kodlar	Düzenli Hareket Etmek Bilinç/Şuur Kazandırmak Sağlıklı Beslenmek

9. Tema	Beden Eğitimi ve Spor Dersini Ayırıcı Özellikler
Kodlar	Hareket Merkezli Olması En Sevilen Ders Geniş Sınıf Ortamı Öğretmen İletişimi Gözlem Alanı Sunması

Tablo 4.1’de katılımcıların, beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğine yönelik görüşme sorularına verdikleri cevaplardan ortaya çıkan tema ve kodlar yer almaktadır. Bu bölümde Tablo 4.1’de yer alan tema ve kodların analizi gerçekleştirilmiştir.

4.1. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Sağladığı Faydalar Temasına İlişkin Bulgular

“Beden eğitimi ve spor dersinin sağladığı faydalar genel olarak nelerdir?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar tek tema ve altı kod altında toplanmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile ilgili oluşturulan tema, kod ve frekans değerleri Tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Sağladığı Faydalara Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri

Tema	Kodlar	f	Katılımcılar
Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Sağladığı	Rahatlatıcı Etkisi	9	Y2, Y3, Y6, Y7, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8,
	Sosyal Beceri Kazanımı	8	Y2, Y5, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10
	Fiziksel Yetkinlik	6	Y1, Y4, Y6, Y7,

Faydalar			Y8, Ö5
	Diğer Derslere Olumlu Etkisi	5	Y3, Y4, Ö1, Ö3, Ö7
	Motivasyon Artışı	4	Y2, Y7, Ö4, Ö10
	Keşif ve Gözlem Alanı Sağlaması	3	Y6, Ö1, Ö2

Tablo 4.2 incelendiğinde katılımcıların, beden eğitimi ve spor dersinin sağladığı faydaları 6 koda ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersinin çocukları rahatlattığını diğer derslerine katkı sunduğu, motivasyonlarını artırdığını, sosyalleşme sağladığı, bedensel/fiziksel yetkinliklerini geliştirdiğini, farklı alanlarda keşif ve gözlem alanı oluşturduğunu belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinin rahatlatıcı etkisi, sosyal beceri ve bedensel/fiziksel yetkinlik sağlaması katılımcılar tarafından en çok dile getirilen kodlar olmuştur.

- **Rahatlatıcı Etkisi koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y2 ve Ö5, çocukların okullardaki tüm dersleri bir ders olarak gördükleri ancak beden eğitimi ve spor dersini bir rahatlatma alanı olarak değerlendirdiklerini şu ifadeleri ile belirtmişlerdir:

Diğer tüm dersleri ders gibi tanımladığımızda beden eğitimi ve spor dersini bu anlamda çocuklar teneffüs gibi değerlendiriyor. Fiziki aktivitelerin yoğun olduğu bu dersi hem beden hem ruhen hem de mental olarak bir rahatlatma alanı olarak kullanıyorlar ve böyle yorumluyorlar, böyle değerlendiriyorlar (Y2).

Bir kere çocuk için bu açıdan baktığımızda 8 saat okula geliyor, sırada oturuyor, derse girip-çıkıyor mutlaka hareket edeceği, enerjisini atacağı bir alanın oluşması çok güzel. Bence bu durum diğer öğretmenlerin de işini kolaylaştırıyor, çünkü çocuk orada enerjisi atıyor, bunun için bir alanı var (Ö5).

Katılımcı Y3 tarafından, okullarda beden eğitimi ve spor dersinin sağladığı faydalardan birisinin çocukları rahatlatması ve bundan kaynaklı motive edici etkisine ilişkin düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Beden eğitimi dersinin çocuklar için rahatlatıcı bir yanı var. Bir teneffüs, bir nefes alma dersi oluyor. Beden eğitimi dersinin olduğu gün çocukların daha istekli geldiklerini gözlemliyoruz, beden eğitimi dersini özellikle beklediklerini görüyoruz. (Y3).

Katılımcı Y6 ve Ö3 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin sağladığı faydalara okul yönetimi açısından yaklaşmış olup rahatlatıcı etkisine dair gözlemleri ifade edilmiştir:

Okul yönetimi açısından ise beden eğitimi dersinin, çocuklar çok sık sayıda akademik derse boğulduğunda öğrencileri rahatlatan bir etkisi var. Ama gerçekten sistemli bir şekilde işlenip, öğrenciyi meşgul edecek bir formatta işlendiğinde beden eğitimi dersinde belki öğretmenin yapacağı bir vücut esnetme veya koşma hareketi çocuklara ve okul yönetimine bir eğlence gibi gelip artı bir aktivite olarak görülüyor (Y6).

Çocukların biriken enerjilerini beden eğitimi dersinde atabilmelerini sağladığımız zaman cam, çerçeve vs. sağlam bir şekilde yerinde kalıyor. Bazı okullarda idare duyurularını yapmak için beden eğitimi dersini kullanıyor ve çocukların enerjileri atılamamış olduğundan okul binasına zarar verebiliyorlar. Buradan hareketle binanın sağlam kalabilmesi, derslerin sağlıklı işlenebilmesi için beden eğitimi dersi çok önemli (Ö3).

Katılımcı Ö6 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin sadece fiziksel gelişime değil aynı zamanda çocukların biriken enerjilerini dışarı atarak rahatlamalarına yönelik etkisinden bahsedilmiştir.

Çocukların enerjilerini atabildikleri ve en çok sevdikleri derslerden birisidir. Ben de öyle düşünüyorum. Gerçekten fiziksel gelişimlerine doğrudan katkı sağlıyor ama içlerindeki enerjiyi spor dışında herhangi bir şeyle dışarıya atmaları çok mümkün değil. Sanat vs. çok değerli ama bu alanlar çocukları farklı besliyor (Ö6).

Katılımcı Ö7 tarafından ise, beden eğitimi ve spor dersinin program kapsamında yapılandırılmamış olsa dahi çocukların ders süresince serbest zaman geçirecek de rahatlatıcı bir etkiye sahip olmasının fayda sağladığını ifade edilmiştir:

Öncelikle beden eğitimi dersi, çocukların genel olarak zaten enerjilerini atabilmeleri için yapılandırılmış olması ayrıca katkı sağlıyor ama oldu da yapılandırılmamış zamanlar olsa dâhi çocukların beraber oynaması ve enerjilerini atabilmeleri noktasında fayda sağlıyor (Ö7).

- **Diğer Derslere Etkisi koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları aşağıda aktarılmıştır:**

Katılımcı Y3 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocukları deşarj etmesinden kaynaklı olup diğer derslere olumlu etkisi olduğuna dair düşüncelerine yer verilmiştir:

Diğer ders öğretmenleri için de beden eğitimi ve spor dersine katılan öğrenciler kendilerini deşarj ederek derse girmiş oluyorlar. Bu anlamda da diğer derslere de faydası oluyor. Beden terbiyesi açısından da faydalı oluyor. (Y3).

Katılımcı Y4 tarafından, okullarda uygulanan beden eğitimi ve spor dersinin okulun düzeni ve idarenin özelinde sağladığı faydayla birlikte derslerin işleyişine dair de fayda sağladığından bahsedilmiştir:

Eğer beden eğitimi öğretmeni kurallı ve disiplinli hareket ediyorsa çocuklarda ona göre okulun düzeninin, disiplininin sağlanmasında hem okula, hem idareye hem de derslerin işleyişine, derslerin verimli geçmesinde fayda sağlıyor. Çünkü çocuklar birbirleriyle ilişkilerinde belli bir kurala göre hareket etme alışkanlıkları kazanmış oluyorlar. (Y4).

Katılımcı Ö1 tarafından beden eğitimi ve spor dersi kapsamında sadece fiziksel gelişime değil, bilişsel gelişime de etki ettiğinden dolayı diğer derslere olan etkisinden bahsedilmiştir:

Diğer derslere de katkı sağlamış oluyoruz. Çünkü sağlıklı bir vücudun olması, vücuda fazla oksijen girmesi, çocuğun odaklanma süresini de, dikkatini de artırır. Dolayısıyla sosyal olarak başarılı olan bir çocuk mental olarak da daha sağlıklı ilerleyebiliyor, yaşamını sürdürebiliyor diye düşünüyorum (Ö1).

Katılımcı Ö3 tarafından, çocukların okul dışındaki hayatlarından kaynaklı enerjilerini atamadıklarından dolayı beden eğitimi ve spor dersinde enerjileri atabildikleri için diğer derslerin işlenişine de katkısından bahsedilmiştir:

Çocuklar vücutlarında biriken mevcut enerjileri atamıyorlar, zaten birçoğu apartman dairesinde oturuyor, sokak nedir bilmezler. Bu sebeple beden eğitimi dersi, diğer derslerin işlenişine de katkı sağlıyor. (Ö3).

Katılımcı Ö8 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinde öğrencilerin akran iletişiminin güçlenmesi ve öğretmenlerin de dâhil olmasıyla derslerin işlenişinde etkili olduğuna dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Bizim derslerimize doğrudan katkısı olmayabilir ama çocukların en azından arkadaşlıklarının güçlenmesi sınıf ortamın daha iyi etkileyecektir. Dolayısıyla bu durumda dersin işleyişini etkiliyor. Aynı zamanda bazen dersim boş olduğu zaman beden eğitimi öğretmeninden izin alarak beden eğitimi dersine katıldığımda çocuklarla olan muhabbetimin ilerlemesine vesile oluyor. Kendi adıma ders dışında çocuklarla oyun oynamak çok güzel oluyor (Ö7).

- **Motivasyon Artışı koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y2 tarafından, okullarda beden eğitimi ve spor dersinin çocukların motivasyonunu artırmasından kaynaklı ödül olarak kullandıklarına yönelik uygulamalarından bahsedilmiştir:

Biz mesela okulumuzda sınıf ya da ekip başarısı yakalayan öğrencilerimize ilave beden eğitimi ve spor dersi vererek bunu bir ödül olarak da kullanıyoruz. Çünkü bu dersi gerçekten diğer derslere nazaran daha çok seviyorlar (Y2).

Katılımcı Y7 tarafından, okullarda beden eğitimi ve spor dersinin çocukların okul iklimini daha motive edici hale getirdiğine dair etkisinden bahsedilmiştir:

Keyif aldıkları bir aktivite oluyor. Aynı zamanda beden eğitimi dersi çocukların en sevdiği derslerin başında gelmesi sebebiyle de okulu daha motive edici kılıyor. Genel olarak gerekli ve hatta bana göre belli gruplarda sayısının bile arttırılması gerekiyor (Y7).

Katılımcı Ö4 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin sadece ders için faaliyetlerle değil, ders dışı faaliyetlerde de çocukları yönlendirmesi spora katılım noktasında isteklerini arttırdığına yönelik etkisinden bahsedilmiştir:

Öğrencilerimizle spor faaliyetlerine katılım gösteriyoruz. Bu sayede çocukların o ortamı, o atmosferi görmeleriyle hem spora olan bakış açıları değişiyor hem de daha hevesli hale geliyorlar. O zaman bu çocukları gerekli branşlara yönlendirdiğimizde spora katılım konusunda daha istekli olduklarını gözlemliyoruz (Ö4).

Katılımcı Ö10 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocukların mutlu olma hallerini sağladığına dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Öğrencilerin diğer derslerden ziyade kendilerine vakit ayırabildikleri ve endorfin hormonunu çokça sağlayabildikleri bir ders olarak düşünüyorum.

Gerçek anlamda öğrencileri o tutkuyla spor yaparken izlemek beni de çok keyiflendiriyor (10).

- **Sosyal Beceri Kazanımı koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y2 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocuklara en rahat hissettikleri alanı sunması bakımından kendilerini dışarıya yönelik ifade edebilmelerine yönelik etkisinden bahsedilmiştir:

Beden eğitimi ve spor dersi aslında çocukların kurallar dâhilinde olmasına rağmen en rahat, en esnek hareket etme alanına sahip oldukları bir ders. Aslında diğer derslerde fırsat bulamadıkları, kendilerini ifade etme fırsatını beden eğitimi ve spor dersinde yakalamış oluyorlar (Y2).

Katılımcı Y5 tarafından, çocukların sosyalleşmeleri bakımından beden eğitimi ve spor derslerinin ayrıca okul takımlarının da oldukça yüksek etki gücüne sahip olmasından bahsedilmiştir:

Öğrencilerin sosyalleşmesini, birbirleri arasında sağlıklı ilişki kurabilmelerini sağlıyor. Özellikle okul takımlarında oynayan çocukların özgüvenleri ve kendilerini ifade edebilme becerileri oldukça gelişiyor. İhtiyacı olan öğrencilerin okul takımlarında ve beden eğitimi derslerin de sosyal etkinlik faaliyetlerinde katılımı sağlandığı zaman bu öğrencilerimizin diğer arkadaşlarıyla olan iletişimlerinin çok daha sağlıklı ve iyi hale geldiklerini gözlemledim (Ö3).

Katılımcı Ö4 ve Ö5 tarafından, beden eğitimi ve spor derslerinin fiziksel aktivite yapabilmelerinin yanında akran iletişimi ve sosyal beceri kazanımı yönündeki düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Fiziksel aktivite yapabilmeleriyle birlikte arkadaşlarıyla da sosyalleşmesini hedefliyoruz. Bu açıdan bir katkısı da kendi arkadaş ortamlarında birbirlerine karşı davranışsal gelişim sağlamalarının yanında fair play duyguları gelişiyor aynı zamanda harekete bağlı kaldıkları için daha aktif

kalıyorlar (Ö4).

Çocukların beden eğitimi derslerindeki gelişim süreçlerini sadece fizyolojik gelişimlerini etkileyen bir durum olarak görmek büyük bir haksızlık olur. Çocukların irade, entelektüel, sosyal, duygusal gelişimlerini de destekleyen önemli bir katkısı var (Ö5).

Katılımcı Ö6 tarafından, beden eğitimi ve spor derslerinde çocukların birlikte takım halinde hareket edebilmesine olanak sağlaması bakımından sosyal beceri anlamında etkili olduğuna dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Beden eğitimi dersinde çocukların aslında öncelikli olarak kurallara uyma, düzene bağlı hareket edebilme, takım içerisinde yer alabilme becerisini geliştirdiğine inanıyorum. Fiziksel becerilerinin yanında takım olabilmek için bazı noktalarda fedakârlık yapmak gerekiyor. Bu sebeple beden eğitimi dersinin bunu öğrendikleri sosyal bir alan olduğuna da inanıyorum (Ö6).

Katılımcı Ö7 tarafından, çocukların günümüz yaşam biçiminde okul dışında teknoloji araç ve gereçleriyle bireysel yaşam alanı oluşturmalarına dair gözlemlerinden yola çıkarak beden eğitimi ve spor dersinin çocuklara yönelik sosyal beceri alanı oluşturmasının faydalarından bahsedilmiştir:

Çocuklar beden eğitimi dersi dışında toplu olarak oyun oynamıyorlar. Çünkü bazı günler ailelerin çocuklarını geç aldıklarını gözlemliyorum. Hepsi değil ama çoğunluğu bu bekledikleri süreyi beraber oyun oynayarak değil telefonlarıyla geçiriyor. Beden eğitimi dersi olmasa birlikte oynamak, fiziksel enerjilerini atacakları oyunları oynamak herhalde çocukların akıllarına gelmiyor diyeyim. Bu sebeple beden eğitimi dersi çok kıymetli, çocukların yorulmaları, terlemeleri, beraber oynamaları vs. (Ö7).

Katılımcı Ö9 ve Ö10 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocukların belli değerler noktasında sosyalleşebildikleri, akran ilişkilerinde fayda sağladığı yönündeki etkisinden bahsedilmiştir:

Sayılmayacak kadar çok faydası var diyebilirim. Öncelikle değerler eğitimi temel olarak beden eğitimi dersinde verilir, çünkü oyun temelli bir derstir. Öğrencilerin sosyalleşmesi, birbirleri ile olan ilişkileri, fark edilen-fark edilmeyen problemler genellikle beden eğitimi dersinde ortaya çıkar (Ö9).

Sosyal olarak da geliştiklerini düşünüyorum. Çünkü genelde hep futbol, bazen de voleybol oynanıyor ve bu bakımdan da sosyal olarak grup olabilme, kolektif olarak hareket edebilme ve iş birliğinde buluyorlar. Kazanmanın hazzını aldıkları gibi kaybetmeyi kabul etme ve bu durumla başa çıkmak gibi birçok komplike süreci de beyinlerinde yönettiklerini düşünüyorum. Bu bağlamda hem sosyal hem bedenen hem de ruhen öğrencileri olumlu manada etkilediğini düşünüyorum (10).

- **Fiziksel Yetkinlik koduna yönelik sadece iki öğretmen katılım görüşlerini belirtmiştir. Bu ifadeler ise şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin fiziksel olarak sağlıklı yaşayabilmeleri noktasında etkili aktarımların yapıldığı bir ders olması bakımından faydalı olduğu ifade edilmiştir:

Bir kere adı üstünde beden eğitimi ve spor insanın hem fiziksel olarak hem de mental olarak sağlıklı yaşayabilmesi adına öğretilerin yapıldığı çok önemli bir ders. Genel olarak belki Türkiye’de böyle yurt dışındaki örneklerini açıkçası çok bilmemekle beraber çocukların sadece eğlendiği, enerjilerini attığı bir ders olarak görülebiliyor. Fakat tam manasıyla çocukların fiziksel olarak sağlıklı yaşayabilmek adına aynı şekilde sağlıklı beslenme adına öğretilerin yapıldığı bir ders olarak işlenirse son derece faydalı (Y1).

Katılımcı Y4 ve Y8 tarafından ise, günümüzün teknolojik olanaklarının ortaya çıkarmış olduğundan hareketsizliğe değinerek beden eğitimi ve spor derslerinin çocukların kas gelişimine dair fayda sağlamadığına yönelik yardımcı olduğundan bahsedilmiştir:

Öncelikle çocukların gelişim çağında, yaş döneminde olması hasebiyle çocukların şehir hayatında hareket etme kapasiteleri çok kısıtlı, teknolojinin de gelişmesiyle şu anda birçok çocuğumuz evden çıkıyor, araca biniyor, araçtan çıkıyor, metroya, tramvaya biniyor bu sebeple fiziksel olarak kas gelişimlerinin hareketsizlikten dolayı yeterince gelişemediğini düşünüyorum. Bunun yanında tabii ki okulda en azından haftanın bir de olsa bir saat ya da iki saat hareketli bir ortamda, beden eğitimi öğretmenin gözetiminde aldığı eğitimler ve kazanımlar çerçevesinde faydalı fiziksel hareketler yaptırması çocukların kas gelişiminde yardımcı oluyor diye düşünüyorum (Y4).

Geçmişte belki farklı faydalar sağlıyordu ama şu an için bu çocuklar apartman çocukları. Eskiden İstanbul boştu ve bağlar, bostanlar vardı oralarda koşuyorduk, oynuyorduk. Şimdi ise, şehrin büyük bir bölümü apartman ve bu çocuklar apartman çocukları olduğundan koşup eğlenebildikleri tek ders beden eğitimi (Y8).

Katılımcı Ö5 tarafından, çocukların fiziksel gelişimleriyle birlikte aynı zamanda bilişsel ve psikolojik gelişimleri de paralel olarak geliştirdiğine yönelik düşüncesinden bahsedilmiştir:

Öncelikle günümüz çocukların genel hayat düzenlerine ve hayatı yaşama şekillerimize baktığımızda çocukların çok fazla atıl kaldığını düşünüyorum. Çocukların fizyolojik gelişimi ile bilişsel gelişimi aslında paralel bir şekilde ilerler. Bir çocuk bedensel olarak ne kadar esneyebilirse bilişsel olarak da o kadar esneyebilir. Dolayısıyla çocukların fizyolojik gelişimi ile psikolojik gelişimleri arasında el ele tutuşmuş bir yapının olduğunu söyleyebiliriz (Ö5).

- **Keşif ve Gözlem Alanı koduna yönelik sadece iki öğretmen katılım görüşlerini belirtmiştir. Bu ifadeler ise şöyle ifade edilmiştir.**

Katılımcı Y6 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocukların kendilerini farklı alanlardaki yeteneklerini keşfetmesi noktasında fayda sağladığına yönelik düşüncesinden bahsedilmiştir:

Eğer öğrencinin akademik başarısı yoksa beden eğitimi ve spor dersi kendini farklı alanlarda keşfetmesini sağlıyor. Bazen çocuk gerçekten basketbolda, voleybolda iyi oynayabildiğini beden eğitimi dersinde görebiliyor (Y6).

Katılımcı Ö1 tarafından çocukların olumlu-olumsuz belli konulardaki durumlarının da gözlemlenebildiği bir imkân sunması bakımından faydalı olduğuna yönelik düşüncesinden bahsedilmiştir:

Bir çocuğun en iyi gözlemlenebildiği alanda yine beden eğitimi ve spor dersidir. Örnek veriyorum psikolojik olarak sorunu olan bir çocuğu bile ilişkilerinde en rahat beden eğitimi ve spor dersinde gözlemleyebilirsiniz. O yüzden bu anlamda büyük bir fayda sağlıyor (Ö1).

Katılımcı Ö2 tarafından, beden eğitimi ve spor dersi çocukların farklı branşlarda aktif olabileceğini ve yönelebileceğini ifade ederken aynı zamanda veliye olan etkisinden de bahsedilmiştir:

Çocuk farklı branşlar öğrenmiş oluyor. Bu öğrenci tanımadığı branşları ilerleyen zamanlarda meslek olarak olmasa da yönelebileceği, farklı branşlara gidebileceği bir alan oluşturmuş oluyor. Veli açısından da, çocuğunun farklı branşlarda kendini gösterebileceği, öğrenebileceği, genel kültür sağlayacağı bir ortam sunmuş oluyor (Ö2).

4.2. Sağlıklı ve Hareketli Yaşam Tarzını Etkileyen Etmenler Temasına İlişkin Bulgular

“Beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin sağlıklı ve dengeli beslenme alışkanlıkları kazanması ve hareketli yaşam tarzını benimsemesi üzerindeki etkisi nedir?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar tek tema ve üç kod altında toplanmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile ilgili oluşturulan tema, kod ve frekans değerleri Tablo 4.3’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sağlıklı ve Hareketli Yaşam Tarzını Etkileyen Etmenlere Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri

Temalar	Kodlar	f	Katılımcılar
Sağlıklı ve Hareketli Yaşam Tarzını Etkileyen Etmenler	Düzenli Hareket Etmek	7	Y3, Y4, Y7, Ö1, Ö3, Ö4, Ö10
	Olumlu Öğretmen Tutumu	4	Y2, Y3, Ö5, Ö6
	Okul-Aile İş Birliği	2	Ö2, Ö4

Tablo 4.3 incelendiğinde katılımcıların, beden eğitimi ve spor dersinin sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenleri 3 kodda ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersinin olumlu öğretmen tutumu, düzenli hareket etmek ve okul-aile ile iş birliği ile sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenler olduğunu belirtmişlerdir. Sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını, öğretmen tutumu, çocukların düzenli hareket etmesi ve okul-aile ile iş birliği yapmanın etkili olması katılımcılar tarafından en çok dile getirilen kodlar olmuştur.

- **Öğretmen Tutumu koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y3 ve Ö9 tarafından, öğretmenin sağlıklı ve hareketli yaşama dair kendi hayatındaki tutumunun da çocuklar üzerinde sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenler arasında yer aldığından bahsedilmiştir:

Gözlemlerime göre öğretmenin de tutumu burada önemli çünkü öğretmenin

kendi alışkanlıkları da derse yansıyor. Bizim okulumuzda bir tane beden eğitimi öğretmeni var ve bu konuya önem gösteriyor. Hatta bizim okulumuz İstanbul'da okulda sağlıklı besleniyorum programına iki yıldır pilot olarak katılan iki okuldan bir tanesidir. Bu kapsamda bir ayağı sağlıklı beslenme konuları oluştururken bir diğer ayağında da fiziksel aktivite var. Bununla ilgili olarak da beden eğitimi öğretmeni zaten yaptırıyordu ve bu program dâhilinde de yine katmış olduk (Y3).

Bu beden eğitimi dersinin nasıl işlendiğine ve öğretmene birinci derecede bağlı olmak kaydıyla yine çok temel eğitimi ve doğru eğitilmiş insanlardan öğrenmesi açısından çok etkili olduğunu düşünüyorum. Her yaş grubuna uygun, olması gereken sağlıklı bir duruştan, kilodan, boydan vs. öğretmen bunu tespit edebilir, bir problem varsa aileyi yönlendirebilir, bir gelişim problemi, bir obezite problemi bunların yönlendirilmesi açısından beden eğitimi dersi çok aktif kullanılabilir. Öğrencilerin kendi başına öğrenemeyecekleri sağlıklı bir egzersiz programı öğretmen tarafından öğretilir. Özellikle çok küçük yaşlardan başlaması daha faydalı olur (Ö9).

Katılımcı Y2 ve Ö5 tarafından, dersin kendisinden ziyade öğretmenin kendisinin özellikle öğretmenin sağlıklı ve hareketli yaşama dair tutumları, ilgili konulara değinmesi, doğru beslenme ve hareketi ilişkilendirerek aktarmasının öneminden bahsedilmiştir:

Aslında dersin bağlamında öğretmenin tutumları burada çocuğun dengeli ve sağlıklı beslenmesiyle ilgili rehberlik almasında ciddi katkı sağlar. Bizatihi ders bunu sağlar mı? Sağlamaz ama öğretmenlerin beden sağlığı açısından beslenmenin önemini vurgulaması, antrenmandan önce, antrenman esnasında antrenmandan sonra nasıl beslenmesi gerektiği ya da hangi yoğunlukta antrenmanını ne tür bir beslenmeyle desteklenmesi, enerji sağlaması gerektiğini öğretmenlerin aslında niteliği ile belki eş tutabiliriz (Y2).

Açıkçası burada beden eğitimi öğretmenin de rolünün çok önemli olduğunu

düşünüyorum. Çocukları nasıl yönlendirdiği, nasıl etkilediği önemli. öğretmenler çocukları yönlendiriyor onlara söylüyorlar. O yüzden belki de çocuğun hiç gündemine girmeyecek bir konu gündemine girmiş oluyor. Bu beden sana emanet, buna iyi bakmak istiyorsan bunun hayatta da sana böyle artıları olabilir, şu oyunda şöyle başarılı olabilirsin diyerek o çocuğa aslında sağlıklı beslenme, sağlıklı bir hayat rutini oluşturmayı öğretiyoruz. Bu da gizli kazançlardan bir tanesi. Belki çocuk orada daha oyun odaklı düşünmüş oluyor ama bizim oradaki hedefimiz daha bütüncül bir hedef oluyor (Ö5).

Katılımcı Ö6 tarafından, öğretmenin sağlıklı ve hareketli yaşama dair kendi hayatındaki tutumunun da çocuklara örneklik teşkil etmesi, dersini verimli bir şekilde işleme etmenler arasında yer aldığından bahsedilmiştir:

Bu yaklaşımın öğretmenin kendisine de bağlı olduğunu düşünüyorum. Eğer dersine yürekte bağlı bir beden eğitimi öğretmeni değilse, hadi çocuklar şimdi serbestsiniz, top oynayın, hiçbir şey yapmayın sadece top oynayın derse bir katkı sağlayacağına inanmıyorum. Ama onun yanında kendi yaşam şeklini örnekler üzerinden anlatarak, dengeli beslenerek neler yapabileceklerini ifade ederse çocuklara harika rol modeller olacaklarını düşünüyorum. Yani kilit noktanın aslında beden eğitimi öğretmeni olduğunu düşünüyorum (Ö6).

- **Düzenli Hareket Etmek koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y3 tarafından, beden eğitimi ve spor dersi kapsamında okulda çocuklara yaptırılan sabah sporlarının düzenli hareket etmeyi sağlamasıyla sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenler arasında yer aldığından bahsedilmiştir:

Sabah sporunda esnemeler, ders içerisinde çeşitli fiziksel aktiviteler yaptırılıyor. Çocuklar özelinde her seviyede almıyorlardır ama belli seviyede alıyorlar ve bunun etkisi, faydası tabii ki oluyor. Özellikle üzerine eklenirse daha da etkili ve faydalı oluyor (Y3).

Katılımcı Y4 ve Y7 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin müfredatta yer alan

konuları gereği fiziksel gelişimi sağlayacağından dolayı sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenler arasında yer aldığından bahsedilmiştir:

Beden eğitimi dersi bütün müfredatıyla beraber çocukların organizmasındaki bütün kasların, fiziksel özelliklerinin gelişimine katkı sağlayacak bir içeriğe sahip olduğu için sindiriminden, nefes alışverişine ve fiziki gelişimine kadar her yönden çocuğa düzenli ve disiplinli şekilde yapıldığı takdirde büyük bir katkısı olduğu açıktır (Y4).

Bir defa fiziksel aktivite çocuğun daha dengeli beslenmesini sağlar. Dolayısıyla beden eğitimi dersi okullarda bunun programlı yapıldığı alanlardır. Çünkü çocuk spor yaptığı zaman beden ve ruh bakımından daha sağlıklı olur. Sevdiği bir aktiviteyi de yapmış olduğundan psikolojik olarak o da çocuğa katkı sağlar (Y7).

Katılımcı Ö3 ve Ö4 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin amaçları doğrultusunda farklı konu başlıklarıyla hareketi ilgi çekici kılmaya çalışarak çocukları derse dâhil etmek ve bu gibi becerileri kazandırmak da sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenler arasında yer aldığından bahsedilmiştir:

Temel hareket becerileriyle çocukların daha hareketli olmasını amaçlıyoruz. Ancak mutlaka sınıfta bu konulara ilgi ve alaka duymayan öğrenciler de olabiliyor. Atletizm gibi branşları da konularımıza alarak bir ders boyunca çocuğun maksimum hareket etmesini, bu becerileri öğrenmelerini ve dengeli olmalarını sağlamaya çalışıyoruz (Ö3).

Sportif faaliyetlere katılım noktasında da çocukları sürekli eğitsel oyunlarla harekete bağlı kalmalarını sağlıyoruz. Genel anlamda da çocukları bir spor branşına yönlendirdiğimizde düzenli olarak bir faaliyet göstermelerini, hayatlarının içerisine dâhil etmelerinin daha sağlıklı hayat biçimini sağlayacağını söylüyoruz (Ö4).

Katılımcı Ö10 ve Ö1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin öğrenciler üzerinde düzenli olarak harekete teşvik etmesinin aynı zamanda doğru beslenme alışkanlığı da kazandırabileceğinden dolayı sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenler arasında yer aldığından bahsedilmiştir:

Tabii ki pozitif. Öğrenciler spor yaptıklarında, hareket ettiklerinde, vücut kontrolü bakımından kilo kaybediyorlar. Aynı zamanda spor yapmaktan da keyif alan bir öğrenci ise, hareket açısının kuvvetlenmesi bağlamında ister istemez yeme-içmesine dikkat etmek isteyebilir bu bağlamda da olumlu olduğunu düşünüyorum (Ö10).

Düzenli egzersiz yaptığınızda düzenli beslenmem gerekiyor diyorsunuz. Bunlar bir bütün aslında, bir paket gibi düşünebiliriz. O yüzden düzenli egzersiz ile birlikte daha sağlıklı beslenmeye başlıyorsunuz. O yüzden buna da sağlıklı yaşam diyoruz zaten. Birey de zaten sağlıklı yaşama geçmiş oluyor. Beden eğitimi ve spor dersiyile de buna temel atıyoruz (Ö1).

- **Aile İş Birliği koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Ö4 ve Ö2 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin tek başına istenileni vermekle yeterli olamadıkları ve çocukların sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını kazandırmak noktasında aile ile işbirliği yapmanın etmenler arasında yer aldığından bahsedilmiştir:

Sağlıklı ve dengeli beslenme konusunda öğrencileri sadece bilgilendirmekle yeterli kalamıyoruz. Bunun özellikle de ortaokul kademesinde aile ile iş birliği içerisinde öğrenciye endeksinin kolay olduğunu söyleyebilirim. Çünkü çocukların okullarda yedikleri şeylerde çok sağlıklı şeyler değil maalesef. Sadece harekete bağlı kalmaları çocukların sağlıklı kaldıkları anlamına gelmiyor. İki birlikte olabildiğinde ancak mümkün olabiliyor (Ö4).

Çocukların yeme alışkanlığının çok iyi olmaması, biz ne kadar dürtsek de aileden gelen bazı alışkanlıkları var. Ne kadar imkânları olsa da yeme alışkanlıklarının çok iyi olmadığını görüyoruz. Mesela çocukları bazen zorla yemekhaneye götürüyoruz. Bu anlamda biz bazı şeyler için ne kadar uğraşsak da, evdeki alışkanlıklarını okulda yansıtmadıkları için biz bunu elimizden geldiğince destekliyoruz. Seminer veriyoruz, derslere anlatıyoruz ve bunların iyi olduğunu

düşünüyorum ama bu durumun aile tarafının da olması gerektiğini düşünüyorum (Ö2).

4.3. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Gelişim Alanlarına Katkısı Temasına İlişkin Bulgular

“Gelişim (bilişsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal, ahlaki ve ruhsal) alanlarına dersin katkıları var mı, nasıl? Yoksa sizce neden?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar tek tema ve üç kod altında toplanmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile ilgili oluşturulan tema, kod ve frekans değerleri Tablo 4.4’de gösterilmiştir.

Tablo 4.4: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Gelişim Alanlarına Katkısına Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri

Temalar	Kodlar	f	Katılımcılar
Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Gelişim Alanlarına Katkısı	Ders İçi ve Ders Dışı Etkinliklere Katkısı	9	Y1, Y2, Y4, Y5, Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7,
	Doğru Yönlendirmeye Katkısı	4	Y6, Y7, Ö3, Ö9
	Fiziki Ortamın Düzenlenmesine Katkısı	2	Y8, Ö3

Tablo 4.4 incelendiğinde katılımcıların, beden eğitimi ve spor dersinin gelişim alanlarına katkısını 3 koda ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar, beden eğitimi

ve spor dersinin, dersi içi ve ders dışı etkinliklere katkısına, fiziki ortamın düzenlenmesine yönelik katkısını ve doğru yönlendirmeye katkı sunduğunu belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinin ders içi ve ders dışı etkilere yer vermesi, uygun bir fiziki ortama sahip olması ve doğru yönlendirme yapılması katılımcılar tarafından en çok dile getirilen kodlar olmuştur.

- **Ders İçi ve Ders Dışı Etkinlikler koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları Şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin gelişim alanlarına yönelik ders içi etkinliklerin önemli bir katkı sağladığına dair ifadeler bahsedilmiştir:

Tabii ki var. Çünkü ocuğun öncelikle bedenini iyi tanınması gerektiğini öğreten bir ders. Gerçek manada uygulandığında bedeni sağlıklı çalıŐtırabilmek, esnetebilmek, gerdirebilmek, kasları geliŐtirebilmek noktasında öğretilerin yapıldığı, sağlıklı ve doğru bir Şekilde işlendiğinde çocuğun vücudunu tanınması ve vücudunu tanıdıktan sonra az önce sayılan gelişim alanlarıyla ilgili gelişimini sürdürebilmesi adına değerli ve önemli. (Y1).

Katılımcı Y2 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinde yaptırılan ders için etkinliklerin fiziksel gelişimle birlikte bilişsel anlamda da oldukça önemli katkılar sunduğuna yönelik ifadeler bahsedilmiştir:

Bununla beraber beden eğitimi ve spor dersindeki aktivitelerin, oyunların, yarışma ve müsabakaların oyun esnasında strateji geliştirme, analitik düŐünme, geriye düŐtüđü maçta yeniden ne geçmek için taktik geliştirme mental anlamda da çocuğun beceri alanlarını geliştirdiğine inanıyorum. Bu beynin çalışan ilgili kısmı diğer derslerin aynı zamanda başarı oranını da ocuk özelinde yükselteceğine inanıyorum (Y2).

Katılımcı Y4 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin ders içinde ve ders dışında gerekli fiziksel çalışmaların yaptırılmasıyla farklı gelişim alanlarına katkı sağladığının

önemine dair ifadeler bahsedilmiştir:

Çocuklar periyodik olarak gerekli fiziksel çalışmalarını yapmadığında vücudunu verimli şekilde kullanamamasına ve bu sebeple bilişsel, duyuşsal, psikomotor duyularına da etki edecektir. Bu yüzden beden eğitimi dersinin okul içinde ve dışında her kişinin günlük belli periyotlarda fiziksel hareketleri yapmasının hem bedenen hem de ruhsal açıdan önemli olduğunu düşünüyorum (Y4).

Katılımcı Y5 tarafından ise, beden eğitimi ve spor dersinin sadece ders içindeki etkinliklerle değil, ders dışındaki etkinlik alanlarında da çocukların gelişimine katkı sunduğunu yaşamış olduğu bir örnek ile ifade etmiştir:

Öncelikle ben ahlaki olarak gözlemliyorum ve bu şekilde değerlendirmek istiyorum. Bunu da şöyle örneklendireyim: mesela bir basketbol maçında bizim öğrencilerimizde çok sık şahit oldum. Biz okul takımları olarak liglerde oynuyoruz. Burada basketbol maçında çocuk pas arasına girdiği zaman bir karambol anında hakem yanlış karar verebiliyor. Top bizim takımdan çıktı ve hakem topu yine bize verdi. Benim sporcularım topun kendisinden çıktığını, topu rakip takımdan başlaması gerektiğini hakemi uyararak yanlış düzeltiyor ve biz bunu sıklıkla gözlemledik. Hatta bir final maçında son periyodun son dakikalarında hücum rakipte yine az önce bahsettiğim bir şey yaşadık, bizim sporcumuz kendinden çıktığı topu hakemi düzelterek benden çıktı hücum rakipte diye geri bildirim verdi. Biz o maçı da 2 sayı ile kaybettik. Orada saha içinde biz maç kaybettik ama o çocuğun ahlaki olarak gelişimini ve diğer arkadaşlarına da örnek olması bizim için çok daha kıymetli oldu. (Y5).

Katılımcı Ö1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin kendi içinde yapılan çalışmalar neticesinde gelişim alanlarının tümüne katkı sağladığına dair ifadeler bahsedilmiştir:

Beden eğitimi ve spor dersi zaten bu saydığımız kriterlerin hepsini kendi içinde barındırıyor. Diğer derslerde olduğu gibi sadece bir ya da iki beceriye odaklanmıyor. Bu saydığımız tüm beceriler beden eğitimi ve spor dersini yaptığımız zaman doğal akış içerisinde çocuğa kazandırılıyor. Mesela bir

parkur çalışması yaptırdığınızda o parkurun içerisinde denge, koordinasyon, el-ayak-göz koordinasyon vb. çalışmalar var. Birçok beceriye aynı anda hizmet eden çalışmalar sunabiliyoruz (Ö1).

Katılımcı Ö2 tarafında ise, beden eğitimi ve spor dersi kapsamında sadece ders içi etkinliklerle sınırlı kalmadan ders dışı etkinliklerle de farklı gelişim alanlarına katkı sağladıklarına dair ifadeler bahsedilmiştir:

Biz kendi okulumuzda yılda sekize yakın turnuva düzenliyoruz ve buralarda arkadaşlarını dışarda bırakmamaları, oynayanları içeri almaları, bencil davranmamaları gibi bu konularda özellikle dikkat etmelerini istiyoruz. Beden eğitimi dersinin bu anlamda çok fazla destek sağladığına inanıyorum (Ö2).

Katılımcı Ö4 tarafından, beden eğitimi ve spor dersi kapsamında yaptırılan ders içi ve ders dışı etkinliklerin çocukların toplum yapısına yönelik gelişim alanlarına da katkı sağladığına yönelik ifadeler bahsedilmiştir:

Rekabet içerikli yarışma faaliyetleri yaptığımızda da, bunlar aynı zamanda öğrencilerin birbirlerine karşı tutum ve davranışlarında saygı çerçevesinde ilerlettiklerini ve gelişim gösterdiklerini gözlemliyoruz. Bu gelişimi okul ortamında sağlayabildiklerinde zaten toplum içinde de bir birey olarak kendilerini gösterebiliyorlar (Ö4).

Katılımcı Ö5 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin farklı ders branşlarının kazanımlarına yönelik deneyimler sunması bakımından gelişim alanlarına katkısı olduğuna dair ifadeler bahsedilmiştir:

Güzel ahlaklı olanı yaptığımızda aslında en güçlü, en cesur, en başarılı insan olabildiğimizi anlatmaya çalışıyoruz. Bu noktada beden eğitimi dersleri ve oyun anında yaşadıkları krizler de çocuğun bu konuları net olarak deneyimleyebilecekleri bir fırsat sunuyor diyebilirim. Dolayısıyla bazı çocukların çok örnek davranışları da olabiliyor zaten ve onları da gözlemleyebiliyoruz ama duygu çalıştığımız çocuklarla da sürecin nereye

geldiğini görebilmek için beden eğitimi dersi güzel alan oluyor (Ö5).

Katılımcı Ö7 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinde çocukların birbirleriyle etkileşimde bulunmalarının fiziksel gelişim dışında farklı gelişim alanlarına da katkı sunduğuna dair ifadeler bahsedilmiştir:

Beden eğitimi ve spor dersinde çocukların beraber vakit geçirmeleri, oyun oynamaları takım oyunları anlamında güzel oluyor. Çünkü orada bireysel başarıdan ziyade takım başarısı öne çıkıyor. Eğer bu bir derste çocuklar ne kadar fark ediliyorsa, o bir derste birlikte olma ve sosyal dayanışma daha etkin oluyor (Ö7).

- **Uygun Fiziki Ortam koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y8 ve Ö3 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin gelişim alanlarına yönelik okullardaki uygun fiziki ortamların önemli bir katkı sağladığına dair ifadeler bahsedilmiştir:

Çocuğun vücut gelişimine olumlu etkileri var. Dediğim gibi hem enerjiyi atıyor ve bu enerjiyi atarken motor becerileri tüm kasları çalışıyor. Bizim okulumuz özelinde spor salonumuz olması bizim için artı sonuçlar doğuruyor. Her okulda olması lazım, çünkü geldiğim bir önceki okuldaki öğrencilerle şu an bulunduğum okuldaki öğrenciler arasında fark var. Bu fark çocukların topa vuruşunda bile belli oluyor (Y8).

Bilişsel ve psikomotor becerilerini beden eğitimi dersi geliştiriyor ama dediğim gibi burada planlı, programlı, malzemesi ve salonları olan okullar ve bu mesleği, çocukları gerçekten seven öğretmenler çocukların bilişsel, duyuşsal, psikomotor vd. becerilerini geliştirir. Güzel de sonuçlar alıyoruz, çocukları yönlendirerek spora devam etmelerini söylüyoruz (Ö3).

- **Doğru Yönlendirmek koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y8 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin gelişim alanlarına yönelik okullardaki aktivitelere yönlendirmenin gelişim alanlarına katkı sunduğuna dair ifadeler bahsedilmiştir:

Çocuğun gün içindeki bütün aktivitelere, bütün duyuşsal becerilere vs. katkı sunuyor. Bunu doğru yönlendirmek de spor yapmaktaki ilk amacının sağlıklı bir birey olmasının veya bireysel değil de takım sporlarıyla ilgili bir etkinlik yapıyorsa birlikte çalışmanın, sosyal ortamlarda bulunmalarının artılarını vermiş olursa katkı sunmuş olur (Y6).

Katılımcı Y7 ve Ö3 tarafından, günümüz teknolojilerinin getirdikleri olumsuzluklardan uzak tutmak ve spor gibi alanlara yönlendirmeler yapıarak gelişim sürecine katkı sunduğuna dair ifadeler bahsedilmiştir:

Çocuğu boş bıraktığınız zaman internet, sosyal medya, görsel medya yoluyla ne yazık ki kötü etkiler günümüz insanlarını daha fazla etkiliyor. Akademik olarak çocuğu odakladınız ve bir de spora yönlendirdiniz zaten çocuğun başka şeylerle uğraşmak için boş vakti kalmıyor (Y7).

Çocukların çoğu yalnız çocuklar. İnternet oyunlarına, telefon uygulamalarına vs. gömüldükleri zaman büyük bir yalnızlıklar var. Biz burada ruhsal olarak çocuklara herkesin hayatının normal seyrinde gitmeyebileceğini, evde oturarak olmayacağını tam aksine dışarı çıkıp sosyalleşmesini ifade ediyoruz. Mesele çocukların hangi branşlara gireceğini şöyle tespit ediyoruz. İçine kapanık çocukları ruhsal olarak iyileştirebilelim diye takım oyunlarına yönlendiriyoruz (Ö3).

Katılımcı Ö9 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinde öğrencilerin birçok alandaki durumunun tespit edilmesi ve buna karşı aksiyon alınabilmesi noktasında gelişim sürecine katkı sunduğuna dair ifadeler bahsedilmiştir:

Her yaş grubunda bunlar için ayrı bir programla mutlaka katkısı vardır. Çok aktif kullanılabilir, çocuğun sosyalleşme alanının oyunla birinci dereceden

ilişkileri olduğu için, psikomotor becerileri tespit etmek için, öğrencinin kendilerini ahlaki yönden geliştirmeleri için, öğrencinin ruhsal problemi varsa bunu tespit etmesi açısından beden eğitimi çok önemli bir ders (Ö9).

4.4. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Kültür ve Keşif Alanına Etkileri Temasına İlişkin Bulgular

“Kültür (bilinçli vatandaş, yurttaş) ve kariyer (işgücü, yetenek keşfi) anlamında dersin katkıları var mı, nasıl? Yoksa sizce neden?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar tek tema ve dört kod altında toplanmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile ilgili oluşturulan tema, kod ve frekans değerleri Tablo 4.5’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Keşif Alanına Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri

Temalar	Kodlar	f	Katılımcılar
Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Kültür ve Keşif Alanına Etkileri	Kariyer Sürecine Etkisi	9	Y1, Y2, Y5, Y6, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10
	Yetenek Keşfi	5	Y1, Y8, Ö2, Ö4, Ö10
	Bilinçli Vatandaş	4	Y2, Ö3, Ö6, Ö9
	Milli Kültür Aktarımı	3	Y1, Y6, Ö5

Tablo 4.5 incelendiğinde katılımcıların, beden eğitimi ve spor dersinin kültür ve keşif alanlarına etkilerini 4 kodda ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersinin, kariyer sürecine etkisi, milli kültür aktarımı, yetenek keşfi ve bilinçli

vatandaş yetiştirilmesi bakımından kültür ve keşif alanlarına etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinin çocukların kariyer sürecine etki etmesi, millî kültür aktarımı sağlaması, yetenek keşfi yapması ve bilinçli bir vatandaş yetiştirilmesi katılımcılar tarafından en çok dile getirilen kodlar olmuştur.

- **Kariyer Sürecine Etkisi koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocuğun kariyer anlamında ne gibi katkısı olup olmadığı sorusuna direkt bir ilgisinin olmadığını spora yönelik bir yeteneği varsa bu anlamda olabileceğine dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Bir beden eğitimi ve spor dersinde çocuğun duygu durumu, davranışları, nezaketi vs. bunların hepsi bulgu verir. Fakat çocuk bir spor branşında ilerlemeyecekse, kariyerinin şekillenmesinde direkt olarak çok büyük bir etkisinin olduğunu düşünmem. Ancak bir spor branşı ile ilgili kariyer yapacaksa çocuğun okul çağlarında öğretmenin keşfi ve öğrencinin yeteneği varsa okul ve aile beraber iletişim kurarak çocuğu o alanda gelişimini sağlamak mümkün ve sporla ilgili bir meslek yapacaksa tabii ki kariyeriyle direkt ilişki olur (Y1).

Katılımcı Y2, Y5, Ö4, Ö5 ve Ö10 tarafından ise, beden eğitimi ve spor dersinin doğrudan olmasa da kariyer sürecinin içerisinde farklı bir katkı sunabileceğine yönelik etkisini ele alan ifadelerden bahsedilmiştir:

Biz okulumuzda mesela alt (6) branş üzerinde bütün bir yılı çalışıyoruz. Badminton, voleybol, basketbol, futbol, okçuluk, masa tenisi branşlarında öğrenciler temel becerilerle, temel hareketlerle, ilgili branşın kavramları olsun bunlarla ilgili mutlaka hem teorik bilgiler alıyorlar hem temel becerileri alıyorlar sonrasında da bunlarla ilgili üniteyi küçük yarışmalarla neticelendiriyorlar. Burada çocuk şunu görüyor. Bu branşlardan birinde iyiyse bizzat kariyer planını onun üzerine yapmasa bile iş hayatında kendisini rahatlatıcak bir alan olduğunu keşfediyor. Misal ben öğretmenken yoğun çalışıyorum ama masa tenisi benim için bir nefes alma alanı diyebilir

(Y2).

Kariyer anlamında da şöyle bir örnek verebilirim. Büyüdüklerinde bir meslek sahibi oldukları zaman çocuklarımız bir yerde müdür oldular. O zaman sosyalleşmeleri için onun basketbol, tenis, badminton vs. oynuyor olması diğer çalışanlar arasında bir ayrıcalık olacaktır. Bunun için şimdiden temelleri atmaları gerektiği konusunda yönlendirmeler yapıyoruz (Y5).

Öğrenci ben bu konuda yetenekliymişim diyor ve bu alanda ilerleyebilirim, okul dışında da değerlendirebilirim anlayışına sahip oluyor. Okul içindeki etkinliklerde de görevlendirme yapmadan gönüllü oluyor, özgüvenli oluyor, liderlik özelliğini öne çıkıyor. Kariyer anlamında kendisinin farkında olduğunda bizim dışımızda kendisi hedefler belirleyebiliyor. Ama az öncede belirttiğim gibi bu durumun öncesinde farkındalık süreci var, öğrenci bunu kendisi fark edemeyebiliyor (Ö4).

Şu an ki mesleklerde sanki çok fazla zanaatkarlığa, insanın kendini, kendi bedeniyle ilgili keşfedebileceği yetenekleri, potansiyelleri ortaya koymaya yönelik değil ama orada çok fazla şey var. Mesela bir çocuğun sporla veya sanatla ilgileniyor olması o çocuğu birincil mesleği olmasa da kendi yaptığı asıl meslekte de başarılı olmasına katkı sağlayacaktır. Çünkü psikolojik sağlamlığını güçlendiren bir etken oluyor. Dolayısıyla kariyer gelişimine doğrudan olmasa da dolaylı olarak katkı sağlayacağını düşünüyorum (Ö5).

Şu an günümüzde birçok alanda ve kurumda çalışan insanların spor yaptıklarına çokça şahit oluyorum. Bunun tabii ki az önce saydığımız bilişsel, duyuşsal, sosyal alanlardan kaynaklı olduğunu düşünüyorum. İnsanlar tabii ki de sağlıklı bir bedene sahip olmak istiyorlar. Aynı zamanda sağlık bakımından ilerleyen yaşlarda da önemli olduğunu biliyorlar. Daha dinç uyanmak, uyku düzenini de etkileyen bir şey. Sadece hadi spor yapayım, zayıflayayım, güzel görünmekten ziyade aslında birçok etkisi var. Bu

bağlamda kariyeri ilişkilendirebilirim (Ö10).

Katılımcı Ö9 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocukların yeteneklerini keşfetmek ve sonrasında bu yetenekleri doğrultusunda kariyerini oluşturabileceğine dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Bu alanda kariyerin bence daha baskın bir katkısı vardır. Kendini keşfedemeyen, böyle bir imkânı olmayan, farkındalığı olmayan, hem ebeveyn hem de bir uzman gözüyle o yetenekler keşfedilebilir. Kendi meslek hayatımda bu tür keşiflere çok rastladım ve öğrencilerin sporcu olarak yetişmesinde öğretmenlerin katkılarına şahit oldum (Ö9).

- **Milli Kültür Aktarımı koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y6 ve Ö5 tarafından da beden eğitimi ve spor dersi müfredatında kendi kültürel oyunlara, spor branşlarına yer verildiği takdirde milli kültür aktarımına önemli bir etkisi olduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Kültür anlamında ise katkı sunması için belki bizim kendi öz kültürümüze olan oyunları işlememiz lazım, bilmiyorum müfredatta ne kadar var ama mesela güreş, halter beden eğitimi derslerinde basketbol veya futbol kadar yer almıyor. Geleneksel oyunlarımız da sanki ilkokul kademesine yönelik eğlence için varmış gibi bir algı var. Ama şu var ki özellikle sporda belli bir başarıyı sağlayan özellikle takım sporlarında oynayan çocuklar diğerlerine göre daha uyumlu oluyor. Akademik başarısını insanların takdir etme duygusundan dolayı diğer davranışlarına yansıtmasında katkı sunuyor (Y6).

Kültür anlamında da aklıma şu geliyor. Şu an görev yaptığım okulda her sene bizim kültürümüze ait oyunları, sporları öğrenmemiz ve yaşatabilmemiz çok kıymetli. Çünkü çocuk kendi kültürüne dair ne kadar çok şey bilirse o kadar şahsiyet bütünlüğüne erişebilir. Beden eğitimi dersi de bunun için iyi bir alan oluyor. Bizim kültürümüze ait oyunları veya bir güreşi öğretilir veya

hiç bizim kültürümüzle ilgili bir oyun olmayabilir ama o oyunun kaybedenin ya da kazananının bizim kültürümüze uygun nasıl tepki vermesi gerektiği anlatılır. Bütün bu söylediklerim için beden eğitimi dersinin etkili bir alan olduğunu düşünüyorum (Ö5).

Katılımcı Y1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersi kapsamında öğretmenlerin milli değerlerimiz doğrultusunda yerine getirdikleri çalışmalarını yaparken milli kültürü aktarabiliyor olmasına yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Kültür anlamında biraz daha fazla katkısının olduğunu düşünüyorum. İlk aklıma gelen genellikle beden eğitimi öğretmenlerinin okullarda pazartesi ve cuma günleri yapılan törenlerde çocuğa direktif veren, İstiklâl Marşı'na ve çeşitli programlara hazırlayan branşlardan birisidir. Örneğin bir İstiklâl Marşı okutma sürecinde rahat, hazır ol direktiflerini verirken ya da törenleri yönetirken de çocuğa o kültürü ve değerleri aktarması önemlidir. Ama neden törenlerde hazır ol pozisyonundayız ve ayakta ses çıkarmadan duruyoruz bu değerleri doğru bir şekilde, şuur kazandırarak aktarabilmesi kıymetlidir (Y1).

- **Yetenek Keşfi koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocukları yeteneklerini keşfetmek ve ona uygun aksiyon almak noktasında etkileri olduğuna yönelik ifadeler bahsedilmiştir:

Yetenek keşfi olarak sportif anlamda dersin katkısı olur. Bizim öğrencilerimizden yüzme, tekvando, masa tenisi gibi farklı branşlarda başarılı sporcularımız var. Tabii ki beden eğitimi öğretmenlerimiz ders sırasında daha iyi tanıyorlar. Voleybol branşında yetenekli öğrencilerimiz bir araya gelerek geçen yıl ilçe 3.sü olmaları gibi bu alanlarda da beden eğitimi dersinin faydası var (Y1).

Katılımcı Y8 tarafından, beden eğitimi ve spor dersi amaçları arasında yetenek keşfinin yer aldığını ve bunun için yapılan çalışmaların nitelikli olması halinde oldukça önemli bir etkisi olduğuna dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Dersin amaçları arasında bu var. Kariyer planlamasında olsun, yetenek tespitinde olsun yapılıyor. Hatta bakanlık (MEB), gençlik ve spor bakanlığı ile birlikte 4. sınıf öğrencilerine yetenek testlerini yapıyorlar ama sanki yapmış olmak için yapıyorlar. Gerçekten iş ciddiye alınarak yapılırsa spora yatkın, yetenekli birçok çocuk keşfedilecek ama oldukça az oranda keşfediliyor. Ancak uygulayıcılar da çok istekli değil. Mutlaka faydası var. Çünkü sporu günümüzde maalesef ayırmayı seven bir toplum için birleştirici olarak görüyorum (Y8).

Katılımcı Ö2 tarafından da, beden eğitimi dersi kapsamında yıl boyunca yaptıkları çalışmayı ele alarak yetenek keşfi anlamında dersin etkileri olduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Çocukların yetenek keşfi anlamında ise, biz sene başında ve sene sonunda olmak üzere yılda iki ayrı test yaparız ve yıl sonunda sonuçları paylaştığımız karnede çocuk kendini görüyor, gelişimini veya eksik noktalarını görüyor. Bazen gördük ki çocuk durarak uzun atlama testinde 2.00 m atlıyor ve biz bu noktada o öğrenciyi atletizme yönlendirerek destekleyebiliyoruz (Y6).

Katılımcı Ö4 tarafından, çocukların yeteneklerini keşfetmek bakımından beden eğitimi ve spor dersinin amaçlarından birinin de bu olduğuna değinerek yetenek keşfi noktasında etkili olduğundan bahsedilmiştir:

Biz öğrencilerimizi her ne kadar beden eğitimi dersinde belli şekilde hareketli olmasını sağlasak da çoğu öğrencimiz kendi yeteneklerinin farkında değil. Biz beden eğitimi öğretmenlerinin bir görevi de bu, öğrencilerinin yeteneklerini keşfetmek, onları ilgili alana yönlendirebilmek, hayatlarına o anlamda dokunabilmek noktasında öğrenciyi ele alabildiğimizde öğrenci de kendinin farkına varıyor (Ö4).

Katılımcı Ö10 tarafından, beden eğitimi ve dersinin çocukların yetenekli oldukları alanın keşfedilmesi ve doğru bir yönlendirme yapılmasıyla birlikte oldukça etkili olduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Hiç beklemediğimiz, başarısız diyebileceğimiz öğrenciler bir bakıyoruz masa tenisinde birinci olmuşlar. Beden eğitimi dersi yetenek keşfi yapılması ve yönlendirmesi bakımından açık bir alan. Aslında ilerleyen yaşlardan ziyade küçük yaşlarda fark edilmesi ve bu yolda adım atılması onların hem kendilerinin hem de çevrelerinin geleceğini değiştireceğini düşünüyorum. Bir çocuğu bir spor branşına yönlendirmek küçük bir adım gibi görünebilir ama o çocuk ilerleyen zamanlarda ülkemizi gururlandıracak madalyalara kadar gidebilir (Ö10).

- **Bilinçli Vatandaş koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y2 ve Ö6 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinde çocukların yer aldıkları takım çalışmalarında, ders içi etkinliklerde bireysel sorumluluk aldıklarından kaynaklı dersin çocukların bilinçli vatandaş olabilmelerine dair etkili olduğundan bahsedilmiştir:

Türkçe dersinde ya da matematik dersinde varlık gösteremeyen bir çocuk beden eğitimi ve spor dersinde takım kurabiliyor, o takıma liderlik yapabiliyor. Bu aslında onun her yönüyle olmasa da en azından bir ya da birkaç yönüyle gruba katkı sağlayabileceği ve bununla ilgili sorumluluklarının olduğunu hatırlatıyor çocuğa ve bunu sınıfında, okulunda hisseden çocuk büyük çerçevede vatandaşlık bilinci olarak da işliyor. Biraz önce söylediğimle paralel olarak aslında yaptıklarının olumlu-olumsuz bir sonucu olduğunu görmesi, bilmesi aynı zamanda iyi bir vatandaş olması yolunda da önemli bir adım. Neticede vatandaş olarak da haklarımız ve sorumluluklarımız var. Bunları yerine getirdiğimizde ya da getirmediğimizde bunların neticeleri, sonuçları var. Bunu beden eğitimi ve spor dersi çok hızlı sağlıyor. Bu anlamda hem bilinçli vatandaş olma hem grubun anlamlı bir üyesi olması bakımından beden eğitimi ve spor dersi önemli bir yerde (Y2).

Çocuklar birbirleriyle maç yaptıkları anda bile fair play denilen konunun çok ahlaki olduğuna inanıyorum. Misal, oyun içinde çocuğun ben kendim düştüm bu kırmızı kart değildi diyebilmesi, hayata uyguladıklarında da hepimizin daha fazla düzgün bir yaşam süreceklerine inanıyorum. Evet bana zarar geldi ama bunun sebebi arkadaşım değil diyerek kazanacağın şeyin yolu böylelikle ahlaki olmayan bir şeyden geçmiyor ifadesiyle, kültür anlamında da bilinçli vatandaş ve yurttaş olma durumuna olumlu bir katkısı bulunabilir (Ö6).

Katılımcı Ö3 tarafından, beden eğitimi ve spor dersindeki etkinliklerle birlikte diğer kullanım alanlarının da çocukların bilinçli vatandaş olabilmeleri noktasında da etkili olduğuna dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Bilinçli vatandaş, iyi yurttaş da zaten kurallara uyan, disiplinli, işinde gücünde olan insanlar olarak biliniyor. Ondan dolayı biz, beden eğitimi dersinde çocuklara disiplin ve kural merkezinde iyi bir yurttaş olabilmeleri noktasında misal, giyinme odasında burasının toplu kullanılan bir yer olduğunu, düzgün bir şekilde kullanılması gerektiğini söylüyoruz ve çocuk iyi bir yurttaş olma anlamında bunu diğer kurallara da yönlendirebiliyor. Aynı şekilde ders içerisindeki oyunların yönergelerine de uyararak kurallar noktasında iyi bir yurttaş olma bilincini kazanmış oluyor (Ö3).

Katılımcı Ö9 tarafından, çocukların bilinçli vatandaş olabilmeleri noktasında beden eğitimi ve spor dersinin kendine özgü sahip olduğu iklim havasından kaynaklı oldukça etkili olduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Bir grubun parçası olabilme, o grup içerisinde ahlaki değerlere sahip çıkararak bir iş yapabilme, takım olabilme, görev ve sorumluluklarını zamanında yerine getirebilme, belirlenen kurallara uyabilme ve komut alma vs. bunların bilinçli vatandaş ve yurttaş olabilmek için askeri eğitimden daha önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü bunlar bütün öğrencilere eşit şartlarda ve küçük yaşlarda öğretilir (Ö9).

4.5. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Verimliliğini Olumlu-Olumsuz Etkileyen Faktörler Temasına İlişkin Bulgular

“Okullarda beden eğitimi ve spor derslerinin öğrenciler üzerindeki verimliliğini olumlu veya olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar tek tema ve dört kod altında toplanmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile ilgili oluşturulan tema, kod ve frekans değerleri Tablo 4.6’da gösterilmiştir.

Tablo 4.6: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Verimliliğini Olumlu-Olumsuz Etkileyen Faktörlere Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri

Temalar	Kodlar	f	Katılımcılar
Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Verimliliğini Olumlu-Olumsuz Etkileyen Faktörler	Fiziksel İmkânlar	8	Y1, Y2, Y3, Y4, Y8, Ö5, Ö6, Ö8
	Öğretmen Niteliği	7	Y1, Y2, Y7, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9
	Haftalık Ders Saati	6	Y5, Y7, Ö1, Ö2, Ö3, Ö5
	Aile İş Birliği	3	Y2, Ö1, Ö4

Tablo 4.6 incelendiğinde katılımcıların, beden eğitimi ve spor dersinin verimliliğini olumlu-olumsuz etkileyen faktörleri 4 kodda ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersinin, fiziksel imkânlar, haftalık ders saati, aile iş birliği ve öğretmen niteliği bakımından verimliliğine etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinin verimliliğinin, fiziksel imkânlar, haftalık ders saati,

aile iş birliği ve öğretmen niteliği olduğu yönünde katılımcılar tarafından en çok dile getirilen kodlar olmuştur.

- **Fiziki İmkânlar koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin verimliliğine yönelik fiziki imkânların ne derece etkili olduğuna dair düşüncelerden bahsedilmiştir:

Bence mekânlar çok önemli değil. Yani okulun sahip olduğu fiziki imkânlar çok önemli değil. Bir çocuk beden eğitimi dersinde beton bahçede olduğunda da mutlu olabiliyor, çok iyi donanımına sahip bir spor alanında olduğunda da mutlu olabiliyor. Dolayısıyla fiziki mekânların iyi olmasının mutlaka bir artısı var ama benim değerlendirmem açısından birinci sırada değil (Y1).

Katılımcı Y3 ve Y8 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin verimliliği açısından fiziki imkânları bulunan okullar ile bulunmayan okullar arasındaki farkı ortaya koyan ifadelerden bahsedilmiştir:

Okulun imkânları, bahçesi dar olan, voleybol filesi, basketbol potası olmayan çeşitli sportif aktiviteleri yapabilecekler imkânları olmayan okullarda olumsuz etkileniyor. Bu imkânlar olduğu zamanda da her anlamda çocukların keşfedilmesinde de faydası oluyor. Ne kadar çok çeşitli alan, imkân varsa veya beden eğitimi öğretmenlerinin kendi alanları da var. Misal bizim okulumuzda beden eğitimi öğretmenimizin branşı voleybol ve o alanda daha çok çocuk keşfi oluyor. Branşlarda etkiliyor ve bu şekilde olumlu etkisi de oluyor (Y3).

Her ne olursa olsun bunu da etkiliyor. Ancak fiziki ortam müsaitse bu çocuklar üzerinde çok daha iyi oluyor. Şimdi bazı okullar yapıyorlar ama çocukların oyun oynayacağı, koşacağı bir alan yok. Bahçe oldukça küçük zaten beton binalar yapıyorlar, çocuk orada ne yapabilir? Bu sebeple çok büyük bir etkisi olduğunu söyleyebilirim (Y8).

Katılımcı Y4 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin yapıldığı fiziki imkânların olmasının yanında etkili şekilde kullanılabilmesi için gerekli malzemelerin temininin de önemine değinen ifadelerden bahsedilmiştir:

Okullarda beden eğitimi ve spor derslerinin çocuklarımız üzerinde etkili olması öncelikle yeterli ve sağlıklı ortamların olmasıyla mümkündür. Bu ortamlar maalesef okullarımızın birçoğunda yok. Ortam var ama hiçbir malzeme yok ve çocuk hareket noktasında sadece koşmak gibi temel hareketlerle ders yapıyor (Y4).

Çocukların tepkilerini düşündüğümde olumsuz etkileyen faktörlerde benim aklıma ilk gelen okulun fiziki şartlarıyla ilgili olabilir diye düşünüyorum. Salonun fiziki şartları, materyallerin eksikliği veya eski oluşur gibi şeyler çocukların motivasyonunu bence düşürüyor. Bununla birlikte derslerin verimliliğini artıran şeylerden bir tanesi de bununla doğru orantılı olarak ortamın ve materyallerin yeni olması, daha kullanışlı olması çocukları etkileyecektir (Ö5).

Katılımcı Ö6 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin verimliliği açısından fiziki imkânların amaca yönelik olmasının da önemli olduğuna dair spor salonu ile bahçe kullanımını örnek gösteren düşüncelerinden bahedilmiştir:

İlk olarak tabii ki spor alanlarının varlığı. Çocukların sadece okul bahçesinde değil de, basketbol sahasının, futbol sahasının, belki tenis kortunun olduğu bir alanda yapacağı beden eğitimi dersiyle bahçede yapacağı beden eğitimi dersi birbirinden çok farklı olur. Bu noktada okulun fiziksel şartları çok kıymetlidir. Bunların sağlanabilmesi ile dersin verimliliğinin artıracığına inanıyorum (Ö6).

- **Haftalık Ders Saati koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y5 ve Y7 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin okul yoğunluğu içerisinde öğrenciler için kısıtlı bir zamana sahip olmasının verimlilik açısından yetersiz olduğuna dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Günde sekiz saat oturmak zorunda kalan çocukların haftada iki saat beden eğitimi ve spor dersine maruz kalmaları çok yetersiz, bunun daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum. Dolayısıyla zaman zaman mesela bir din kültürü dersini müfredat yetiştirdiği sürece dışarda işlemleri için öğretmenlerimize yönlendirme yapabiliyoruz. Çocukların birbirleri ile sağlıklı iletişim kurabilme, birlikte oyun oynayarak kaliteli zaman geçirebilme anlamında da çok faydalı olduğunu düşünüyorum (Y5).

Bence ders saati az ve bu olumsuz etkiliyor. Okullarda beden eğitimi dersi topu çocuğun önüne at, dışarda oynasın halinden çıkarılmalıdır. Daha sistemli, kurallı ve alana dönük çalışmalara dönmelidir. Bu altyapı ve yetkin öğretmen gerektiriyor. Böyle olursa daha verimli olur (Y7).

Katılımcı Ö2 ve Ö3 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin işlenirken konuların verimli bir şekilde işlenebilmesine dair haftalık ders saatinin az olduğuna dikkat çekerek bunu etkileyen faktörler arasında yer aldığına yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Misal 5. sınıf kademeleriyle haftada bir saat ders yapıyoruz ve ben dersimi nasıl yetiştireceğimi bilmiyorum. Olumsuz olarak ders saatini söyleyebilirim çünkü yetiştiremiyorum, derse başlaması vs. zaten oldukça vakit alıyor (Ö2).

Beden eğitimi derslerinin verimliliği konusunda asıl önemli soru ders saatleri yetiyor mu? Belki Anadolu'daki okullar açısından farklı olabilir ama İstanbul için durum böyle değil. Çocuklarımızın sokağa çıkıp oynamaları mümkün olmadığı için beden eğitimi dersinin haftalık saatleri az kalıyor. Biz mesele nasıl bir yol izliyoruz. Programda birinci derste ilk konu diyelim, halk oyunları. Halk oyunları ile ilgili çalışmayı yaptırarak ve ikinci ders saatinde de serbest zaman olarak çocuklar akran kaynaşmasını oluştursunlar diye bıraktık. Ders daha efektif işlenebilir mi? Evet işlenebilir. Ben bu şekilde ders yapıyorum ve bu benim için verimli ama başka biri de tam saat ders yapıyor

ama o zaman da çocuk için verimli olmuyor. Bu sebeple çocuğun hareket edebilmesi, sosyalleşebilmesi, akran kaynaşması yaşayabilmesi için benim önerim ders saatlerinin artırılması yönündedir (Ö3).

Katılımcı Ö5 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin haftalık olarak yeterli olmamasının çocuklar özelinde derse dair beklentilerini karşılayamama gibi düşüncelerden bahsedilmiştir:

Haftada bir saat, iki saat gibi dersin süresiyle ilgili de olabilir. Çocuklar genelde beden eğitimi dersini severek katılıyorlar ama belki ders sürelerinin kısa olmasından şikayetçi olabilirler, belki oyun yetişmiyor olabilir veya dersin verimini doğrudan etkileyecek daha farklı istek ve arzuları da vardır (Y5).

- **Aile İş Birliği koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y2 tarafından, beden eğitim ve spor dersinin kazanımlarına yönelik sportif faaliyetlere yönelik özel becerisi olan çocukların aile ile iş birliğinde bulunarak derinleşme sağlanabileceğine yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Aileleri burada sürece dâhil etmek önemli. Niye? Biz okulda beden eğitimi ve spor dersinde temel kazanımları, temel becerileri merkeze alıyoruz ve uzmanlaşma, derinleşme alanımız zor. O yüzden özel beceri alanı olan çocuklar varsa bunlarda da mutlaka aile sürece dâhil edilmeli, okul sonrası spor çalışmaları da işin bir diğer ayağı olarak devam etmeli. Nitekim dışarda bireyselde derinleşmiş, uzmanlaşmış çocuk döndüğünde okul takımında da üst seviyede performans gösterebiliyor (Y2).

Katılımcı Ö1 ve Ö4 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin verimli işlenebilmesine yönelik ailelerinde de destek vermesi gerektiği, sınav endişesinden dolayı çocukları bu alanlardan uzak tutmamak gerektiğine dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Genel olarak okul yönetimlerinde de, ailelerde de aman bir spor branşına

giderse ekstra zaman ayırmak zorunda kalacak o yüzden derslerinde geri kalır algısı çok fazla ve bu algının yıkılması gerekir. Aksine çocuğunu spora gönderen bir veli, diğer derslerdeki başarısının da artacağını kesinlikle bilmeli. Şu algı hala değişmiş değil, belki daha bilinçli aileler oluşmaya başladı ama bu algı toplumun çoğunluğunda var (Ö1).

İlk olarak aileyi söyleyebilirim. Aileler maalesef sınav odaklı olduğu için beden eğitimi dersi yerine matematik, fen bilimleri gibi diğer derslere çok daha fazla yoğunlaşıyor. Derslerde de özellikle öğrencilerin, bu konular üzerine yoğunlaşıp var olan zamanlarını da ders çalışmaları gerektiği için ve aile beden eğitimi dersini boş ders olarak lanse ettiğinden öğrenci o zaman ders çalışıyor. Oysaki beden eğitimi dersi de kendi başına bir ders. Çocuğun diğer alanlarını geliştirebileceğini, rahatlayabileceğini ve bu sayede diğer derslere de zemin hazırlayabileceğini kimse görmüyor. Bu anlamda ortaokullarda ve lisenin son sınıflarında yaşıyoruz. Çünkü bir sınava hazırlık süreçleri var ve bu süreçte de haliyle ders çalışmak istiyorlar. Bu sebeple olumsuz etkilerden birisi olarak aileyi sayarım (Ö4).

- **Öğretmen Niteliği koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1 ve Y2 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin verimliliği açısından öğretmenin niteliğinin etkili bir faktör olduğuna dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Çocuk nazarında olumsuz yorumlamalarına yol açabilecek husus tamamıyla öğretmenin davranışlarıdır, tutumlarıdır, söylemleridir ve dersi nasıl işlediğidir. Öğretmenin genel manada iletişim dili, sevgi, saygı, adalet üzere olması ve etkili, doğru, pedagojik sınıf yönetimi çocuğunda derse karşı olumlu ya da olumsuz tutum sergilemesine yol açar. Dolayısıyla ben ilk sıraya her zaman öğretmeni koyarım (Y1).

En temelde tabii mekân ve öğretmen yetkinliği. Çocuğun haftalık ders

programında yer alan o iki ders saati içerisinde ya da okul sonrası kulüp saatlerinde verimliliği öncelikle mekânla ve öğretmenin yetkinliği ile ilgilidir (Y2).

Katılımcı Ö5 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin verimliliğine yönelik ders esnasında öğretmenin sınıf yönetimini doğru bir şekilde yapmasının önemli olduğuna dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Grupta çıkan problemlerin dersin içinde iyi yönetiliyor olması da çok önemli bir kriter. Çünkü çocuklar orada bir haksızlığa uğradığında ya da bu probleme öğretmenin doğru bir müdahale edemediğini hissettiğinde ettiğinde derse olan motivasyonları çok kırılıyor. Sonrasında ise mesela ben voleybol oynamak istemiyorum, öğretmen adaletli davranmıyor gibi düşünüyor. Bu yüzden öğretmenin krize müdahale etme yöntemi de dersin verimliliğini etkileyen bir faktör olabiliyor diye düşünüyorum (Ö5).

Onun dışında olumsuz etkileyen tarafı ise, öncesinde de değindiğim gibi kilit nokta beden eğitimi öğretmenin tavrıdır. Her derste böyledir ama beden eğitimi dersinde öğretmenin misal, çocuklar işte o konu böyle olmamalı ama doğrusu da bu, bakın ben de böyle davranıyorum diyebilecek ya da dersinin süresinin geçmesini beklemeyip, dersine gerçekten saygı duyan öğretmenin aksine tamam ya ben de beden eğitimi öğretmeniyim, zaten oynasınlar diye bu çocukların bu dersi var diye göstermeyen öğretmenin çocukların gelişimine çok fazla katkı sağlayacağına inanmıyorum (Ö6).

Katılımcı Ö8 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin verimliliğini öğretmenin derse olan bakış açısının oldukça etkilediğini ve ona uygun ders işleyişinden kaynaklı öğrenciler adına olumlu veya olumsuz bir durum ortaya koyduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Beden eğitimi öğretmenlerinin işlerine karşı ilgisiz olması, mesleki dezenformasyon yaşayarak derse bakış açılarının sığ olmasından dolayı

öğrenciler olumsuz etkilenebiliyor (Ö8).

Bence temel etken öğretmendir. Bütün öğrenciler istisnasız beden eğitimi dersini çok sever. O gün yağmur yağdıysa çok üzgündür ya da tatil gününe denk geldiyse beden eğitimi dersi olamayacağı için üzülür. Çok sevdikleri için öğretmenin gayretiyle birlikte çok olumlu şekilde kullanılabilir. Olumsuz yönleri bakımından da, fiziki şartları olumsuzsa öğretmeni engellediğinden dolayı bir olumsuz olabilir. Çok kalabalık sınıflar problem olabilir. Ama gayretli, idealist bir öğretmenin tüm bu faktörlerin üzerinden gelebileceğini düşünüyorum (Ö9).

4.6. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Etkililiğini Arttırıcı Etmenler Temasına İlişkin Bulgular

“Beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğini arttırmak için önerileriniz nelerdir?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar tek tema ve dört kod altında toplanmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile ilgili oluşturulan tema, kod ve frekans değerleri Tablo 4.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Etkililiğini Arttırıcı Etmenlere Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri

Temalar	Kodlar	f	Katılımcılar
Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Etkililiğini Arttırıcı Etmenler	Ders Saati Düzenlenmesi	7	Y3, Y7, Y8, Ö1, Ö2, Ö4, Ö7,
	Uygun Ders Ortamı	7	Y2, Y4, Y6, Ö3, Ö7, Ö8, Ö10
	Öğretmenin		

	Olumlu Tutumu	6	Y1, Y2, Ö1, Ö3, Ö7, Ö9
	Branşlaşma	3	Y5, Y7, Y8

Tablo 4.7 incelendiğinde katılımcıların, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğini artırmaya yönelik önerileri 4 kodda ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiği artırmak için, ders saati düzenlemesinin, uygun ders ortamının oluşturulmasının, branşlaşmanın ve öğretmen olumlu tutumunun etkili olduğunu belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğinin, ders saati düzenlemesi, uygun ders ortamı, branşlaşma ve öğretmenin olumlu tutumu olduğu yönünde katılımcılar tarafından en çok dile getirilen kodlar olmuştur.

- **Ders Saati Düzenlemesi koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Ö1 ve Ö3 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin ders saatlerinin dışında kulüp ve hafta sonuna da dağılacak şekilde saat düzenlemesinin etkililiği artıracığına yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Öncelik olarak ders saatlerini artırmak olmalıdır. Ondan sonra ülke genelinde daha fazla spor imkânlarını sunulmalıdır. Okullardaki kulüp sayılarının, hafta sonu çalışmalarının sayısının artması gerekir. En önemlisi de sporun yaşam biçimi olması gerektiğinin bilincinde olan beden eğitimi öğretmenlerinin olması gerekir (Ö1).

Haftada iki saat ve seçmeli denk gelirse onunla birlikte dört saate ulaşıyor. Belki seçmeliye kalmadan beden eğitimi dersinin saati arttırılabilir. Çünkü çocuklar daha çok seviyorlar ve akademik anlamda başarılı öğrenciler için

dâhi beden eğitimi dersi olunca akan sular duruyor. İçerik anlamında pek bilmiyorum müfredat içeriği değiştirilebilir mi ama saat olarak arttırılabileceğini düşünüyorum (Y3).

Katılımcı Ö7 ve Y8 tarafından, okullarda yapılan beden eğitimi ve spor derslerinin sabit bir zaman dilimi aralığında yapılmasının dersin etkililiğini arttıracığına yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Mümkün olup-olmadığını bilmemekle birlikte belki beden eğitimi derslerinin bütün sınıfları kapsayarak hep belirli bir zamanda yapılması olabilir. Program nasıl ayarlanır, öğretmen sayısı nasıl ayarlanır bilmiyorum ama beden eğitimi derslerinin son saat olması gibi. Bir önceki soruda belirttiğim olumsuz durumu gidermek adına diyebilirim (Ö7).

Bu dersler öğleden sonraya konulursa ve çocuklar ciddi bir yetenek testinden geçirilip hangi spor branşına yatkınsa toptancı yaklaşımdan uzaklaşıp bireysel anlamda sporlara da yönlendirirsek bence çok daha iyi katkısı olur diye düşünüyorum (Y8).

Katılımcı Ö4 tarafından ders süresinin beden eğitimi ve spor dersinin kazanımlarını sağlayabilmek için yeterli olmadığına dikkat çekerek ders saati düzenlemesinin önemine dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Haftada yaptığım ders süresi yapmak istediklerimi yapmama nasıl yetecek? Zaten var olan kazanımları kazandırmak için bana yeterli olmuyor ve yıllık planım eksik kalıyor. İki saatlik ders için hem ben hem de öğrenciler motive olamıyor. Beden eğitimi dersinden kısım diğer derslere yoğun verildiğinde öğrencinin o yorgunluk halinde çıkma durumu olamıyor (Ö4).

- **Ders Ortamı koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y2 ve Ö8 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğinin artırılması için spor salonunun kendisi kadar diğer alanlarında ders ortamı olarak önemli bir etkiye sahip olduğuna dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Spor salonunu destekleyen diğer kısımlarda önemli, çocuğun kıyafet değişim alanları, soyunma odasının uygunluğu, duş alabilme imkânı bunlarda aslında çocuğun derse hazır gelme, dersten sonra diğer derslere giderken yeniden kendini biçimlendirme ve yeniden sınıf ortamına hazır hale gelebilmesiyle ilgili diğer destek mekânlarda önemli. İşte soyunma odası, duş alma kısımları da dersin verimliliğini artıran hususlar olarak önemli olduğunu düşünüyorum (Y2).

Okulların fiziki durumları değiştirilebilir ve futbol, basketbol, tenis gibi farklı branşların alanları oluşturulabilir. Okullarda çocuklar için soyunma odaları yapılabilir, bazı okullarda yer alan soyunma odaları da okulun zemin katında oluyor ve o odalar kazan dairesi olarak kullanılabilir, kirli olabiliyor vs. çocuk haliyle okula geldiğinde üzerini değiştirmek istemiyor ve bu sebeple derste çeşitli problemler doğabiliyor. Bu sorunlara çözümler bulunabilirse beden eğitimi ve spor dersi daha aktif bir şekilde gerçekleşebilir (Ö8).

Katılımcı Y4 ve Ö3 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiği için ders araç ev gereçlerinin de temin edilmesinin artırıcı bir etkiye sahip olduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Tabii bu konudaki yine dersin yapısına uygun malzemelerin mümkün olduğu kadar temin edilmesi lazım. Az önce konuştuğumuz gibi çocukların belli hareketleri rahat bir şekilde yapabilecekleri sağlıklı bir ortamın sağlanması gerekiyor. Bunlar olduğu takdirde öğretmen de öğrenciyle arasında sağlıklı bir iletişim geliştirdiği zaman buradan çok olumlu sonuçlar alınacaktır (Y4).

Malzeme konusu da önemli, mesela okulda işleyebileceğimiz konularla ilgili

hiç olmazsa ders malzemelerinin olması gerekiyor. Yakın zamanda konumuz gülle atmaktı ve biz bu konuyu hentbol topuyla işlemeye çalışıyoruz. Cirit atma konusunu normal slalom çubuklarıyla ele almaya çalışıyoruz. Bununla birlikte mevcut spor alanları dikkate alınabilir (Ö3).

Katılımcı Y6 ve Ö7 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiği için farklı branşların da uygulanabileceği ders ortamlarının oluşturulmasının önemli bir etken olduğuna dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Öncelikle bütün dersler için aslında geçeli, beden eğitimi dersi için daha da zor olan şartlar. Her okulun fiziki şartlarının hem bahçe hem kapalı spor salonu hem de diğer özel branşlar anlamında gerekli alanları olması lazım. Biz spor dediğimizde aklımıza basketbol, futbol geliyor ama belki olimpiik anlamda belki çok daha Türkiye'nin zayıf olduğu ama ufak dokunuşlarla katkı sunabilecek alanlar olması lazım (Y6).

Okulların kesinlikle kapasiteli olması sağlanabilir. Yüzme belki çok ekstra ama en azından ufak da olsa halı saha yapılabilir. Bu konuda beton bahçe inanılmaz kötü maalesef ve kesinlikle değiştirilmesi gereken bir durum. Özel okullarda dâhil olmak üzere birçok okulda bahçenin beton olduğunu gördüm ve bu durum kesinlikle spor için, çocuğun sağlıklı bir şekilde spor yapması zaten uygun bir ortam değil. Ülkemizde voleybol oldukça ilgi gören ve oynanan bir oyun ama okulların çoğunda uygun voleybol salonu bile yok. Buradan hareketle beden eğitimi derslerinin verimliliğini artırmak için mekânsal yeterlilik çok önemli (Ö7).

Katılımcı Ö10 tarafından, okullarda beden eğitimi ve spor dersinin kendine ait ders ortamlarının gerek spor salonu gerekse malzemelerin temini noktasında nitelikli olması gerektiğine dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Okulun fiziki şartlarının önemli olduğunu düşünüyorum. Bu konu gerçekten çok önemli, ben kendi okulumuzda yaşanan problemleri bizzat biliyorum. Okulumuzun spor salonu yok bu sebeple çocuklar voleybol, basketbol, hentbol gibi branşlarla daha yeni yeni tanışıyorlar ve bu birazda olanaklarla

alakalı. Hentbol topu yoksa, badminton filesi yoksa çocuklar oynamak istemelerine rağmen oynayamıyorlar. Bu gibi durumlarda İlçe Milli Eğitim olur, Spor Bakanlığı olur vs. oraları sıkıştırmak gerekiyor (Ö10).

- **Branşlaşma koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y5 ve Y7 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğinin artırılmasına yönelik derslerin branşlaşma üzerinden planlaması gerektiğine dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Bence beden eğitimi derslerinin çocukları yeteneklerine göre branşlara ayrılması konusunda fiziksel ortamlar elverişli olduğu müddetçe alanın uzman antrenörlerle eşliğinde yapılması gerektiğine dair bir düşüncem var. Biz de bunu kısmen yapmaya çalışan bir kurumuz. Dışardan basketbol, okçuluk, voleybol antrenörü gibi okul saatleri dışında bir buçuk saatlik çalışmalarla desteklemeye çalışıyoruz (Y5).

Öncelikle ders saatleri arttırılmalı, çocuklar branşlaştırılmalı, buna dönük sportif faaliyetlerin yaptırılabilmesi için altyapı oluşturulmalı, her çocuk kendi branşı ile çalışmalı, bizim şu anda uyguladığımız ver topu oynasın anlayışından ibaret ama amaç bu olmamalıdır. Aynı zamanda beden eğitiminin bir ders olduğunun idraki ile yapılmalı, boş vakit gibi algılanmamalıdır (Y7).

Bu dersler öğleden sonraya konulursa ve çocuklar ciddi bir yetenek testinden geçirilip hangi spor branşına yatkınsa toptancı yaklaşımdan uzaklaşıp bireysel anlamda sporlara da yönlendirirsek bence çok daha iyi katkısı olur diye düşünüyorum (Y8).

- **Öğretmen Tutumu koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğinin artırılmasına yönelik öğretmen tutumunun ilk sırada yer aldığına dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Birinci sıraya yine öğretmenin kendisini koyarım. Çünkü plan ne olursa olsun, kazanımlar ne olursa olsun dersi işleyen, yürüten, icra eden, var olan planı/programı uygulayan ve aktaran öğretmendir. Dolayısıyla dersin verimliliğini artırmak, kazanımının bol olmasını sağlamak çocuğun mutlu olarak, dersi severek devam etmesini sağlamak için öğretmenin gelişim süreci önemli. Bu gelişim sürecinin içerisinde ise kişisel gelişim ve mesleki gelişim vardır (Y1).

Katılımcı Y2 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğinin artırılmasına yönelik öğretmenin kendi branşı gereği her daim fiziksel becerileri yapabilecek seviyede tutması gerektiğine dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Bir beden eğitimi öğretmeni ortalama çocuk becerilerinden daha ileri zıplayabilmeli, daha iyi takla atabilmeli mutlaka daha iyi yapacak çocuklar vardır ama öğretmen en azından ortalama bir beceriye sahip olmalı ve bunu gösterebilmeli. Dolayısıyla dersin verimliliğinde bu önemli. Mekânı her an dersin öncesinde hazırlaması ve dersin sonunda toparlaması burada belki öğrencilere de sorumluluk vererek mutlaka önemsemeli (Y2).

Katılımcı Ö1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğinin artırılmasına yönelik öğretmen tutumuna dikkat çekerek kendini geliştirmiş öğretmenlerin önemine dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Sadece öğrenci ve veliye yönelik değil, gerçekten bu bilinçte kendini geliştirmiş, ver topu oynasın mantığından uzaklaşmış, zihnen ve beden en kendini geliştirmiş donanımlı öğretmenler yetiştirmek çok önemlidir (Ö1).

Katılımcı Ö7 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğinin artırılmasına yönelik mekân yeterliliği ile birlikte öğretmen tutumunun da oldukça önemli bir etken olduğuna dair düşüncelerinden bahsedilmiştir:

Bunları devlet okullarını nitelikli olması bakımından oran olarak genelleyerek söylüyorum özel okullarda vardır belki bilemiyorum ama ne yaptığını bilen, ne yapması gerektiğini bilen, planlı-programlı beden eğitimi öğretmenlerinin de olması gerektiğini düşünüyorum. Özetle hem mekânsal olarak hem de öğretmen kalitesi olarak ihtiyaç olduğunu düşünüyorum (Ö7).

Öğretmenlerle ilgili özel bir rehabilitasyon çalışması yapılması lazım. Öğretmenler çoğu zaman bu etkinin farkında değiller bence, öğrencilere dersleri verebilecekleri sadece müfredat olarak değil, vereceklerinin farkında olmaları lazım. Okul yönetimlerinin beden eğitimi dersine bir boş ders olarak değil, okuldaki tüm problemleri çözebileceği çok aktif bir ders olarak kullanması lazım. Elbette fiziki şartların desteklenmesi, özellikle malzeme anlamında desteklenmesi, çocuklara imkânlar verilmesi lazım. Zümreler arasında iş birliği yaparak bunlar desteklenebilir (Ö9).

4.7. Yöneticilerin, Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar Temasına İlişkin Bulgular

“Günümüzde beden eğitimi ve spor öğretmenliği dersinde öğretmenlerin/yöneticilerin ve öğrencilerin en fazla yaşamış olduğu sorunlar nelerdir? Çözüm önerileriniz varsa belirtiniz.” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar tek tema ve dört kod altında toplanmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile ilgili oluşturulan tema, kod ve frekans değerleri Tablo 4.8’da gösterilmiştir.

Tablo 4.8: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Yöneticilerin, Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri

Temalar	Kodlar	f	Katılımcılar
Yöneticilerin, Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Yaşadıkları	Kullanım Alanlarının ve Malzemelerinin Yetersizliği	6	Y1, Y3, Y8, Ö2, Ö4, Ö5

Sorunlar	Ders Müfredatının Uygulanışı	5	Y1, Y5, Y8, Ö3, Ö9
	Sahip Olunan Algı	5	Y6, Y7, Ö1, Ö3, Ö5
	Yönetici Yaklaşımı	3	Ö2, Ö8, Ö10

Tablo 4.8 incelendiğinde katılımcıların, yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine dair yaşadıkları sorunları 4 kodda ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersiyle ilgili sorunların, kullanım alanlarından, ders müfredatının uygulanışından, sahip olunan algıdan ve yönetici yaklaşımından kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin yaşadıkları sorunların kullanım alanları, ders müfredatının uygulanışı, sahip olunan algı ve yönetici yaklaşımı olduğu katılımcılar tarafından en çok dile getirilen kodlar olmuştur.

- **Kullanım Alanları koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y3, Y8, Ö2, Ö4 ve Ö5 tarafından, beden eğitimi ve spor dersine yönelik yaşanan sorunlardan birisinin kullanım alanlarının kendisi olduğuna dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Spor salonu olmayan okulların bir anlamda dezavantajlı ve avantajlı olduğunu görüyorum. Bizim kapalı spor salonumuz yok mesela ve yağışlı havalarda kullanmak üzere bir sınıfımı beden eğitimi öğretmenime malzemelerini koyabilmesi, dersini işleyebilmesi için ayırdım. Çok fazla aktivite yapamıyor olsa da sınıf mevcutlarımız 20 kişilik olduğundan idare ediyoruz ama daha fazla olsa sıkıntılı olur (Y3).

İlk olarak fiziki ortam, iki malzeme eksikliği. Bakanlık, belediye destekliyor ama malzeme oldukça önemli bir şeydir. Farklı branşlara yönelik malzeme desteği sağlanırsa katkısı olur diye düşünüyorum (Y8).

En büyük sorun olarak gördüğüm şeylerden birisi özel okul da olsa birazcık alan sıkıntımız var. Biraz daha güzel alanlarda ders yapma şansımız olabilir ama yapamıyoruz. Malzeme konusunda bir sıkıntımız yok ama alan sıkıntımız var. Yeni yapılan bir spor salonumuz var ama o kadar plansız yapılmış ki yine anlamlı bir şey olmuyor (Ö2).

Öncelikle fiziki şartlar. Okulların spor salonu yoksa bir bahçesi olmalıdır. Eğer bahçesi varsa da voleybol, basketbol, futbol gibi temel branşların öğretilbileceği zemin oluşturulmalı ki ben dersimi işleyebileyim. Malzeme eksikliği bir şekilde giderilebilir ama olmayan salonun ve bahçenin eksikliğini maalesef gideremiyorum (Ö4).

Çocukların tepkilerini düşündüğümde olumsuz etkileyen faktörlerde benim aklıma ilk gelen okulun fiziki şartlarıyla ilgili olabilir diye düşünüyorum. Salonun fiziki şartları, materyallerin eksikliği veya eski oluşur gibi şeyler çocukların motivasyonunu bence düşürüyor. Bununla birlikte derslerin verimliliğini artıran şeylerden bir tanesi de bununla doğru orantılı olarak ortamın ve materyallerin yeni olması, daha kullanışlı olması çocukları etkileyecektir (Ö5).

- **Ders Müfredatının Uygulanışı koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1 ve Y5 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin kendi saat diliminde farklı programların ve sınavların yapılması için ilk alternatif ders olarak görülmesinin öğrenciler açısından sorun teşkil ettiğine dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Bence çocuklar nazarında en büyük sorun dersin çeşitli gerekçelerle işte okulda yazılılar, programlar olabiliyor bu sebeple iptal edilmesi en büyük sorun. Öğretmen açısından da bu söylediklerim geçerlidir. Sonuçta öğretmeninde uygulaması gereken bir plan var. Dersler eğer sürekli olarak erteleniyor veya yapılamıyorsa bu büyük bir sorun (Y1).

Öğrencilerin yaşamış olduğu en büyük sorun deneme sınavlarının hep beden eğitimi dersine denk geliyor olması. Biz bu konuyu kendi kurumumuzda şöyle çözümledik. Sene başında yapılan seminerler de, sınav koordinatörümüzde deneme sınavlarının yapılacağı günlerin belirlenmesini planlamalarını istedik. Bu sınav günleri belirlendikten sonra idarecilerin yaptığı planlamalar çerçevesinde beden eğitimi derslerini o güne getirmemeye gayret ettik (Y5).

Katılımcı Y8, Ö3 ve Ö9 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin kendin müfredatının uygulanışının ders dışı sebeplerden kaynaklı sorunlarla karşılaştığına dair ifadelerden edilmiştir:

Müfredat değişikliğinin hızı da olumsuz etkiliyor. Normal olarak öğretmen de bu kadar sık değişen müfredata karşı takipte kalamıyor ve öğretmenliğe nasıl başladıysa öyle devam ediyor (Y8).

Öğretmen açısından şöyle olaylar yaşanabiliyor. O gün beden eğitimi öğretmeni dersini bahçede işliyor ve diğer boş dersi olan öğrenciler de o derste bahçeye indiriliyor. Durum böyle olunca aynı anda her şey iptal oluyor. Beden eğitimi öğretmenin kendi sınıfıyla birlikte bahçede o an birden fazla sınıf yer aldığından ders istenilen verimlilikte geçmiyor (Ö3).

Beden eğitimi dersinin başka bir amaç için kullanılmasından oldukça şikayetçiler, sınav yapılacak mesela beden eğitimi dersini kullanıyorlar ve öğrenciler bunda oldukça üzüntü duyuyor. Öğretmenlerin yaşadığı problemler de, boş dersi olan sınıfların dışarı çıkması ve top oynamasına karşılık bizler bakıcı mıyız, kendi dersimizi işleyemiyoruz diye şikayet

ediyorlar (Ö9).

- **Sahip Olunan Algı koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y6, Y7 ve Ö5 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin boş bir ders olarak görülmesi ve bu görüşe yöneticilerin ve öğretmenlerin de sahip oluşunun bir sorun olduğuna dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Veliler beden eğitimi dersine matematik dersi gibi önem vermiyor ve çocuklar yazılı notu olmadığı için beden eğitimi dersini kendini geliştirecekleri bir ders olarak görmüyor ama bu süreci aynı veliler ve öğrenciler gibi gören beden eğitimi öğretmenleri de var (Y6).

Boş ders gibi bakılması, öğretmenlerin de biraz bu formata dönmesi, çocuklar beden eğitimi dersi yapıyor ve bence matematik dersinden daha kıymetli bir ders. Planlanmalı, branş bazında yönlendirilmeli, altyapıya uygun çalışmalar yapılmalı ama bunun için yetkin bir öğretmen, gerekli altyapı, bunlardan sonrada müfredat planlanması geliyor. Biz biraz sondan başladık (Y7).

Beden eğitimi dersleri boş geçen, kazanımları olmayan, eğleneceğiz, koşacağız gibi bir algı var. Bu durumun ise çok yıkıcı olduğunu düşünüyorum. Mutlaka müfredata dâhil edilen bir şey öylesine dâhil edilmiş olamaz ama böyle bir algı varsa ya uygulamada ya da anlatmada vs. bir yerlerde hataların, eksiklerin olduğunu gösteriyor diye düşünüyorum. Dolayısıyla derslerle ilgili bence en büyük problem bu oluyor. Ayrıca bu durum sadece öğrencilerin sahip olduğu bir algıda değil, belki idarecilerin, belki öğretmenlerin de sahip olduğu bir algı. Dolayısıyla bu algıyı değiştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir (Ö5).

Katılımcı Ö1 ve Ö3 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin gerek yöneticiler gerekse aileler tarafından diğer branş derslere kadar önemsenmediğinden sorun teşkil

ettiğine dair düşüncelerden bahsedilmiştir:

Beden eğitimi öğretmeni ekstra bir kulüp, antrenman vs. açmak istediğinde bile çok zorluklarla karşılaşabiliyor. İşte onu açacağıma bir matematik etüt saati açarım diyen çok fazla okullar olabiliyor. O yüzden biraz daha beden eğitimini destekleyen yöneticilerin olması, velilerin çok fazla sürece karışmaması öğretmenlerin işini kolaylaştırır (Ö1).

Öğrenci bu derste herhangi bir dersin sınavının bu derste yapılmasını istemiyor. Zaten beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görüp bu derste rehberlik yapan ya da sınav yapan öğretmenlerden kaynaklı öğrenciler çok büyük sorunlar yaşıyorlar (Ö3).

- **Yönetici Yaklaşımı koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Ö2 tarafından, beden eğitimi ve spor dersine karşı yöneticilerin daha çok sınav odaklı yaklaşımının ders kapsamında bir sorun teşkil ettiğine yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Maalesef özel okullardaki idarecilerin/yöneticilerin derdi sporu en arkaya bırakmak. Biz kendi çabamızla bir şeyleri ilerletmeye çalışıyoruz. Onların derdi okuldaki LGS başarısı, okuldaki okulistik başarısı onların önüne geçmeyelim öyle bir beklentimiz de yok ama en azından o alanlara verilen önemin belli oranda beden eğitimi dersine de verilmesini istiyoruz. Mesela turnuvaya gidiyoruz ama hocam bu turnuvaya gitmesek olur mu, çocuklar çok fazla gündemine alıyor vs. ne yapalım peki? Hem başarı isteniyor hem götürmeyelim deniyor hem de neden böyle organizasyonlar yapmıyoruz deniyor ve kendi içlerinde bir çıkmaza giriyorlar. Malzemeler vs. bunlar bir şekilde halledilir ama turnuvalara katılım noktasında ciddi sıkıntılar çekiyoruz. İdareciler o konuda biraz daha kapalı kutular ve o tarafı aşamıyoruz maalesef (Ö2).

Katılımcı Ö8ve Ö10 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin kendi içinde duyulan ihtiyaç duyulan malzemelerin temini bakımından ve daha çok evrak işlerini merkeze almalarından kaynaklı yönetici yaklaşımının sorun teşkil ettiğine yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Yöneticiler ise kendi evrak işleri veya daha farklı işlerden kaynaklı pasif kalıyor ve beden eğitimi zümresine karşı yardımcı olamıyorlar. Hatta bizim okulumuzda ödenek noktasında sıkıntılar var, misal futbol topları oldukça eski basketbol, voleybol malzemeleri eksiklik var. Beden eğitimi zümresinin sene başında almış olduğu kararlar neticesinde o yıl için yapılan planlamaya idarecilerin ortak olup onlara çözüm amaçlı yollar sunması, ihtiyaç duyulan malzemelerin temin edilmesi bu noktada farklı çözümler olabilir (Ö8).

İdarecilerin okullardaki fiziki koşullar için elinden geleni yapmaları gerekiyor. İdarecilerin geneli için demiyorum ama bu konuyu çok önemsediklerini söyleyemem. Ders malzemesinin alımında idare süreci zora sokulabiliyor (Ö10).

4.8. Yaşam Kalitesini Artırması ve Hastalıklardan Koruması Üzerindeki Rolü Temasına İlişkin Bulgular

“Beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin yaşam kalitelerini artırması ve hastalıklardan koruması üzerindeki rolü nedir?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar tek tema ve üç kod altında toplanmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile ilgili oluşturulan tema, kod ve frekans değerleri Tablo 4.9’da gösterilmiştir.

Tablo 4.9: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Çocukların Yaşam Kalitesini Artırması ve Hastalıklardan Koruması Üzerindeki Rolü Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri

Temalar	Kodlar	f	Katılımcılar
Yaşam Kalitesini	Düzenli Hareket	10	

Artırması ve Hastalıklardan Koruması Üzerindeki Rolü	Etmek		Y2, Y4, Y5, Y7, Ö1, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10
	Bilinç/Şuur Kazandırmak	4	Y1, Y3, Y6, Ö4
	Sağlıklı Beslenmek	3	Y4, Y6, Y8

Tablo 4.9 incelendiğinde katılımcıların, beden eğitimi ve spor dersinin çocukların yaşam kalitesini artırması ve hastalıklardan koruması üzerindeki rolüne dair görüşlerini 3 koddan ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersinin yaşam kalitesini artırması ve hastalıklardan koruması üzerindeki rolünü çocukları düzenli hareket etmesi, sağlıklı beslenmesi ve konuya bilinç kazanması olduğunu belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinin, yaşam kalitesini artırması ve hastalıklardan koruması üzerindeki rolüne ilişkin düzenli hareket etmek, sağlıklı beslenmek ve bilinç kazandırmak olduğu katılımcılar tarafından en çok dile getirilen kodlar olmuştur.

- **Düzenli Hareket Etmek koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y2, Y4, Y5 ve Y7 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocukların yaşam kalitesini artırmak ve hastalıklardan koruması yönündeki en temel rolünün düzenli hareket etmek olduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Belli tempoda çalışan insanlar ki bu da bir vücut hareketi, tatil dönemine gittiğinizde nispeten daha az hareket ettiğinizde bir sıkılma ile beraber başlayan ağrıların şikayeti ile kişi kendini güçsüz hissediyor. Güçsüz hissettiğinde de hastalığa daha çabuk yakalanıyor. Dolayısıyla kaleyi sağlam tutmak için fiziki aktivitenin önemli olduğunu, bunun hastalıklara karşı da aynı zamanda bir kalkan görevi gördüğünü yine öğretmenlerimiz marifetiyle

program içerisinde vermeliyiz (Y2).

Başta da belirttiğim gibi insan ruh ve beden bütünlüğü olan bir yapıdadır. Bunlardan birisi olmadığı zaman sağlıklı olması mümkün değil. O yüzden beden ve ruh yapısının sağlıklı olması lazım ve bu da küçük yaşlardan itibaren çocuğun hareket etmesine ve sağlıklı beslenmesine bağlı oluyor. Bu bağlamda çocuklarımızın sağlıklı olabilmesi için vücut bütünlüğünü de sağlayan bütün organlarının sağlıklı olması lazım ve bu da hareketle mümkün olabilir (Y4).

Yaşam kalitelerini artırabilmek için sağlık bakımından problemleri olmayan öğrencilerimiz için de ilerde önlerine çıkabilecek sağlık problemlerini engellemek için fiziksel aktiviteler yapmaları konusunda yönlendirmeler yapıyoruz. Bu yaşlarda fiziksel aktiviteye başlamaları onların geleceğe dair yapacakları en büyük yatırım olacaktır (Y5).

Spor doğru şartlarda yapıldığında vücudu dirençli hale getirir, çocuğun zihinsel olarak daha zinde olmasını sağlar ve bu da çocuğu zihinsel olarak yetkin ve etkin hale getirir. Günümüzdeki bu beslenme düzensizliği, aşırı kilo almalar vs. düşündüğümüzde de bunlar için şart. Zaten herkes bir şekilde spor yapıyor, beden eğitimi dersi aslında bunu sistemli hale getirmektedir. Bunu ne kadar yerine getiriyoruz o tartışılır (Y7).

Katılımcı Ö1 ve Ö8 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinde düzenli hareket olduğundan dolayı çocukların vücut direncinin artacağına ve bu sayede hem hastalıklara karşı bir koruma hem de yaşam kalitesine artırmaya dair de bir bilinç kazanmış olacağına yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Düzenli spor yapan bir kişinin zaten vücut direnci direkt olarak artar, daha dayanıklı bir birey haline gelir. Dolayısıyla daha bilinçli bir birey yetiştiği için daha sağlıklı beslenen bir birey olur. Bu sebeple de o kişinin hastalıklara karşı

bağışıklığı yükselmiş oluyor. Sadece bunun için bile çocuğa düzenli olarak spor yaptırılabilir. Öncesinde de belirttiğim gibi sosyal yönü gelişmiş olan çocuğun yaşam kalitesi artıyor, sosyal çevresi artıyor, insanlarla daha rahat iletişim kurabiliyor, çekingenlik/alınganlık gibi durumlar yaşayan çocuklar daha özgüvenli hale geliyorlar. Bu da çocuğun yaşam kalitesini artıran etmenlerden birisi oluyor (Ö1).

Spor yapan bir kişi, bedenen sağlıklı olacaktır. Kendilerini bedenen ve zihnen daha zinde hissedeceklerdir. Yaşam kalitesini artırma noktasında spor yapan bir bireyin uyku düzeni ve yemek düzeni olacaktır ve bunlara dikkat edecektir. Spor yapanların alması gereken gerekli kaloriler, içmemesi gereken içecekler vardır. Kötü alışkanlıklardan uzak durabilirler. Hatta biz de kendi din kültürü derslerimizde bu alanla ilgili sosyal ve sportif faaliyetlerin ahlaki yönden çocukları geliştirmedeki etkisi diye bir konumuz var. O konuda da biz öğrencilerimizi kötü alışkanlıklardan uzak tutabilmek için örnek olarak sporu veriyoruz (Ö8).

Katılımcı Ö5 tarafından, çocukların küçük yaşlarda temel hareketleri yapmakta sıkıntılar yaşadıklarını ve bunun yaşam kalitesinin artması için düzenli hareket etmenin gerekliliğine dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Bazen yaptığım gözlemlerde çocukların çok basit hareketleri dâhi yapamadıklarını görüyorum. Sadece esneme hareketlerini yaparken çok güçlük çeken çocukları fark ediyorum ve yaş olarak, gelişimsel olarak çok rahat kolaylıkla yapabilecekleri hareketler bunlar. Dolayısıyla bu esnekliği bu yaşlarında kazanamayan çocuğun 30'lu 40'lı yaşlara geldiğinde artık o beceriyi kazanması için çok fazla şey olması lazım (Ö5).

Katılımcı Ö7 tarafından, beden eğitimi ve spor dersi sayesinde çocukların düzenli spor yapmasının yaşam kalitelerini artırabileceğini ve bu sayede bağışıklığı da güçlendireceğin hastalıklardan koruma sağlayabileceğine yönelik düşüncelerden bahsedilmiştir:

Beden eğitimi dersi sayesinde bir spora düzenli başlayabildiyse yaşam

kalitesini çok artırır ve kariyerini de bu alandan inşa ederse daha da artırır. İlla ki kariyerini bu alanda inşa etmesine gerek yok, amatör de olsa bir sporla ilgilenmek yaşam kalitesini çok artırırken kariyer olarak ilgilenirse ilerleyen yıllarda hayatında daha da olumlu bir yere sahip olur. Hastalıklardan korumasına durumuna tam olarak bilmemekle birlikte şöyle bir cevap vereceğim. Belki vücudu aktif olarak kullanması, metabolizma veya bağışıklık kazandırması bakımından olumlu katkısı olacağını düşünüyorum (Ö7).

Sağlıklı bir beden özellikle gelişim çağında yaşam kalitesini birinci derece artırır. Doğru gelişmiş, sağlıklı bir beden, iyi öğrenilmiş bir beslenme ve hayatı boyunca kullanacağı bilgilerle birlikte çocuk bedenini sağlıklı bir şekilde eğitip, sağlıklı beslenip, düzenli egzersiz yaptığı zaman bağışıklık sistemi de ona göre kuvvetlenecektir. Hasta bile olsa süreci daha kolay atlatacaktır. Çalıştığım okulda çok fazla aktif spor yapan çocuk var, onlardan da direkt olarak görüyorum. Hasta olsalar bile süreci ayakta ve sağlıklı bir şekilde geçiriyorlar. Doğru bir eğitimin mutlaka bir rolü vardır (Ö9).

Katılımcı Ö10 tarafından, beden eğitimi ve spor dersi kapsamında çocuklara ilgi duyacakları ve keyif alacakları farklı branşlar, oyunlar sunulup çocukları düzenli hareket etmeye yönelik güdülemenin yaşam kalitesini artırmak noktasında etkili olduğuna dair düşüncelerden bahsedilmiştir:

Hareket olan yerde bereket vardır, bu yüzden çocukların hareket etmesini de güdülememiz gerekiyor. Çocuklara ne kadar çok branştan sporlar, oyunlar sunulursa illa ki öğrenci kendine uygun bir şey bulacaktır. Şimdi her öğrencinin futbola, voleybola vs. ilgisi olmayabilir. Öğrencinin ilgi duyduğu veya duyacağı branşı, oyunu bulup yönlendirmek bu bakımdan çocuğun keyif alacağı, güdülenmiş olacağı için zaman içinde spor yaparak kilo kaybına da sebep olacaktır (Ö10).

- **Sağlıklı Beslenmek koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y6 ve Y8 tarafından, beden eğitimi ve spor dersi kapsamında çocukların sağlıklı beslenme ile birlikte hareket etmenin önemine vurgu yaparak yaşam kalitesinin artması ve hastalıklardan korunması yönünde ifadelerden bahsedilmiştir:

Az önce beslenmeye ilgili soruda da değinerek en büyük sağlık sorunlarından birisi beslenme. Buna bir etki sunamadığı müddetçe pek bir katkısı olmuyor. Çünkü çocuk vücuduna uygun ne kadar sağlıklı, dinç fiziksel hareket yapsa da bedenin aldığı gıdalar sağlıklı olmadığı sürece çok katkısı olamıyor (Y6).

Yaşam kalitesini artırır, hastalıklara karşı da özellikle vücut direncini arttırması bakımından birçok mevsimsel hastalıklara vs. karşı çocukları koruyacağına inanıyorum. Çünkü çocukların çoğu artık hazır besinlerle besleniyorlar, bu hazır besinlerin de bir şekilde vücuttan atılması lazım ve bunda da beden eğitimi dersinin büyük katkısı var (Y8).

- **Bilinç Kazandırmak koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1, Y3, Y6 ve Ö4 tarafından, beden eğitimi ve spor dersi kapsamında çocukların yaşam kalitesinin artması ve hastalıklardan korunmasının düzenli hareket etmek ve sağlıklı beslenmek noktasında bilinç kazanmasının gerekliliği yönünde ifadelerden bahsedilmiştir:

Çocukların beden eğitimi ve spor dersiyle genel manada bir sporu hayatının merkezine koyması ve sağlıklı yaşayabilmek adına amaç edinmesi bence en büyük misyonudur. Küçük yaşlardan itibaren okuldaki derslerde bunu yaptığında çocuğun hayatını geri kalanında da daha sağlıklı yaşar, fiziksel olarak daha sağlıklı bir şekilde hayatını idame ettirir. Sağlıklı beslenme ile beraber normal olarak hastalıklardan korunma, kaçınma süreçlerinde daha fazla şuur ve bilinç sahibi olur. Beden eğitimi dersi bu şuurun ve bilincin çocuğa kazandırması hayatının tümünü kapsamış oluyor (Y1).

Hastalıklardan korunma anlamında zaten sağlıklı beden de spor ve düzgün

fiziksel aktiviteler sayesinde oluyor. Daha bilinçli spor yapma anlamında da doğru bir bilinç oluşturmuş oluyor. Biz de bazen spor yaptığımızı zannediyoruz ama aslında spor yapmıyoruz bedenimizi fazladan gereksiz yere ve yanlış şekilde yorabiliyoruz. Bilinçli olmak anlamında da, bilinçlendirmek anlamında da beden eğitimi önemli bir ders (Y3).

Öğretmen, bir öğrenciyi ders süresince neden gözlem altında tutması lazım? Gereğinden fazla koşan, koşturan, kendini yoran öğrenciyi de aslında gözetim altında tutup, o yaptığı koşuşturmanın bile yanlışlığını aktarması, anlatması gerekiyor. O kontrol olduğu zaman, öğrenciye bu süreç tam bir plan çerçevesinde sunulduğu zaman yaşam kalitesini de sunar. Ama öğrenciyi kontrol altında tutmaz, beslenmesine de bir müdahalede bulunmazsa hiçbir katkı sunmaz (Y6).

Bu sadece beden eğitimi ve spor olarak kalmamalı, çünkü spor hayatımızın genel bir yaşam biçimi haline getirilmeli. Ben okuldaki iki saatlik bir dersle çocuğu bilinçlendirebilirim fakat bunu ders kapsamında edinilmesi süreklilik kazandırmayacaktır. Tabii ki hastalıklardan korunması çocuğun zaten bedensel gelişimi ve sağlıklı olmasının en temel sebebini çocuğun bilinçlenmesine bağlıyoruz. Çocuk bu konuda bilinçli ise, ne yemesi ve yememesi gerektiğini biliyorsa, hareketin hayatı için değerini biliyorsa zaten bundan sonraki süreçte de bu yönde hareket edecektir. Bu söylediğimiz katkıları da kendisi sunabilecektir (Ö4).

4.9. Beden Eğitimi ve Spor Dersini Ayırıcı Özellikler

“Beden eğitimi ve spor dersini diğer derslerden ayıran en önemli özellikler nelerdir? Çözüm önerileriniz varsa belirtiniz.” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar tek tema ve beş kod altında toplanmıştır. Bu kapsamda elde edilen verilerin analizi sonucunda, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile ilgili oluşturulan tema, kod ve frekans değerleri Tablo 4.10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.10: Ortaokul Kademesinde Görev Yapan Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Ayırıcı Özelliklerine Yönelik Tema, Kod ve Frekans Değerleri

Tema	Kodlar	f	Katılımcılar
Beden Eğitimi ve Spor Dersini Ayırıcı Özellikler	Hareket Merkezli Olması	8	Y1, Y2, Y4, Y5, Ö3, Ö4, Ö7, Ö10
	En Sevilen Ders	7	Y3, Y6, Y7, Y8, Ö2, Ö8, Ö10
	Geniş Ders Ortamı	5	Y1, Y2, Y5, Ö7, Ö8
	Öğretmen İletişimi	3	Y2, Y8, Ö1
	Gözlem Alanı Sunması	2	Y1, Ö5

Tablo 4.10 incelendiğinde katılımcıların, beden eğitimi ve spor dersini diğer derslerden ayırıcı özelliklerine dair görüşlerini 5 koda ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersini ayırıcı özelliklerin en sevilen ders, hareket merkezli, geniş ders ortamı, öğretmen iletişimi ve gözlem alanı sunması olduğunu belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinin ayırıcı özellikleri ilişkin en sevilen ders, hareket merkezli olması, geniş ders ortamı, öğretmen iletişimi ve gözlem alanı sunması olduğu katılımcılar tarafından en çok dile getirilen kodlar olmuştur.

- **En Sevilen Ders koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y3, Y6, Y8 ve Ö2 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocuklar özelinde en ayırıcı özelliklerin başında en sevilen ders olduğu yönünde ifadelerden bahsedilmiştir:

Öğrencinin gözünden baktığımızda en sevilen ders olması bakımından böyle bir ayrımı var. Bilişsel yönden akademik anlamda çok bir beklenti olmadığı için, bedenen bir beklenti olduğundan çocuklar fazla seviyor (Y3).

En önemli özellik, öğrencilerin en çok sevdiği ders olması ve bunu değerlendirebilen öğretmen için büyük bir artı aslında. Çünkü az öncede dediğim gibi bireysel veya takım sporunu yapmak istemeyen öğrenci bile beden eğitimi dersini bekliyor, istiyor. Bu durum öğretmen planlı veya plansız bir şeyler yapmıyor diye değil ama bu mesela beden eğitimi öğretmeni ve beden eğitimi dersi için çok bir avantaj (Y6).

Çocukların en çok beden eğitimi dersini sevmeleri. Çocukları sorsanız büyük çoğunluğu en sevdiğim ders beden eğitimi dersi diyecektir. Öğretmenleri sevmeleri, beden eğitimi öğretmenleri gerçekten çocuklara yaklaşım açısından vs. olsun çok şikâyet edilen öğretmenler degillerdir (Y8).

En çok tercih edilen ders diyebilirim. Mesela beden eğitimi dersi sınava denk geliyor ve çocuklar hemen söylenmeye başlıyorlar: hocam bizim ders sınava denk geliyor da onu telafi edebilir miyiz vs. bunu başka bir ders için söylemezler tam aksine o dersin sınava gittiğine sevinirler. Bu anlamda beden eğitimi dersinin çok fazla sevildiğini düşünüyorum ve bu sebeple diğer derslerden baya bir ayrıldığını düşünüyorum (Ö2).

- **Hareket Merkezli Olması koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1, Y2, Y4, Ö3, Ö4, Ö7 ve Ö10 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin diğer derslere nazaran daha çok hareket merkezli bir ders olması yönünde ayırıcı bir

özelliğe sahip olduğuna dair ifadelerden bahsedilmiştir:

Çocuğun kendini en rahat hissettiği derslerden birisidir. Oturmadığı için, sınırları daha geniş bir düzene sahip olduğu için çocuk da hem beden hem de davranış olarak kendisini daha rahat hisseder ve daha rahat ifade eder. Aynı zamanda sınıf ortamında fiziksel olarak gösteremeyeceği davranışları da gösterebildiği bir durumunun olduğu derslerden birisidir (Y1).

Diğer derslerde yoğunlukla oturan öğrenci beden eğitimi ve spor dersinde neredeyse hiç oturmuyor. Olabildiğince yorulana kadar, terleyene kadar hareket etme alanını var. Bir tarafta dizginlenmiş hissettiği alanda diğer tarafta geniş bir sahada özgür hissettiği bir alan var. Bu anlamda mekânın genişliği ile ilgili olarak beden eğitimi ve spor dersinin özgürlük hissini de besleyen, güçlendiren bir ders olduğunu düşünüyorum (Y2).

Daha çok beden yapımıza hitap etmesi ve fiziksel hareketlerin yapılması diyebilirim. Hareketle iç içe olması, diğer derslerde oturup 40 dk takip etmek veya kalkmadan bir takım eylemlerde bulunuyor. Beden eğitimi dersinde aynı zamanda vücudun bütün bedeniyle hareket etme durumuyla karşı karşıya kalıyor. Burada hem duyuların hem de fiziki yapımızın uyum içerisinde çalışmasını sağladığı için en büyük farklardan birisinin de bu olduğunu düşünüyorum (Y4).

Beden eğitimi dersini diğer derslerden ayıran temel özellik, fiziksel aktivitenin ön planda olduğu bir ders olması. Beden eğitimi dersi çocukların oturtularak veya hareketsiz bırakılarak yapılması mümkün değil. Beden eğitim, fiziksel aktivite ve hareket merkezli bir ders. Hareket merkezli olurken çocuğun hem zihnini çalıştırması hem de paralel olarak fiziksel işlevleri de kontrol etmesi gerekiyor. Bu sayede komplike bir kas ve sinir sistemi çalışması yapmış oluyor. Hem zihnin hem de bedenin birlikte kullanılması beden eğitimi dersini diğer derslerden ayıran en temel özellik budur (Ö3).

Diğer dersler çocukları mental olarak çok yoran, ders sonrasında da çaba harcaması gereken dersler olduğu için çocukları yordüğünü söyleyebiliriz. Beden eğitimi dersi işte tam bu noktada o yorgunluklarının üzerine streslerini atabildikleri, zihinsel olarak biraz daha rahatlayabildikleri, fiziksel olarak aktif olmaları çocuğa yaşadığını hissettiriyor. Böyle olunca diğer derslere de aslında faydası oluyor. Bir sonraki derste algılara daha açık, kendini daha iyi hisseden, derslerdeki uyku durumundan dolayı beden eğitimi dersinden sonra daha iyi hissettiklerini ve derse daha iyi odaklandıklarını ifade ediyorlar. Çünkü zaten vücudu bir uyarıyorlar. Bu anlamda dersimizin artışı olduğunu düşünüyorum (Ö4).

Birincisi direkt olarak çocuk vücudunu kullanarak derste bulunuyor olmasından kaynaklı bedensel özelliği diyebilirim. Çünkü bu genel olarak birçok derste oturarak ders işliyoruz ya da dinliyoruz. İlla ki ders aralarında hareketlilik katmak için ufak şeyler dâhil ediliyor ama en nihayetinde çoğunluğu oturularak işlenen dersler. Beden eğitimi dersinin diğer derslerden ayrılması en aktif olarak çocuğun hareket halinde olması (Ö7).

Bir kere sınıf dışında yapıyor olması ve öğrencilerin %99.9'unun sevmesi diyebilirim. Bizler çocukların sınıfta hareketsiz bir şekilde oturmasını beklerken beden eğitimi dersinde tam aksinin bekleniyor olması ve çocukların buna da ihtiyacı var. Ben bile çocukların enerjilerini dışarı atmaları için dersin başlangıcında kısa kısa aktiviteler yaptırıyorum. Benim de çocukken en sevdiğim ders İngilizce diyemem, beden eğitimi dersiydi. İnsanın doğası gereği hareket etmeye ve oyun oynamaya ihtiyaç duyduğunu düşünüyorum. Bu bakımdan beden eğitimi dersinin ayırıcı özelliklerinin bunlar olduğunu düşünüyorum (Ö10).

- **Geniş Ders Ortamı koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y1, Y2, Ö7 ve Ö8 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin geniş ders ortamlarında işleniyor olmasının çocuklar özelinde ayırt edici bir husus olduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Birincisi sınıf dışında yapılıyor olması. Beden eğitimi, kapalı ortamlardan ziyade açık ya da geniş ortamlarda (kapalı olabilir ama geniş ortamlarda) yapılır. Çocukların oturmaktan ziyade hareket halinde olduğu bir ders olması beden eğitimini diğer derslerden ayıran en büyük farktır (Y1).

Bir defa mekân. Daha yüksek tavanlı, daha büyük metrekareye sahip olduğundan beden eğitimi ve spor dersi çocuğun daha geniş bir sahası olduğunu hissettiren bir ders. Bu bir defa öğretmenin elini ciddi şekilde kolaylaştırıyor (Y2).

Açık havada yapılması da hareket etmeleriyle birlikte çok kıymetli, çünkü biz daha kapalı sınıf ortamlarında bulunuyoruz ve bu illa ki fark yaratacaktır diye düşünüyorum (Ö7).

Öğrencilerin eğlendiği, rahatlayıp stresinden uzaklaştığı bir ders olarak görüyorum. Sınıfta olmayıp bahçede olmasının da çok büyük bir avantajı var. Çünkü çocuk o anda temiz havayla birebir oluyor. Açık havada dersini işlediği için sınıf gibi kompleks bir ortamda olmadığı için kendisini daha rahat hissedebilir. Bu sayede rüzgarı hissederken, yağmurun sesini dinlediğinde, güneşi havaya denk geldiğinde daha aktif bir şekilde gününe devam edebilir (Ö8).

- **Öğretmen İletişimi koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Y2, Y8 ve Ö1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocuklar özelinde öğretmen iletişiminin de diğer derslerden ayırıcı bir etken olduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

İkinci öğretmenin eşofman giymesi çocukla kıyafet anlamında da bir yakın, bütünlük kurması orada iletişimi de kolaylaştıran bir şey. Diğer öğretmenlerimiz nispeten daha resmi ve ayrışan kıyafetle çocukla temas ettiğinde, beden eğitimi öğretmeni de eşofmanla temas ettiğinde ben bunun çocuk ve öğretmen ilişkisine direkt yansıdığını düşünüyorum. Çocuk derse başlamaksızın beden eğitimi öğretmenine karşı kendisini daha yakın, daha samimi ve duygusal olarak da daha iyi hissediyor (Y2).

Beden eğitimi öğretmenleri mesleğini seçerken öylesine değil de özel parkura girerek, bilinçli olarak bu mesleğe giriş yapıyorlar ve bu mesleği yaparken de çocuklara karşı ilgi ve alakalı oluyorlar. Çocuklar da hem beden eğitimi öğretmenlerini hem de beden eğitimi dersini seviyorlar (Y8).

Öğretmenini de, diğer öğretmenlerden çok daha farklı görüyorlar. Çünkü biz onlarla oyun oynayabiliyoruz, onların dilini daha iyi anlayabiliyoruz, onlarla daha fazla empati kurabiliyoruz. Rol model olarak biz onlara kendilerinden biriymiş gibi, o samimiyeti verebiliyoruz. Ama diğer öğretmenler masa başında, bir sınıf ortamında hareketli çocuğu kontrol etmeye çalışıyorlar. Bu yüzden de çocuk daha sıkıcı bir atmosferde ders işlerken, burada özgürce her şeyi yapabiliyor. Öğretmeniyle çok daha rahat iletişim kurabiliyor. Her şeyden önce oyun oynayabiliyor. O yüzden beden eğitimi ve spor öğretmeni çocuğun idolü olabiliyor. Bu artısı da bence en büyük artısı diyebilirim (Ö1).

- **Gözlem Alanı Sunması koduna yönelik katılım sağlayan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerden bazıları şöyle ifade edilmiştir:**

Katılımcı Ö5 ve Y1 tarafından, beden eğitimi ve spor dersinin çocuklarla ilgili davranışları ve karakter özellikleri ile ilgili öğretmenler açısından bir gözlem alanı sunması bakımından da diğer derslerden ayırıcı bir etken olduğuna yönelik ifadelerden bahsedilmiştir:

Biz çocuğun psikolojisi ve duygusuyla ilgili çalışırken çok fazla somut Şeyler üzerinde çalışmıyoruz, konuştuğumuz konular hep soyut olarak kalıyor. Fakat beden eğitimi dersinde çocuğun içerde olan hareketlerinin dışavurumunu izleyebiliyoruz. Dolayısıyla beden eğitimi dersinde konuştuğumuz her Şeyin somutlaşması gibi bir durum söz konusu oluyor. Süreci görsel olarak net bir Şekilde izleyebildiğiniz bir alan. Bu bağlamda kendi alanıma sunduğu katkı bakımından belirttiğim özellikleri söyleyebilirim (5).

ocuk sabit ve hareketsiz kalmadığı için davranış bazında da önemli bulgular verir. Beden eğitimi dersinde çocuğun yaptığı davranışlar genel manada duygu durumuyla, fiziksel durumuyla ilgili net ve kıymetli bulgular verir (Y1).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin değerlendirilmesiyle sonuçlara yer verilmiştir. Nitel verilerden elde edilen sonuçlar araştırmanın soruları çerçevesinde yorumlanmış ve ilgili literatür ile karşılaştırması yapılmış ve tartışılmıştır. Son kısımda da araştırmacılara, uygulayıcılara ve politika yapıcılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Bu bölümde devlet ve özel okulların ortaokul kademelerinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi derslerinin etkililiğine ilişkin görüşlerinin incelenmesine yönelik oluşturulan ve araştırmanın alt amaçlarına uygun bir şekilde belirlenen sorulardan elde edilen cevaplar ve buradan çıkan sonuçlarla ilgili literatüre göre yapılan tartışmalara yer verilmiştir.

5.1.1. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Sağladığı Faydalara İlişkin Tartışma

Araştırmada beden eğitimi ve spor derslerinin sağladığı faydalar için rahatlatıcı etki, sosyal beceri kazanımı, bedensel/fiziksel gelişim, diğer derslere olumlu etkisi, motivasyon artışı, keşif ve gözlem alanı sağlaması başlıklarından toplanmıştır.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor derslerinin çocukların eğitimine dair oldukça etkin bir öneme sahip olduğunu belirtmiştir. Beden eğitimi ve spor dersleri okuldaki eğitimin okul dışında da devam ettirmesini desteklemektedir. Beden eğitimi ve spor derslerinin sağladığı faydalara yönelik, devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşleri birbirlerine benzemektedir. Katılımcılar beden eğitimi ve spor derslerinin ders kazanımlarının yanında ders dışındaki konulara yönelik de fayda sağladığı konusunda hemfikirlerdir.

Okullarda, beden eğitimi ve spor derslerinin gerek yöneticiler gerek ders öğretmenleri tarafından nitelikli bir şekilde ele alınması, öğrencilerin okul içindeki tutumlarında da eğitim süreçlerine yönelik olumlu yansıyan bir farkın olduğu görülmektedir. Yetiş, vd., (2022:925) tarafından yapılan araştırmada da, çocukların fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimlerinin bütüncül bir şekilde sağlanması için bir plan dâhilinde sunulan fiziksel aktivitelerin yer verildiği beden eğitimi ve spor derslerinin önemli olduğundan

bahsedilmiştir. Beden eğitimi ve spor derslerine ilgisi fazla olan çocukların, akademik süreçlerine yönelik de motivasyon artışı sağladıkları ve buna bağlı olarak beden eğitimi ve spor derslerinin akademik motivasyon artışına fayda sağladığı görülmüştür (Özyalvaç, 2010:62). Çocukların, gelişim alanlarına dair kişisel ve toplumsal yönde sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve kişilik bütünlüğünü oluşturmasını sağlayacak faydalar sunması bakımından beden eğitimi ve spor derslerinin bu doğrultuda önemi daha da artmaktadır (Üren, vd., 2021:64). Buradan hareketle öğrencilerin okula ve okul içindeki süreçlerine yönelik motivasyonlarının artışında, sosyal, duyuşsal, bilişsel ve psikolojik alanların gelişiminde beden eğitimi ve spor derslerinin etkisi oldukça yüksek seviyede olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma sonucuna göre, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin, beden eğitimi ve spor derslerinin sadece fiziksel fayda sağlamakla kalmadığı aynı zamanda çocukların ders dışındaki diğer alanlarına da fayda sağladığı yönünde ortak görüşte oldukları tespit edilmiştir.

5.1.2. Sağlıklı ve Hareketli Yaşam Tarzını Etkileyen Etmenlere İlişkin Tartışma

Araştırmada beden eğitimi ve spor derslerinin sağlıklı ve hareketli yaşam tarzının etkileyen etmenler için düzenli hareket etmek, olumlu öğretmenin tutumu ve okul-aile iş birliği başlıklarından toplanmıştır.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor derslerinin çocukların sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını alışkanlık haline getirmede etkili olduğunu belirtmiştir. Sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenlere yönelik devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşleri birbirine benzerlik göstermektedir. Özellikle beden eğitimi öğretmenin tutumunun, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğini artırdığına dair ortak görüşler mevcuttur. Okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kendilerini her daim fit bir görünümde tutmaları, derslerine karşı özverili, planlı-programlı yaklaşımları ve çocuklara karşı doğru bir örnek olmalarının etmenler arasında olduğundan bahsedilmiştir. Eken, (2008:58) tarafından yapılan bir araştırma sonucuna göre de, çocukların sevdikleri derslerin başında dersin kendisinden çok öğretmenin geldiği düşüncesi belirtilmiştir.

Bununla birlikte çocukların sadece okuldaki eğitimle sınırlı kalmadan, okul dışında da aile ile iş birliği yapıldığı takdirde sağlıklı ve hareketli yaşam tarzı alışkanlığını destekleyecektir. Katılım gösteren yönetici ve öğretmenlerin, beden eğitimi ve spor

derslerinin sağlıklı ve hareketli yaşam noktasında ailenin de iş birliğinin etmenler arasında yer aldığından bahsetmişlerdir. Bu bağlamda (Çelik ve Pulur, 2011:121) tarafından yapılan araştırmada da, çocukların spor yapma durumuna göre ailesinden bir bireyin spor yapmasının beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarının etkili olduğunu göstermiştir. Yapılan bir araştırmada ise, aile içerisindeki bireylerin sporla uğraşanların sayısının az olmasının, spora teşvik noktasında yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Eken, 2008: 58). Katılımcılar tarafından, sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenlerden birisinin de düzenli hareket etmek olduğu belirtilmiştir.

Çocukların okul sınırları içerisinde sürekli oturdukları, küçük sınıf ortamlarında hareket edemeyişlerinin, beden eğitimi ve spor dersi ile tersine dönmesinin etmenler arasında yer aldığından bahsedilmiştir. Sağlıklı ve hareketli yaşam tarzı temasına yönelik sorulan sorulara ise, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin ortak görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir.

5.1.3. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Gelişim Alanlarına Katkısına İlişkin Tartışma

Araştırmada beden eğitimi ve spor derslerinin gelişim alanlarına katkısını ders içi ve ders dışı etkinliklere katkısı, doğru yönlendirmeye katkısı ve fiziki ortamın düzenlenmesine katkısı başlıklarından toplanmıştır.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor derslerinin çocukların gelişim alanlarına katkısını olduğunu belirtmiştir. Beden eğitimi ve spor derslerinin çocukların gelişim alanlarına katkısına dair devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşleri birbirine benzerlik göstermektedir. Beden eğitimi ve spor derslerinin hedeflediği kazanımları çocuklarda oluşturabilmesi, daha verimli bir şekilde işlenebilmesi, öğrencilerin okula olan motivasyonunu artırabilmesi noktasında ders içi ve ders dışı etkinliklerin niteliği için uygun fiziki ortamın kendisinin de önemli bir etken olduğundan bahsedilmiştir. (Gülüm ve Bilir, 2011:63) tarafından beden eğitimi ve spor derslerinin uygulanabilme koşulları üzerine yapılan bir araştırma sonucunda, değerlendirme ve öğrenim etkinliklerinin uygulanabilir nitelikte olmadığı, ekipman, araç-gereç ve mekânların yeterli kapasitede olmadığı ve programın tam uygulanamadığını vurgulanmıştır. Özellikle okullardaki spor mekânları ile okul yapılanmasında planlamanın eşgüdümlü olarak ele alınmasının, çocukların okul dışında da spor yapabilecekleri mekânları ve burada bulunan araç ve gereçleri daha fazla kullanmalarına neden olabileceğine dair sonuca ulaşılmıştır (Doğar, 2009:11).

Çocukların beden eğitimi ve spor dersine yönelik memnuniyetini etkileyebilecek etkenlerden birisi de ders araç ve gereçlerinin, gerekli ekipmanların ve spor mekânlarının nitelikli olmasıdır (Uğraş ve Tural, 2021:181-182).

Araştırma kapsamında beden eğitimi ve spor derslerinin sadece kendi kazanımları için değil, toplum olarak bugünden yetişen bireylerin gelişim alanlarına yönelik de katkı sunması için ders içi ve ders dışı etkinliklerin nitelikli olması, uygun fiziki ortamların oluşturulması ve ayrıca çocukları doğru şekilde yönlendirmenin de katkı sunduğuna dair ortak görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

5.1.4. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Kültür ve Keşif Alanına Etkilerine İlişkin Tartışma

Araştırmada beden eğitimi ve spor derslerinin kültür ve keşif alanına etkileri için kariyer sürecine etkisi, yetenek keşfi, bilinçli vatandaş ve milli kültür aktarımı başlıklarından toplanmıştır.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor derslerinin kültür ve keşif alanına etkileri olduğunu belirtmiştir. Kültür ve keşif alanına etkilerine yönelik devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşleri birbirine benzerlik göstermektedir. Beden eğitimi ve spor dersinin yapılması birçok öğrencinin yeteneklerini keşfedebilmeyi ve doğru alanlara yönlendirmeyi sağlayan, farklı alanlarla ilgili de gözlemler yapmaya fırsat tanıdığından bahsedilmiştir. Buradan hareketle beden eğitimi ve spor dersinin müfredat programında yetenek tespiti, ilgili spor branşlarına yönlendirme ve beceri gelişimini barındırmalıdır (Koç ve Tekin, 2011:15). Ayrıca katılımcılar, öğrencilerin motor becerileri ve sosyal ilişkileri bakımından da hem beden eğitimi ve spor dersi için hem de diğer ders branşları ve öğretmenler için somut bilgiler sunduğuna yönelik görüşlerle birlikte beden eğitimi ve spor dersinin çocukların en rahat, en doğal halleriyle buldukları bir alan olduğu için akran öğrenmesinin yüksek olduğu, kendilerini ifade edebildikleri, iletişim kanallarının çok olduğu da belirtilmiştir.

Işıkgöz, (2021:81) tarafından yapılan bir araştırmada, çocuk ve gençlerin; problem çözme becerilerini ve eleştirel düşünebilmelerini, çevresel koşullara uyum sağlamalarını, bilgiyi etkili biçimde süzgeçten geçirmelerini, sözlü, sözsüz ve yazılı olarak farklı kanallardan iletişim kurmalarını, tahayyül ederken merak, hayal gücü ve yaratıcılık yetilerini daha çok göstermelerini, dinç, sağlıklı bir hayat biçimi

kazanmaları konusunda aynı görüşte olduğuna dair ortak görüşte oldukları gözlemlenmiştir. Bu bağlamda araştırma kapsamında yapılan görüşmelerden alınan cevaplar, okul sınırları içerisinde çocukların ve gençlerin kendilerini keşfetmelerinde beden eğitimi ve spor dersinin etkili olduğu yönündedir.

Kültür alanında ise yöneticilerin ve öğretmenlerin, beden eğitimi ve spor dersinin milli kültürlerimizin çocuklara aktarımı konusunda önemli bir katkı sunduğuna yönelik ortak görüş belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersi, kültür aktarımında diğer branşlara nazaran çok daha fazla katkı sunma olanağına sahiptir (Eren ve Arslan, 2022:40). Bu doğrultuda beden eğitimi öğretmenlerinin de, okul içindeki rollerinin ayrıca önem taşıdığı ve gerek törenlerde, gerek ders içerisinde kendi kültürümüzle ilgili gerekli aktarımı yapmakta daha aktif bir sorumluluğa sahip olduğunu söyleyebiliriz. Beden eğitimi ve spor derslerinin, kültür ve keşif alanlarına etkisi bakımından sorulan sorulara ise, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin ortak görüşler belirttikleri tespit edilmiştir.

5.1.5. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Verimliliğini Olumlu-Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Tartışma

Araştırmada beden eğitimi ve spor derslerinin verimliliğini olumlu-olumsuz etkileyen faktörlere ilişkin fiziksel imkânlar, öğretmen niteliği, haftalık ders saati ve aile iş birliği başlıklarından toplanmıştır.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor derslerinin verimliliğini etkileyen birçok etkenin olduğunu belirtmiştir. Beden eğitimi ve spor derslerinin verimliliğini olumlu-olumsuz etkileyen faktörlere dair devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşleri birbirine benzerlik göstermektedir. Yöneticilerin ve öğretmenlerin görev yaptıkları kurumlarda beden eğitimi ve spor dersinin verimliliği noktasında fiziksel imkânların niteliği kritik bir yere sahiptir. Bu açıdan bakıldığı zaman çocukların düzenli olarak fiziksel aktivitelere katılmalarını teşvik edecek fiziksel mekânların oluşturulması büyük bir etkiye sahiptir (Işıkgöz, vd., 2018:29-30). Beden eğitimi ve spor dersinin öğrenciler üzerindeki sportmenlik davranışlarının incelenmesi üzerine yapılan bir araştırmada, spor salonu bulunan okullardaki öğrencilerin sportmenlik davranışlarının gelişmesinde etkili olduğundan bahsedilmiştir (Kayışoğlu, vd., 2015:871). Ayrıca katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersinin verimliliği açısından öğretmenlerinde verimli bir ders işleyebilmesi için

fiziksel imkânları öneminden bahsetmiştir.

Okullarda işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin verimliliği açısından uygun fiziksel imkânların oluşturulması ve gerekli ders araç ve gereçleriyle donatılması halinde beden eğitimi öğretmenlerinin de istenilen şekilde ders yapma olanağı sağlanmış olacaktır (Karataş, 2021:10). Fiziksel imkânların niteliği ile birlikte dersi işleyecek olan öğretmenin niteliğinin de katılımcılar tarafından önemli bir faktör olduğundan bahsedilmiştir. Aynı zamanda katılımcılar, haftalık ders saatinin de az olduğunu ifade ederek dersin verimliliğini etkilediği yönünde görüş belirtmişlerdir. Beden eğitimi ve spor dersinin verimli bir şekilde işlenebilmesi için haftalık ders saatinin daha fazla olmasının verimliliği artıracığını söyleyebiliriz. Taşmektepligil, vd., (2006:146) tarafından yapılan bir araştırmada, haftalık beden eğitimi ders süresinin, verimli sonuçlar almak için yeterli olmadığından, genel olarak öğrenciler beden eğitimi dersini sevdiklerinden ve dersi sevmeyen öğrenciler ise müfredatın sıkıcılığından şikâyetçi olduklarından bahsedilmiştir.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor dersinin verimliliği açısından okul sınırları içerisinde kalmadan, çocukların aileleri ile de iş birliği içerisinde olmanın da bir etken olduğundan bahsetmiştir. Aksi takdirde dersin gerekli kazanımları sağlanmış olsa bile istenilen hedefe ulaşamayabilir. Bu sebeple aile ile iş birliği sayesinde çocuklar öğrendiklerini daha derinleştirebilir, sınav yoğunluğunda uzaklaşarak kendilerini rahat hissederek beden eğitimi ve spor derslerinin daha verimli geçeceğini söyleyebiliriz. Beden eğitimi ve spor derslerinin verimliliğini olumlu-olumsuz etkileyen faktörlere ilişkin sorulan sorulara ise, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin ortak görüşler belirttikleri tespit edilmiştir.

5.1.6. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Etkililiğini Arttırıcı Etmenlere İlişkin Tartışma

Araştırmada beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğini arttırıcı etmenler için ders saati düzenlenmesi, uygun ders ortamı, branşlaşma ve öğretmenin olumlu tutumu başlıklarından toplanmıştır.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğini arttırıcı etmenlerin önemli olduğunu belirtmiştir. Beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğini arttırıcı etmenler temasına yönelik devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşleri birbirine benzerlik göstermektedir. Sadece branşlaşma kodu için

yöneticilerin görüş belirttiği gözlemlenmiştir. beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğini artırıcı etmenlerden birisinin branşlaşma olabileceğini belirterek, çocukların ilgi duydukları veya yetenekli oldukları spor branşları üzerinden alanında uzman kişilerden ders görmesinin çocuklar için daha etkili olacağından bahsetmişlerdir.

Yöneticilerin ve öğretmenlerin görev yaptıkları kurumlarda beden eğitimi ve spor dersinin etkililiği noktasında haftalık ders saati ile birlikte sabah ve öğleden sonra olmak üzere belli bir sabit zaman aralığında dersin işlenmesinin etkili olabileceğinden bahsedilmiştir. Bununla birlikte haftalık ders saatinin artmasının da etkili olabileceği belirtilmiştir. Yukarıdaki farklı temalar altında da haftalık ders saati hakkında katılımcılardan benzer görüşler alınmıştır. Haftalık ders saatinin artırılmasından farklı olarak beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğini artırıcı etmenler birisinin belirlenen sabit zaman aralığında dersin işlenmesine değinilmiştir.

Beden eğitimi ve spor dersi, çeşitli alternatif yollardan eğitimin benimsediği amaçlara destek verebilir ve her şeyden önce beden eğitimi insanın bütüncül olarak gelişimine muazzam destek verirken, motor becerilerinin ve sağlık gelişiminin artmasına da sebep olan okul müfredatında tek bir ders olarak yer almaktadır (Akandere, 2010:3). Bu sebeple beden eğitimi ve spor dersinin sadece kendi sınırlarında değil, diğer derslere ve kazanımlara olan etkisi bakımından da önemi bir işleve sahip olduğunu söyleyebiliriz. Katılımcılar beden eğitimi ve spor dersinin işlenebileceği uygun ders ortamının oluşturulmasının da etkili olduğundan bahsedilmiştir. Aynı zamanda uygun ders ortamının sadece öğrencilerin dersleri işledikleri mekânlar olarak değil, bu alanı destekleyen soyunma odaları, gerekli malzemelerin temini ve mekânsal özelliklerin niteliği üzerinde özellikle durulmuştur.

Demirhan, (vd., 2014:65) tarafından yapılan bir araştırmada, beden eğitimi ve spor dersi özelinde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlardan birisinin de, mekân ve ders araç-gereç yetersizliğinden kaynaklı dersin etkili bir şekilde yapılamamasıdır. Bununla birlikte katılımcılar tarafından, öğretmenin tutumunun da etkili etmenler arasında olduğuna dair görüşler belirtilmiştir. Tüm etmenler gereken şekilde ayarlanmış olsa da, süreci yürütecek olan öğretmenin kendisidir. Bu sebeple derse karşı, öğrencilere karşı tutumu dersin etkililiğini oldukça etkileyen bir öneme sahiptir. Özcan, vd., (2016:285) tarafından öğrenci gözüyle beden eğitimi ve spor dersi ile birlikte beden eğitimi öğretmenleri üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin gözünde beden

eğitimi retmeninin atletik, fit, eğlenceli, anlayışlı ve arkadaş gibi olması gerektiğine dair bir tutum sergilemesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle çocukların gözünde dersi etkili kılan etmenlerin başında üretmenin tutumu geliyor diyebiliriz. Beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğini artırıcı etmenler temasına ilişkin sorulan sorulara ise, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve retmenlerin ortak görüşler belirttikleri sadece branşlaşma hakkında yöneticilerin görüş belirttiği retmenlerin herhangi bir görüş belirtmediği tespit edilmiştir.

5.1.7. Yöneticilerin, retmenlerin ve ğrencilerin Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Tartışma

Araştırmada beden eğitimi ve spor derslerine yönelik yöneticilerin, retmenlerin ve öğrencilerin yaşadıkları sorunlar için kullanım alanları ve malzemelerin yetersizliği, ders müfredatının uygulanamayışı, derse ilişkin olumsuz algı ve olumsuz yönetici yaklaşımı başlıklarından toplanmıştır.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor derslerine yönelik yöneticilerin, retmenlerin ve öğrencilerin çeşitli sorunlarının olduğunu belirtmiştir. Yöneticilerin, retmenlerin ve öğrencilerin yaşadıkları sorunlar temasına yönelik devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve retmenlerin görüşleri birbirine benzerlik göstermektedir. Yöneticilerin ve retmenlerin görev yaptıkları kurumlarda beden eğitimi ve spor dersi kapsamında ders için oluşturulan kullanım alanlarının niteliği sorunlar arasında yer almaktadır. Bununla ilgili fiziksel imkânlar ve uygun ders ortamıyla ilgili yukarıda benzer görüşlerle ve çalışmalarla ilgili konulardan söz edilmiştir. Katılımcılar beden eğitimi ve spor dersiyle ilgili olarak ders müfredatının farklı sınavlarla çakışmasından kaynaklı sorunlar olduğundan bahsetmişlerdir. Haftalık ders saatinin az olmasının yanında farklı amaçlara yönelik yapılan uygulamalar için beden eğitimi ve spor dersinin kullanılmasının da karşılaşılan temel sorunlar arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda yöneticiler, üretmenler, aileler ve öğrenciler tarafından beden eğitimi ve spor dersine gereken önemin gösterilmemesinden kaynaklı, toplumda yanlış bir algıya sahip olunduğuna değinilmiştir.

Mirzeoğlu, vd., (2019:128), tarafından yapılan bir araştırmada, üretmenler yaşadıkları sıkıntılar arasında niversite dönemlerinde aldıkları eğitimin yetersizliğine, okullardaki salon ve ders araç-gereçlerinin eksikliği ile birlikte yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersine olan bakış açılarının da sorunlar arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların belirttikleri sorunlar, beden eğitimi ve

spor dersinin önemine ve etkililiğine yönelik çözüme kavuşturulması gereken konular olduğunu söyleyebiliriz. Bunun için okullardaki eğitim planlamasının doğru yapılandırılması ve beden eğitimi öğretmenlerinin kendi branşlarına karşı tutumlarının toplum içinde de iyi bir şekilde sergilenmesiyle, beden eğitimi ve spor dersine yönelik sahip olunan algı da istenilen doğrulukta oluşturulmuş olacaktır.

Dersin etkililiği bakımından beden eğitimi ve spor dersinin de eğitim sisteminin oldukça önemli bir parçası olduğu ve diğer dersler kadar gerekli olduğuna dair görüşler elde edilmiştir (Yılmaz ve Cihan, 2018:19. Bu sebeple çocuklar için diğer branş derslerine olan yaklaşımın aynısı beden eğitimi ve spor dersine de gösterildiği takdirde dersin etkililiğini artıracaktır. Bu bağlamda okullarda işlenen beden eğitimi ve spor dersinin sunduğu katkılar ele alındığında, yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunların çözüme kavuşturulması, beden eğitimi ve spor dersinin etkililiğini de aynı oranda artıracığı tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spor dersleri kapsamında, yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin yaşadıkları sorunlar temasına ilişkin sorulan sorulara ise, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin ortak görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

5.1.8. Yaşam Kalitesini Artırması ve Hastalıklardan Koruması Üzerindeki Rolüne İlişkin Tartışma

Araştırmada beden eğitimi ve spor derslerinin yaşam kalitesini artırması ve hastalıklardan koruması üzerindeki rolü için düzenli hareket etmek, bilinç/şuur kazandırmak ve sağlıklı beslenmek başlıklarından toplanmıştır.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor derslerinin çocukların yaşam kalitesini artırması ve hastalıklardan koruması üzerinde önemli role sahip olduğunu belirtmiştir. Beden eğitimi ve spor derslerinde yapılan çalışmalar ders dışındaki alana da olumlu yönde yansımaktır. Beden eğitimi ve spor derslerinin yaşam kalitesini artırıcı ve hastalıklardan korumasına yönelik, devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşleri birbirlerine benzemektedir. Katılımcılardan sadece üç yönetici, çocukların yaşam kalitelerini artırmak ve hastalıklardan korunmaları için sağlıklı beslenmenin de önemine değinmişlerdir. Katılımcılar beden eğitimi ve spor derslerinin, ders dışında da çocukların yaşamlarında önemli bir role sahip olduğu konusunda hemfikirdir. Yöneticilerin ve öğretmenlerin görev yaptıkları kurumlarda devlet veya özel okul olması fark etmeksizin beden eğitimi ve spor dersinin etkililiği noktasında çocukların düzenli hareket etmesi oldukça kritik bir yere sahiptir. Bu

açından bakıldığı zaman çocukların düzenli olarak fiziksel aktivitelere katılmalarını teşvik edecek fiziksel mekânların oluşturulması kritik bir öneme sahiptir (Işıkgöz, vd., 2018:29-30). İbrahimli, (2019:49) tarafından yapılan bir çalışmanın sonucunda da, çocukların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumuyla fiziksel aktiviteye katılımı arasında olumlu bir ilişkiye ulaşılmış olmalarının öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu yönde oldukları ve fiziksel aktiviteye katılım konusunda da eğilimli oldukları tespit edilmiştir.

Katılımcılar, düzenli hareket etme alışkanlığı kazanmış çocukların, vücut dirençlerinin artacağından dolayı hastalıklardan da korunmuş olacaklarına veya hastalığı hızlı bir şekilde atlattığı olacaklarına dair görüşlerde belirtilmiştir. Ancak beden eğitimi ve spor dersinin haftalık ders saati ve müfredat içeriğindeki konularla birlikte okul içi ve okul dışındaki spor etkinliklerinin yoğunluğundan dolayı sağlıklı beslenme konusu yeterli bir şekilde işlenememektedir. Buradan hareketle görüşme grubundaki yönetici ve öğretmenler, çocukların bilinçlendirilmesi gerektiğine ve buna uygun aktarımlar yapılması gerektiğine dair ortak görüş belirtmişlerdir. Onan, (2022:29-30) tarafından yapılan bir araştırma sonucuna göre, ortaokul ve lise öğrencileri beden eğitimi ve spor dersine istekle katılım sağlayarak, yeni beceriler elde etmekte, sağlıklı yaşam tarzıyla ilgili alanlarda besin öğelerini ve sağlıklı beslenme konuları hakkında bilgi edinmesiyle bu alanlara ilgi duyduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle ders içerisinde sağlıklı yaşam hakkında gerekli konu başlıklarının işlenmesi çocukların bilinçlenmesini de sağlayacaktır. Beden eğitimi ve spor dersi özelinde de, öğretmenlere, ailelere ve öğrencilere yönelik bilinç oluşturmak adına farkındalık çalışmalarının yapılması, sağlıklı yaşam tarzının kazandırılmasında oldukça önemli görülmektedir (Ararat ve Karagün, 2016:27).

Beden eğitimi ve spor derslerinde düzenli hareket etmekle birlikte sağlıklı beslenme konularının işlenmesi ile sağlıklı yaşam tarzına ve hastalıklardan korunmaya yönelik bir bilinç oluşturmanın önemine vurgu yapılmıştır. Ancak görüşme grubundaki katılımcılardan bir öğretmen, haftalık ders saatinin az olmasından kaynaklı sağlık konularıyla ilgili başlıkları etkili bir şekilde işleyemediğini sadece bir bilinçlendirme yapabildiğini ayrıca belirtmiştir. Beden eğitimi ve spor dersinin verimli bir şekilde işlenebilmesi için haftalık ders saatinin daha fazla olacak şekilde planlamasının önemli olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca beden eğitimi ve spor dersinin dışında çocukların düzenli hareket etmesi, sağlıklı beslenmesi ve bununla ilgili bir bilinç kazanabilmesi

için okul sınırları içerisinde kalmadan, çocukların aileleri ile de iş birliği içerisinde olmanın önemli olduğundan bahsedilmiştir. Aksi takdirde dersin gerekli kazanımları sağlanmış olsa bile bütüncül bir şekilde yaklaşıldığında istenilen hedefe tam manasıyla ulaşamayabilir. Bu sebeple aile ile iş birliği sayesinde çocuklar öğrendiklerini daha derinleştirebilir ve kaliteli bir yaşam tarzı edinmiş olurlar.

Araştırma sonucuna göre, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin, beden eğitimi ve spor derslerinin sadece ders süresince bir etki gücüne sahip olmadığı gerekli planlamaların yapılmasıyla çocukların ders dışındaki diğer yaşamlarına da fayda sağlayabileceği yönünde ortak görüşte oldukları tespit edilmiştir.

5.1.9. Beden Eğitimi ve Spor Dersini Ayırıcı Özelliklerine İlişkin Tartışma

Araştırmada beden eğitimi ve spor dersini diğer derslerden ayırıcı özellikleri için hareket merkezli olması, en sevilen ders, öğretmen iletişimi ve gözlem alanı sunması başlıklarından toplanmıştır.

Katılımcılar, beden eğitimi ve spor derslerinin diğer derslerden daha ayrı bir yere sahip olduğunu belirtmiştir. Beden eğitimi ve spor dersi, çocukların okula karşı motivasyonunu yüksek tutması ve kendilerini rahat hissettikleri bir ders olması sebebiyle olumlu bir izlenime sahiptir. Beden eğitimi ve spor dersin ayırıcı özelliklerine ilişkin, devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşleri birbirlerine benzemektedir. Yöneticilerin ve öğretmenlerin görev yaptıkları kurumlarda devlet veya özel okul olması fark etmeksizin beden eğitimi ve spor dersinin ayırıcı özellikleri arasında en sevilen ders olduğuna dair ortak bir görüş sunulmuştur. Buradan hareketle Uğraş ve Güllü, (202:592) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, beden eğitimi ve spor dersi mutluluk düzeyinin öğrencilerin yaşam doyumları üzerinde olumlu yönden önemli bir yordayıcı olduğu tespit edilmiştir. Yücekaya, (2020:31) tarafından yapılan bir başka çalışmada da, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik mutluluk düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Beden eğitimi ve spor dersinin çocukların en sevdikleri ders olmasının sebepleri arasında oyun, etkinlik, hareket merkezli uygulamaların yer almasından kaynaklı olarak eğlenmeleri, diğer derslere kıyasla daha geniş bir ders ortamına sahip olmaları ve kendilerini daha rahat hissetmeleri olduğunu söyleyebiliriz. Beden eğitimi ve spor

dersini diğer derslerden ayıran özelliklerin arasında öğretmen iletişiminin de oldukça önemli bir yere sahip olduğundan bahsedilmiştir. Ders içeriği gereği daha esnek davranmaya müsait olması sebebiyle çocuklar nazarında beden eğitimi öğretmenin iletişimi daha etkili olabilmektedir. Bu durum beden eğitimi dersinin verimliliğini de etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Özcan, vd., (2016:284) tarafından yapılan araştırmada sonucunda, kendi dersine, bizzat kendisine ve öğrenciye karşı tutumunda sorun olan bir beden eğitimi öğretmenin öğrenciyi derse çekmesi kolay olmayacağı belirtilmiştir. Buradan hareketle beden eğitimi ve spor dersinin ayırıcı özellikleri arasında beden eğitimi öğretmenlerinin iletişimi oldukça etkilidir. Tüm bunlarla birlikte beden eğitimi ve spor dersi, gerek ders kazanımları ile ilgili olsun gerek çocuğun karakteri, duygu durumu ve sosyal durumu olsun her anlamda gözlem alanı sunması bakımından da ayırıcı bir özelliğe sahip olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Beden eğitimi ve spor dersinin çocukların kendilerini en rahat ifade edebildikleri bir ortam sunması, çocuk özelinde gerekli verileri alabilmek noktasında oldukça önemli bir yere sahiptir.

Araştırma sonucuna göre, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin, beden eğitimi ve spor dersinin ayırıcı özelliklerinin merkezde çocukların iyi olma halleriyle ilişki olan ortak görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

5.2. Sonuç

Bu araştırma, yöneticilerin ve öğretmenlerin beden eğitimi dersinin etkililiği üzerine sahip oldukları görüşlerin kapsamlı bir şekilde incelenmesi sonucunda, beden eğitimi ve spor derslerinin yalnızca fiziksel gelişimle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin akademik performansları, genel iyilik halleri, sosyal becerileri, bilişsel yetenekleri ve okul motivasyonları üzerinde de önemli etkiler yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların ortak görüşleri, beden eğitimi ve spor derslerinin eğitim sürecinde kritik bir rol oynadığını ve bu derslerin daha etkin bir şekilde işlenmesi için çeşitli faktörlerin dikkate alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Özellikle, uygun fiziki mekânların sağlanması, yeterli ders araç-gereçlerinin temin edilmesi, öğretmenlerin derslere olan yaklaşımlarının gözden geçirilmesi ve haftalık ders saatlerinin artırılması gibi unsurların, beden eğitimi ve spor derslerinin etkinliğini artırmak için gerekli merciler tarafından ele alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Araştırma bulguları, devlet ve özel okullarda görev yapan yöneticiler ve öğretmenler arasında beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiği konusunda genel bir görüş birliği olduğunu gösterirken, görev tanımlarına bağlı olarak bazı tematik farklılıkların da mevcut olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle, sağlıklı ve hareketli yaşam tarzını etkileyen etmenler teması altında aile iş birliği konusunun sadece öğretmenler tarafından ifade edilmesi, beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğini artırıcı etmenler teması altında branşlaşmanın yalnızca yöneticiler tarafından ele alınması ve yaşam kalitesini artırması ve hastalıklardan koruması teması altında sağlıklı beslenmenin sadece yöneticiler tarafından belirtilmesi gibi farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu bulgular, beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğine yönelik genel bir görüş birliği sağlanırken, farklı görev tanımları ve tematik odaklar doğrultusunda belirli farklılıkların mevcut olduğunu ve bu farklılıkların dikkate alınarak daha bütüncül bir değerlendirme ve iyileştirme sürecinin gerekli olduğunu ortaya koymaktadır.

5.3. Öneriler

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre araştırmacı ve uygulamacılara şu şekilde önerilerde bulunulmuştur:

5.3.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler:

- 1- Araştırma, yöneticiler ve öğretmenler dışında beden eğitimi öğretmeni adaylarıyla da görüşmeler yapılarak genişletilebilir, böylece farklı deneyim seviyelerindeki katılımcıların perspektifleri de değerlendirilebilir.
- 2- Farklı okul türlerinde, yaş gruplarında, liselerde ve farklı coğrafi bölgelerde daha geniş bir katılımcı profili ile çeşitli faktörlerin etkililiği üzerinde daha kapsamlı bir araştırma yapılabilir.
- 3- Beden eğitimi ve spor dersinin etkililiği kapsamında doğrudan ders ile ilişkileri olması bakımından öğrenciler özelinde de görüşler alınarak araştırma yapılabilir.

5.3.2. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler:

- 1- Öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve yeteneklerine göre özelleştirilmiş, branşlaşma sağlanarak beden eğitimi ve spor dersi programları ve çeşitli aktiviteler planlanabilir.
- 2- Sağlıklı ve dengeli yaşam alışkanlıkları hakkında öğrencilere yönelik bilgilendirme ve özel olarak eğitimler düzenlenebilir, bu konuda hakkında aileler de ayrıca bilgilendirilebilir.
- 3- Haftalık ders saatlerinin arttırılmasıyla birlikte beden eğitimi ve spor dersi öğleden önce veya öğleden sonra gibi sadece belli bir zaman aralığında yapılabilir.
- 4- Spor kültürü oluşturmak ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazandırmak için yıl içerisinde bir ünite konusu sadece sağlık ve/veya olimpiyat oyunları gibi konulara ayrılabilir. Bu konular işlenirken yine fiziksel aktiviteden ve sportif faaliyetlerden kopmamak gerekebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Ç. (2019). Ortaokullarda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Mesleki Deneyimlerinin İncelenmesi: Fenomonolojik Bir Çalışma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Acet, M., Yıldırım, İ. (1999). İsveç Jimnastiğinin Dünya’da ve Türkiye’deki Gelişimi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 291-300.
- Akandere, M., Özyalvaç, N. T., Duman, S. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi Konya Anadolu Lisesi Örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (24), 1-10.
- Akbaşlı, S., Balıkcı, A. (2013). Okul Yöneticisi ve Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Yöneticiliğinin Meslekleşmesinin Değerlendirilmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 366-377.
- Akgül, Ö. (2018). Beden Eğitimi Dersinde Verilen Ev Ödevlerinin Çocukların Karakter Gelişimine Etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Akın, Y. (2019). “Gürbüz ve Yavuz Evlatlar” Erken Cumhuriyet’te Beden Terbiyesi ve Spor, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Akkurt, M., Şinforoğlu, T. (2020). Rönesans’tan Aydınlanma’ya Bedenin Eğitimi, *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*, 18(3), 14-30.
- Al-Zandee, Ssa ve Ünlü, H. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Egzersiz Değişim Davranışları Ve Beden Eğitimi Dersine Yatkinliklerinin İncelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(3), 100-118.
- Ararat, Y. ve Karagün, E. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Sağlık Davranışlarının İncelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 23-27.
- Aritoteles, (2021). *Eğitim Üzerine* (Aydoğan, A. Çev.), İstanbul: Profil Kitap.
- Aslan, K., A. (2001). Eğitimin Toplumsal Temelleri, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(5), 16-30.
- Avşar, Z. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Değerlendirme

- Süreci İle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3), 81-89.
- Aybek, A., İmamoğlu, O., Taşmektepligil, M. (2011). Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine ve Ders Dışı Etkinliklere Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 51-59.
- Aydın, E., Temel, A., Kangalgil, M. (2022). Geçmişten Günümüze Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programlarının İncelenmesi, *Journal of Global Sport and Education Research*, 5(1), 99-117.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Bakar, E. (2023). *İrade Terbiyesi*. Can, F., Ö. (Yay. haz.), İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Baltacı, A.(2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bileyci, O. (2015). İsveç Jimnastiği Anlayışının Türk Spor Tarihine Etkileri (1908-1938). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bilge, N. (1989). *Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi*, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Bilir, P. (2008). Yeni Beden Eğitimi Öğretim Programı ve Köy Enstitülerinde Beden Eğitimi Derslerinin Yapılandırmacı Öğretim Yaklaşımı Açısından Değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 145-150.
- Çakan, A. (2022). Terbiye ve Oyun Mecmuasından Hareketle Son Dönem Osmanlı Tarihinde Beden Eğitimi Düşüncesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Coakley, J, Pike, E. (2024). *Spor Sosyolojisi Toplumda Spor: Sorunlar ve Çatışmalar*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Çapan, Ş., M. “Selim Sırrı Tarcan (1874-1957)”, Atatürk Ansiklopedisi, 23.11.2023 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/selim-sirri-tarcan-1874-1957/> adresinden erişilmiştir.
- Çelik, O, T.,. (2021). *Öğretmen İş Gücünün Yönetimi*. Nayır, F. (Ed.), *Örgütsel*

Davranış (s. 111-129). Ankara: Anı Yayıncılık.

Çelik, Z., Pulur, A. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel).

Çiçek, Ş., Koçak, S., Kirazcı, S. (2002). Beden Eğitimi Derslerinde Çeşitli Öğretmen ve Öğrenci Davranışlarının Öğrencilerin Derse Katılımındaki Önemi ve Sergilenme Sıklığı. *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(4), 3-14

Çitil, Ö. (2021). Lise Düzeyindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının ve Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışının İncelenmesi (Elazığ İl Örneği). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muş.

Dalgın, İ. (2019). Özel ve Devlet Liseleri Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Dalkıran, O., & Tuncel, F. (2007). Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Dersinin Seçmeli Ders Olarak İşlenmesinin Öğrenciler Gözüyle Değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 37-42.

Demir, A. (2021). Ebeveynlerin Beden Eğitimi Dersine ve Öğretmenine Yönelik Algılarının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F., Kangalgil, M. (2014). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29-2), 57-68.

Demirhan, G., Coşkun, H., Altay, F. (2002). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Niteliklerine İlişkin Görüşler, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 27(123), 35-41.

Dever, A., İslam, A., Sarı, Ş. (2020). İlk Türk Beden Eğitimi Öğretmeni: ‘Şeyhül İdman’ Ali Faik Üstünidman, *Tarih Okulu Dergisi*, 13(45), 952-969.

Dewey, J. (2022). *Okul ve Toplum*, Ankara: Pegem Akademi.

- Doğar, Y. (2019). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Okutulmasında Okul İçi Spor Tesis, Araç ve Gereçlerin Yeterlilikleri ve Mahalli Spor İmkânlarından Yararlanma Durumu (Niğe Örneği). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2), 70-80.
- Doyran, A. (2022). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Yatkınlık Düzeyleri İle İhtiyaç Destekleyici Öğretim Stili Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Duran, C. (2019). Türkiye ve Finlandiya’da Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Bölümlerin Ders Programları ve Giriş Sınavlarının Karşılaştırılması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Erdemli, E. (2019). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutumu İle Serbest Zaman Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Filiz, V., Karakütük, O. ve Üstün, M. (2022). 4. Sınıf Beden Eğitimi ve Oyun Dersi İle 5. Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Dersi Psikomotor Kazanımlarının Hazırbulunuşluk Açısından Değerlendirilmesi, *Uluslararası Beden Eğitimi Spor Ve Teknolojileri Dergisi*, 3(1), 10-23.
- Genç, M. (2021). Sınıf Öğretmenleri ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Yeterliliklerinin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Germano, W., Nicholls, K. (2023). *İzlençe Akademik Derse Hazırlık*, İstanbul: VakıfBank Kültür Yayınları.
- Göktaş, Z. (2007). Balıkesir İlindeki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Bazı Değerşkenlerle Olan İlişkinin İncelenmesi, *Niğe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 13-26.
- Gülüm, V., Bilir, P. (2011). Beden Eğitimi Öğretim Programının Uygulanabilme Koşulları İle İlgili Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri, *SPORMETRE*

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9(2), 57-64.

Gündüz, M. (2021), *Eğitim Üzerine: Neydi? Nedir? Ne Olacak?*, İstanbul: Nokta Kitap.

Hari, J. (2022). *Çalınan Dikkat: Neden Odaklanamıyoruz?*, İstanbul: Metis Yayınları.

Işıkgöz, E. (2015). Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Temel İlkelerine İlişkin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri (Sakarya İli Örneği), *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 27-41.

Işıkgöz, E., Esentaş, M., Şahin, H. M. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Alanında Öğrenim Gören Öğrencilerin Fiziksel Aktivite Mekân Seçimini ve Fiziksel Aktiviteye Katılımını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 21-32.

Işıkgöz, M. E. (2021). Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, 1(6), 71-84.

İbrahimli, R. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutum Ve Fiziksel Aktivite Düzeylerinin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İnal, N, A. (2020). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*, Ankara: Nobel Kitap.

İnan, C., B. (2021). Beden Eğitimi ve Spor Ders Saatlerinin Akademik Başarıya Etkisi: Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumların Aracılık Rolü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rize.

İnce, A. (2021). *Eğitilmiş İnsanın İmali: Günümüz Eğitim Anlayışı Üzerine Deneme*, İstanbul: İnsan Yayınları.

İslam, A., Dever, A. (2022). Erken Cumhuriyet Döneminde Köy Okullarında Beden Terbiyesi Dersi (1923-1950). *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 12(2), 489-508.

Kal, C. (2021). Ortaokul Yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları (Rize İli Örneği). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rize.

- Kant, I. (2018). *Eğitim Üzerine* (Bekman, E, S. Çev.), İstanbul: İz Yayıncılık.
- Karakaya, E, Y. (2022). *Erken Dönemden Moderniteye Sporun Tarihi*, Ankara: Nobel Kitap.
- Karafil, A. Y., Atay, E., Ulaş, M., Melek, C. (2017). Spora Katılımın Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışları Üzerine Etkisinin Araştırılması, *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 1-11.
- Karahan, S., Uca, S., Güdük, T. (2022). Nitel Araştırmalarda Görüşme Türleri ve Görüşme Tekniklerinin Uygulanma Süreci. *Nitel Sosyal Bilimler*, 4(1), 78-101.
- Karakütük, O. (2022). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Mesleki İnançlarının İncelenmesi: Şırnak Üniversitesi Örneği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hitit Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Şırnak.
- Öztürk Karataş, E. (2021). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorunları. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 1-14.
- Karatepe, S. (2005). Yönetmel Etkililik: Okul Yönetiminde Yönetmel Etkililiğın Astlarla İlişkiler Boyutu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 307-326.
- Kaya, B. (2023). Beden Eğitimi Dersinin Adı Mutluluk Düzeyine Ve Beden Eğitimi Takdirine İlişkin Etkilerinin Çeşitli Değişkenlere İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yıl Özel Sayısı), 152-162.
- Kayışoğlu, N. B., Altınkök, M., Temel, C., Yüksel, Y. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi: Karabük İli Örneği. *International Journal Of Social Sciences And Education Research*, 1(3), 1045-1056.
- Keleş, M. (2022). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Teknolojiye ve Eğitim Bilişim Ağına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Koç, H., & Tekin, A. (2011). Beden Eğitimi Derslerinin Çocuklarda Seçilmiş Motorik Özellikler Üzerine Etkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel).

- Kurtuluş, Ö. (2022). *Modern Bireyi Eğitmek II. Meşrutiyet Dönemi'nde Tedrisat, Terbiye ve Eğitim*, İstanbul: Nokta Kitap.
- Kuru, E. (2003). Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* (23)1, 175-191
- Kuter, Ö, F., Kuter, M. (2012). Beden Eğitimi ve Spor Yoluyla Değerler Eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (6), 75-94.
- Mamak, H. (2012). İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor derslerinin amaçlarına ulaşma düzeyini etkileyen faktörler. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 109-115.
- MEB. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (5,6,7,8. Sınıflar), Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB. (2018). Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı (9,10,11,12. Sınıflar), Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Ankara: 1-27.
- MEB. (2023). İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 28.02.2024 tarihinde https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_09/14104730_2023-43_Temel_Egitim_Ylkokul_Ortaokul.pdf adresinden erişilmiştir.
- Metin, O., Ünal, Ş. (2022). İçerik Analizi Tekniği: İletişim Bilimlerinde ve Sosyolojide Doktora Tezlerinde Kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (24 Haziran 1973).T.C. Resmî Gazete, 14574.
- Mirzeoğlu, A. D., Soydaş Yaralı, S., Çoknaz, D., Özmen, S. (2019). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Gözünden Dersleri ve Meslekleri (Sakarya Örneği). *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 24(2), 111-131.
- Mutlu, M. (2019). II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Spor Ve Eğitimde Öncü Bir İsim: Selim Sırrı Tarcan. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Onan, A. H. Ortaokul ve Lisede Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutumları İle Beslenme Alışkanlıklarının İncelenmesi (Giresun Çamoluk Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim

Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

- Orhan, R., Yoncalık, O. (2016). Türkiye'deki Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Alışkanlıkları. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 353-376.
- Ortaylı, İ. (2019). *Bir Ömür Nasıl Yaşanır?*, İstanbul: Kronik Kitap.
- Oğuz, F. (2022). Özel Okul ve Devlet Okullarında Öğrenim Gören Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi Manisa İli Örneği. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ağrı.
- Özcan, G., Mirzeoğlu, A. D., Çoknaz, D. (2016). Öğrenci Gözüyle Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Ve Öğretmeni. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 270-291.
- Özkaya, S. (2009). İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin Beden Eğitimi Dersi ve Beden Eğitimi Öğretmenlerine Karşı Tutumları. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özkoparan, O., İnan, M. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Alternatif Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerinin Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 23-38.
- Özyalvaç, N. T. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Pehlevan, Z., Temel, C., Kangalgil, M. (2019). Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Mezunların Görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(3), 1209-1222.
- Pervan, A. (2023). Değerler Eğitimi Aktarımında Sportif Faaliyetlerin ve Eğitsel Oyunların Rolü, (Araştırma Raporu: 2023/1).
- Polat, A. (2022). Nitel Araştırmalarda Yarı-Yapı Yoğun Görüşme Soruları: Soru Formu ve Türleri, Nitelikler ve Sıralama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 161-182.

- Radmard, S., Karataş, H. İ., Gül, Ö, F., (2019), Okul Yapısının Tasarımı ve Estetiği: Ulusal ve Uluslararası Perspektifte İçerik Analizi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-29.
- Sahlberg, P. (2018). *Eğitimde Finlandiya Modeli*, İstanbul: Metropolis Yayıncılık.
- Sayılı, C, M., (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değer Yönelimleri ve Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Sayın, E. (2014). Ortaöğretimde Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Bakış Açılarının İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sezgin, O. (2019). *Eğitim, Kavram ve Kuram*, İstanbul: Kalem Vakfı Yayınları.
- Subaşı, M., Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Sunay, H. (1998). Spor Eğitim Alt Yapısında Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenörün Önemi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 43-50.
- Şenel, T., Buluç, B.(2016). İlkokullarda Okul İklimi İle Okul Etkililiği Arasındaki İlişki, *TÜBAV Bilim Dergisi*, 9(4), 1-12.
- Şinforoğlu, T. (2020). *Selim Sırrı Tarcan ve İsveç Jimnastiği*, Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Şık, F.F. (2022). Öğrenen Okul İle İlgili Özel Okul Öğretmenlerinin Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O., Kılıcıgil, E. (2006). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 139-147.
- Tortop, Y. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi ve Eğitsel Oyunlar Uygulamaları. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyon.

- Töre, E. (2017). Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi İçin Atölye Çalışması Modeline Dayalı Bir Uygulamanın Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 46(46), 133-150.
- Turan, S., Aktan, D. (2008). Okul Hayatında Var Olan Ve Olması Düşünülen Sosyal Değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 227-259.
- Total, V. (2014). Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Uğraş, S., Aral, H. (2018). Ortaokul Beden Eğitimi Ders Programındaki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1), 33-46.
- Uğraş, S., Güllü, M. (2020). Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersindeki Mutluluk Düzeyleri İle Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Yapısal Eşitlik Modeli1. *Journal Of History School (Johs)*.
- Uğraş, S., Total, V. (2021). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Memnuniyet Ölçeği Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 174-185.
- Usta, M. E., Boğa, F. (2021). Okul Yöneticilerinin Okul Yönetiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşleri, *Harran Maarif Dergisi*, 6(1), 18-49.
- Ünal, S. (2017). Meslek Liselerinde Çalışan Meslek Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları (İstanbul İli Pendik İlçesi Örneği) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ünlü, H., Aydos, L. (2010). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterlilikleri Üzerine Bir Derleme, *Milli Eğitim Dergisi*, 40(187), 172-192.
- Üren, G., Doğan, M., Akkaya, E., Özbay, B. (2021). Öğrencilerin Gözünden Beden Eğitimi Dersi Öncelikli Amaçları Ve Farkındalık: Bir Nitel Betimsel Çalışma. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 58-66.
- Yağar, F., Dökme, S. (2018). Niteliksel Araştırmaların Planlanması: Araştırma

- Soruları, Örneklem Seçimi, Geçerlik ve Güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.
- Yaylacı, F. (. (2012). İlköğretim Okullarında “Nasıl Bir Beden Eğitimi Dersi İstiyorum?”. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(195), 194-210.
- Yazıcı, A. G. (2014). Toplumsal Dinamizm ve Spor, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 3(1), 394-405.
- Yetim, A., A. Yılmaz, B., Karlı, Ü. (2006). Sporda Sosyal Bütünleşme Ölçeği (SSBÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 3-10.
- Yetiş, Ü., Aytaç, K. Y., Çalğan, G. (2022). Ortaöğretim Kademesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı 2), 906-917.
- Yıldıran, İ., Yetim, A. (1996). Orta Öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 36-43.
- Yıldız, S. (2017). Sosyal Bilimlerde Örneklem Sorunu: Nicel ve Nitel Paradigmalardan Örneklem Kuramına Bütüncül Bir Bakış. *Kesit Akademi Dergisi*, 421-442.
- Yılmaz, A., Cihan, H. (2018). Okul Yöneticisi, Beden Eğitimi Öğretmeni ve Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Çalışma, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi*, 23(1), 9-24.
- Yılmaz, M., & Kurt, M. (2019). Türkiye’de Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Kapsamında Yapılan Çalışmaların Analizi, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 46-61.
- Yücekaya, M. A. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 3(1), 27-37.

EKLER

EK 1. Bilgilendirilmiş Gönüllü Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi Adem PERVAN tarafından yürütülen “Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitim Derslerinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri: Devlet Okulları ve Özel Okullar Arasında Bir Karşılaştırma” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi dersinin etkililiğine ilişkin görüşlerini incelemek ve beden eğitimi dersinin devlet okulları ve özel okullar arasındaki karşılaştırmasını ortaya koymak, çıkan sonuçlar doğrultusunda da alternatif çözüm önerileri sunmaktır. Araştırmada sizden tahminen 25-30 dakika ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamandır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**. Araştırmada Kişisel veri toplanacağından **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacaktır. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya [] ve e-posta adresi ve [] numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güvence verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının:

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin:

Veli veya Vasisinin

Adı-Soyadı:

İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı:

İmzası:

EK 2. Etik Kurul Araştırmacı Etik Taahhünamesi

 Istanbul Zaim Üniversitesi	ETİK KURUL ARAŞTIRMACI ETİK TAAHHÜTNAMESİ	Doküman No	REK-FR-530
		İlk Yayın Tarihi	17.02.2021
		Revizyon Tarihi	
		Revizyon No	00
		Sayfa	1/1

“Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Beden Eğitimi Derslerinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri: Devlet Okulları ve Özel Okullar Arasında Bir Karşılaştırma” başlıklı araştırmada yer alan araştırmacılar olarak;

1. Başvuruda belirtilen araştırma başlığının ve kurula sunulan bilgi ve belgelerin doğru olduğunu,
2. Araştırma süresince ulusal ve uluslararası mevzuatlara uyacağımı/zı ve gereklerini yerine getireceğimi/zı,
3. Başkalarına ait ölçek, anket, fotoğrafların kullanımı için sahiplerinden izin alacağımı/zı ve ölçme aracı kaynağını eksiksiz referans (kaynakça) vererek göstereceğimi/zı,
4. Araştırmayı bir kurumda yapacak olmam/ız halinde kurum izni aldıktan sonra araştırmaya başlayacağımı/zı,
5. Araştırma örneklemini teşkil eden kişilerin 18 yaş altında olması halinde veli izni, kısıtlı olması halinde ise vasi izni alındıktan sonra araştırmaya başlayacağımı/zı,
6. Araştırmayı MEB kurumlarına bağlı öğrenci, öğretmen ve yöneticilerle yapacak olmam/ız halinde Millî Eğitim Bakanlığının 2020/02 Sayılı Araştırma Uygulama İzinleri hakkında yayınladığı Genelge’ye uygun olarak yapacağımı/zı,
7. Araştırma konusunun Covid-19 Salgınıyla ilgili olması halinde Etik Kurul başvurusundan önce Sağlık Bakanlığından Araştırma Onayı alacağımı/zı yaptığım/ız başvuru ve aldığım/ız onayı Etik Kurul’a ibraz edeceğimi/zı,
8. Bilimsel bir araştırma için veri toplamayı amaçladığım/ız çalışma sonuçlarını sadece bilimsel amaçlarla kullanacağımı/zı ve çalışmanın sonuçlarını katılımcıların aleyhine olacak şekilde kullanmayacağımı/zı,
9. **Araştırmada kişisel veri toplanacağından 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** ve ilgili mevzuat uyarınca kişisel verileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirleri alacağımı/zı ve gerekli her türlü yükümlülükleri özenle yerine getireceğimi/zı,
10. Araştırmaya katılanların katılım sırasında herhangi bir nedenle rahatsızlık hissetmeleri durumunda istedikleri zaman katılımlarını sona erdirebilecekleri hususunun Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu’nda yer alacağını,
11. Kullanılacak fikir ve sanat eserleri için telif hakları ile ilgili yasal düzenlemelere uyacağımı/zı,
12. “Katılımcılar için Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu’ doldururken, gönüllüleri sözlü olarak da bilgilendireceğimi/zı “Katılımcılar İçin Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu’nda belirtilenler dışında gönüllülerden herhangi bir talebimin/izin olmayacağını,
13. Gönüllülerden elde edilen bilgileri araştırmada belirtilen amaçlar dışında kullanmayacağımı/zı,
14. “Katılımcılar İçin Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu’nda katılımcıların araştırmaya katılma ve çıkma koşullarının açık ve net olarak belirtildiğini,
15. Çalışmanın Etik Kurul onayı alındıktan sonra çalışma tasarımı, kapsam ve içeriğinde Etik Kurul’dan onay almadan değişiklik yapmayacağımı/zı,
16. Değişiklik zorunlu olduğunda yapılan tüm değişiklikleri (yöntem, evren ve örneklem, başlık, ölçme araçları, anket, araştırmacılar vb.) uygulamadan önce İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu’na bildireceğimi/zı ve onay alacağımı/zı
17. Araştırmanın uygulanması ile ilgili tüm hukuki ve cezai sorumluluğun tarafıma/tarafımıza ait olduğunu,

beyan ve taahhüt ederim / ederiz. Tarih: 01/03/2024 (Tüm araştırmacılar tarafından imzalanacaktır)

Unvan, Adı ve Soyadı **İmza**

Adem PERVAN (Yüksek Lisans Öğrencisi)

Doç. Dr. Esra TÖRE

Dokümantasyon Onayı: Prof. Dr. İbrahim GÜNEY, Yönetim Sistemleri Temsilcisi

EK 3. Kişisel Bilgi Formu

Görüşme Formu

Hoş geldiniz... Bu çalışma ile devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin beden eğitimi dersine ilişkin görüşlerini inceliyoruz. Araştırma kapsamında size 9 soru yönelteceğim ve yaklaşık 20 dakikalık bir görüşme gerçekleştireceğiz. Toplanacak verilerin gizliliğini koruyacağımızı ve adınızın hiçbir yerde geçmeyeceğini bilmenizi isterim. İzninizle verdiğiniz yanıtları kayıt altına alabilir miyiz? (Yanıt evet ise görüşmeye devam edilir). Destüğünüz için çok teşekkür ederim.

Saygılarımla
Adem PERVAN
Sabahattin Zaim Üniversitesi
Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans

Programı Öğrencisi

Katılımcı

Ö1

Y1

Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyet Kadın Erkek
2. Yaş 20-25 26-30 31-35
 36-40 41-45 46 yaş ve üstü
3. Okul Türü Devlet Özel
4. Pozisyon Yönetici Öğretmen
5. Branş
☐ Sosyal Bilgiler	☐ Matematik	☐ Fen Bilimleri
☐ Yabancı Dil	☐ Müzik/Görsel Sanatlar	☐ Türkçe
☐ Beden Eğitimi ve Spor	☐ PDR	☐ Diğer
6. Mesleki kıdem 1-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl
 16-20 yıl 21-25 yıl 26 yıl ve üstü

EK 4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Görüşme Soruları

1. Beden eğitimi ve spor dersinin sağladığı faydalar (öğrenci, öğretmenler, ders işleme süreci, okulun yönetimi, bilinirliği vb.) genel olarak nelerdir?
2. Beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin sağlıklı ve dengeli beslenme alışkanlıkları kazanması ve hareketli yaşam tarzını benimsemesi üzerindeki etkisi nedir?
3. Gelişim (bilişsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal, ahlaki ve ruhsal) alanlarına dersin katkıları var mı, nasıl? Yoksa sizce neden?
4. Kültür (bilinçli vatandaş, yurttaş) ve kariyer (işgücü, yetenek keşfi) anlamında dersin katkıları var mı, nasıl? Yoksa sizce neden?
5. Okullarda beden eğitimi ve spor derslerinin öğrenciler üzerindeki verimliliğini olumlu veya olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?
6. Beden eğitimi ve spor derslerinin etkililiğini arttırmak için önerileriniz nelerdir?
7. Günümüzde beden eğitimi ve spor öğretmenliği dersinde öğretmenlerin/yöneticilerin ve öğrencilerin en fazla yaşamış olduğu sorunlar nelerdir? Çözüm önerileriniz varsa belirtiniz.
8. Beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin yaşam kalitelerini arttırması ve hastalıklardan koruması üzerindeki rolü nedir?
9. Beden eğitimi ve spor dersini diğer derslerden ayıran en önemli özellikler nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

Âdem PERVAN

A. EĞİTİM

Lisans: 2014-2018 Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu.

B.MESLEKİ DENEYİM

2023-2024 NUN Okulları (Beden Eğitimi Öğretmeni)

2022-2023 Kalem Vakfı Okulları (Beden Eğitimi Öğretmeni).

2019-2022 NO:21 BOXING ST. (Antrenör).

C. YAYINLAR

Pervan, A. (2021). *Boks 101*, İstanbul: Kitapyurdu Doğrudan Yayıncılık.

Pervan, A. (2023). Değerler Eğitimi Aktarımında Sportif Faaliyetlerin ve Eğitsel Oyunların Rolü, (Araştırma Raporu: 2023/1).